

**T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO TELEVİZYON SİNEMA
ANABİLİM DALI**

HOLLYWOOD SİNEMASINDA ANDROJEN ERKEK TEMSİLİ

Yüksek Lisans Tezi

Kamil MİNGÜ

Tez Danışmanı
Doç.Dr.Nejat ULUSAY

Ankara-2010

TEŞEKKÜR

Tezin araştırma ve yazım aşamasında bilgisi ve desteğini esirgemeyen değerli hocam Doç.Dr.Nejat ULUSAY'a

Kuramsal açıdan her türlü katkılarından dolayı, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinden, başta Prof. Dr. S.Ruken ÖZTÜRK, Yrd. Doç. Umut Tümay ARSLAN ve Doç.Dr. Beybin KEJANLIOĞLU olmak üzere tüm hocalarıma,

Psikoloji ve Sinema terapi konusunda literatür desteği için ODTÜ Psikoloji bölümünden hocam Prof. Dr. Faruk GENCÖZ'e,

Tez yazım sürecinde her türlü desteği için Göz doktorum Op.Dr. Bülent ÖZKAN bey'e,

Gönül bağı akrabalarım;
Müge ve Gürhan KOÇ, Ayşen Çelen ÖZTÜRK, Alayça Özkarar ERSİN, Mustafa ve Ömer ABDURRAHMANOĞLU'na,

ve; Evrim DOĞAN, Zeynep ÖZEL, Pınar KARABABA, Gönül ŞENAYDIN, Yasemin APAYDIN, Suzi ERDUMAN ve Musa KOCATEPE'ye,

Ve yanımda olmasalar da varlıklarını her zaman hissettiren Rahmetli Annem ve Babam'a,

Teşekkür ederim.
Kamil Mingü

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
TABLolar VE ŞEKİLLER LİSTESİ	iii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

I. CİNSİYET ve ATAERKİLLİK.....	7
II. AİLE VE ANDROJEN ERKEK	22

İKİNCİ BÖLÜM

SİNEMADA ANDROJEN ERKEKLER	35
1. Biyoloji ve Libidinal Enerji.....	37
2. Baba Modeli ve Ataerkil Düzen	42
3. Anne ve Fallik Anne ile ilişkiler	47
4. Çocuk-Adamlar	56
5. Kıyafet ve Görünüm	61
6. Gen-X: Kayıp Nesil.....	65
7.Androjen Erkeğin Ötekiliği	68

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÜÇ FİLM ÜZERİNDEN ANDROJENLİK TEMSİLİ

I. YURTTAŞ KANE (CITIZEN KANE)	72
1. Film Hakkında	72
2. Filmin Özeti	74
3. Filmin Analizi	77
II. MAKAS ELLER (EDWARD SCISSORHANDS)	86
1. Film Hakkında	86
2. Filmin Özeti	88
3. Filmin Analizi	91
III. DÖVÜŞ KULÜBÜ (FIGHT CLUB)	95

1. Film Hakkında	95
2. Filmin Özeti	97
3. Filmin Analizi	100
SONUÇ	106
KAYNAKÇA	117
EK-1 Gazetelerde Çıkan Androjen İçerikli Haberler	123
EK-2 Çalışmada İncelenen Filmler	139
EK-3 Sternberg – Triangular theory of love	140
ÖZET	142
ABSTRACT	143

TABLÖLAR VE RESİMLER LİSTESİ

TABLÖLAR

Tablo 1. : Animus ve Anima'nın imgesel özellikleri.....	52
--	----

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1. : <i>Avanak Ajan</i> filminde, fallusun gizlendiği jenerik görüntüleri.	38
Resim 2. : <i>Dünyaya Düşen Adam</i> filminde, Thomas Newton'un gerçek bedeni ve kendi ırkının cinsel birlikteliği görüntüleri.....	42
Resim 3. : <i>Arizona Rüyası</i> 'nda, Axel ve Leo kaktüs üzerine konuştukları sekans.	43
Resim 4. : Babasının, Willy Wonka'yı kendisinin ve evinin yokluğu ile cezalandırması.	45
Resim 5. : Robert Bresson'un ve Luc Besson'un filmlerinden Jeanne d'Arc karakterine ait görüntüler	55
Resim 6. : Androjen karakterlerin kıyafet tercihlerinde örnekler.	65
Resim 7. : Kane'in ölürken elinde tuttuğu kar küresi ve çocukluğunda Rosebud adlı kızığını terkediş sahnelerinden kareler.	82
Resim 8. : Kane'in Emily ile ilişkisinin anlatıldığı kahvaltı sekansı.....	85
Resim 9. : Edward Scissorhands karakterinin gelişimi.	87
Resim 10. : Tyler Durden'in kıyafet tercihlerinin gözlenebileceği kareler. ...	105

GİRİŞ

Toplumsal bağlamda kimliğimizle ilgili sorunun yanıtı genellikle cinsel kimlik ekseninde karşılığını bulur. Cinsellik toplumu öncelikle ilgilendiren olgulardan biridir. Zimmerman, cinsiyet sınıflandırmasına henüz sokulamayacak konumda yer alan bir bebeğin bile bu çerçevede bir huzursuzluğa neden olduğunu söyler (Lorber, 1991: 28-29). Luce Irigaray da, çağımızın en büyük sorusunun cinsiyet farklılığı olduğunu belirtir (aktaran, Hoeveler, 1990: xvii).

Bu tez çalışmasında, toplumsal cinsiyet rollerini üstlenmemiş, “Androjen” olarak anılan erkeklerin biyoloji ve toplumsal cinsiyet bağlamlarında durumları ele alınacak ve bu konunun sinemadaki yansımaları incelenecektir. Androjen kadınlar ve erkeklerin görünürlükleri toplumsal hayatta ve popüler sinemada gün geçtikçe artmaktadır. Androjenliğin de bir toplumsal cinsiyet kimliği olduğunu göstererek, mevcut toplumsal cinsiyet kimliklerinden farklı bu kişilerin sinemadaki temsillerini incelemek, yeni eril kimliğin özelliklerini belirlemede yardımcı olacaktır. Özellikle 1980 öncesinde, Batı toplumlarında “öteki” olarak değerlendirilen androjen erkeklerin günümüzde sayılarının arttığı gözlenmektedir. Özellikle Hollywood gibi, yerleşik toplumsal norm ve değerleri yeniden üreten popüler bir sinema, androjen karakterlerle giderek daha fazla ilgilenir görünmektedir. Bu çerçevede, değişmekte olan erkek temsillerinin nedenleri, psikolojik, toplumsal ve sosyo-ekonomik bağlamlarda incelemeye değer bir konudur.

“Androjen” belirli bir hormon grubuna verilen isimdir¹. Ancak günümüz Türkçesi’nde, toplumsal cinsiyet rollerini ve göstergelerini taşımayan ve hatta karşı cinsin özelliklerini de barındıran kişiler için kullanılmaktadır. Kavramın böyle bir anlam kaymasına uğramasının nedeni, “Androgyna” kelimesinin telaffuzunun “Androjen” ile yakınlığıyla ilgilidir². Türkçede “erkeksi kadın” ya da “kadınsı erkek” için kullanılan yunanca kökenli “Androgynous” ise ‘Aner’ (erkek) ve ‘Gyne’ (kadın) kelimelerinden türemiştir ve “hem eril hem dişil özellikler gösteren” anlamına gelmektedir (Redhouse, 1985: 28). June Singer bu özelliği gösterenlerin, modern toplumun cinsiyet kavramlarına uymayan insanlar olduğunu ileri sürmektedir (Singer, 2000: 3). Androjen kavramı popüler medyada, yaygın olarak hiç bir cinsel özellik taşımayan ya da karşı cinsin özelliklerini de taşıyan kişiler için kullanılmaktadır.

Ek-1’de de görüldüğü gibi, *Hürriyet*, *Milliyet*, *Radikal* ve *Zaman* gazetelerinde yer alan “Androjen” konulu haberlerde kavramın, büyük ölçüde Androgyna karşılığı olarak kullanıldığı görülmektedir. *Radikal* gazetesinde “Androjen” kelimesini içeren toplam 59 haberin sadece sekizi hormonlarla ilişkili olup, diğer haberlerde “Androgyna” kelimesi yerine kullanılmıştır. Benzer kullanımın *Hürriyet* ve *Milliyet* gazeteleri için de geçerli olduğu görülmüştür. “Androjen” teriminin hormon grubunu belirtmenin dışında, her iki cinsin özelliklerini taşıyan ve böylece farklı eril ve dişil kodlar gösteren kişi ve kıyafetler için de kullanılmaktadır. Bu nedenden dolayı

¹ Androjen [Yun. > Fr i. tıp] Böbrek üstü bezinde bulunan erkeklik hormonu maddesi. Doğan, Mehmet (2008) *Doğan Büyük Türkçe Sözlük*. S.73. İstanbul: Pınar Yayınevi.

² Androgynous – Erkeklik ve dişilik özellikleri bir arada bulunan Doğan, Ayfer (2006) *Medical translation dictionary*. S.17. Ankara: Siyasal Yayınevi.

“Adrojen” kelimesi tez içinde hormon grubunu belirtmenin yanında Androgyna terimi yerine de kullanılacaktır.

Bu tez çalışması dört bölümden oluşmaktadır. İlkinde, androjen erkekler üzerine kuramsal çalışmalar ele alınmaktadır. İkinci bölümde kuramsal bulguların sinemadaki yansımalarına yer verilmektedir. Üçüncü bölümde, konuyla ilgili üç filmin derinlemesine analizi yapılmaktadır. Sonuç bölümü ise genel androjenliğin durumunu özetleyecek ve bulguları içerecektir.

Kuramsal yapının oluşturulacağı birinci bölüm, iki alt başlık içermektedir. İlk başlık altında biyolojik cinsiyet ele alınmaktadır. Bunun ardından toplumsal cinsiyet olgusu üzerinde durulmaktadır. Eril temsilin nasıl oluştuğu ve göstergeleri, antropoloji sosyoloji ve psikoloji gibi disiplinlerden yararlanılarak ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Freud’un toplumun merkezinde libidinal enerjinin varlığı olduğuna ilişkin yaklaşımı ve mevcut ataerkil düzende erkeğin süper ego’sunun izleri yine bu bölümde incelenmektedir.

İkinci alt başlık altında androjen erkeğin oluşumu ve karakteristik özellikleri üzerinde durulmaktadır. Öncelikle aile yapısı ve erkek çocuğun cinsiyetinin gelişimi psikanaliz kuramları çerçevesinde ele alınmaktadır. Freud, toplumsal cinsiyetin oluşmasında en önemli aracın aile olduğunu söylemektedir (Freud, 2006: 106). Baba modeli özellikle erkek çocuk için önemli bir rol üstlenmektedir. Freud ve Lacan’ın, “ödipal üçgen” kuramı dâhilinde androjenliğin oluşumunun baba modeli ile ilişkisi tez içerisinde detaylı biçimde incelenmektedir.

Bu bölümde aynı zamanda, “toplumsal bakışta androjenlik ilgili suçlamalar ve fanteziler neler olabilir?” sorusuna, psikoloji, sosyoloji ve felsefe gibi farklı alanlardan kuramlar aracılığıyla yanıtlar aranmaktadır. Rene Girard, “Öznenin Öteki’nde suçlu bulduğu her zaman kendi arzusudur, ama bunun farkında değildir” der (Girard, 2007: 75). Androjen erkekleri “öteki” olarak kabul edip ilgili kuramlar eşliğinde söz konusu toplumsal arzular belirlenir. Aynı zamanda ataerkil düzen içinde yer almaktan kaçan Gen-X (kayıp kuşak) genç erkekleri de bu bölüm içinde ele alınmaktadır.

Tezin ikinci bölümü, ilgili kuramların popüler sinemadaki örnekleri üzerinedir. Söz konusu literatür ve kuramlar çerçevesinde, karakterleri androjen özelliklere uygun 23 Hollywood yapımı film belirlenmiştir (Ek-2). Androjenlik başlığı altında toplanabilecek filmlerde, libidinal enerji eksikliği ve çocuksuluk olmak üzere, ebeveyn modelleri ve androjen karakterlerin onlarla ilişkisi, Gen-X, fallosantrik ekonomi etkisi gibi kavramların yer alış şekilleri ve kuramlara uygunluğu incelenecektir. Aynı zamanda bu başlıkta, “Sinemada maskülen bir doğrultuda değişen kadın temsilinin nedeni erkeğin androjenleşmesi olabilir mi?” sorusuna psikanaliz ve feminist kuram içinden yanıtlar aranmaya çalışılmaktadır. Laura Mulvey’in, “Görsel Haz ve Anlatı Sineması” adlı makalesinde de belirttiği gibi, popüler sinema, ataerkil toplumun bilinçdışını yansıtmaktadır ve karşı cinsi, yani kadını betimlemesi sırasında eril fantezileri yeniden kurmaktadır (Mulvey, 1997: 38). Ataerkilliğin yapısını inceleyen feminist çalışmaların aynı zamanda androjen erkek için de referans oluşturabileceği düşünülmektedir. Androjen erkeğin popülerleşmesi ile kadın temsilde de değişimler gözlenmesi, erken dönem Hollywood

filmlerindeki geleneksel kadın temsili ile günümüz kadın temsilleri için de söz konusudur. Özellikle “femme fatale” (ölümcül kadın) temsilinin, Carl Gustav Jung’un erkeğin bilinçaltını oluşturan kadınsı yanı “anima”³ imajı ile yakın ilişkisi olduğu görülmüştür. Bu bölümde bahsi geçen konular, detaylı bir biçimde olmasa da ele alınacaktır.

Tezin üçüncü bölümünde ise androjen erkek temsilinin detaylı bir biçimde incelenebileceği düşünülen üç filmin psikanaliz ağırlıklı analizi yer alacaktır. Bunlardan ilki *Yurttaş Kane*’dir (*Citizen Kane*, Orson Welles, 1941). Bu film, Charles Foster Kane karakterinin, ödipal üçgen ve baba-oğul iktidar çatışmasına uygunluğu nedeniyle seçilmiştir.

Makas Eller (*Edward Scissorhands*, Tim Burton, 1990) filminde ise, baba modeli olmayan Edward Scissorhands’in sosyal yapıya dâhil olmak için verdiği çaba anlatılır. Elleri makastan yapıldığı için kimseye dokunamayan Edward’ın öyküsü, androjenin ötekilik durumlarını içerdiğinden özellikle detaylı bir biçimde incelenecektir.

Detaylı incelenecek üçüncü film, fallosentrik ekonomi düzeninin ağırlıklı olarak yer aldığı *Dövüş Kulübü* (*Fight Club*, David Fincher, 1999)’dür.

Düzenin baba modeline etkisi, annenin ve kadın modellerinin dönüşümü

³ *Anima ve Animus*: Bir erkeğin bilinçdışı dişi doğasının, bir kadının da bilinçdışı erkek doğasının kişileştirilmesi. Bu çift cinsellik biyolojik bir gerçektir ve dişi ya da erkek olmak bunlardan birini saptayan genlerin sayısına bağlıdır. Azınlıkta kalan karşı genler, karşıt bir kişilik oluştururlar ve bu durum genelde bilinçdışı kalır. Anima ve Animus tipik olarak kendilerini düşlerdeki ve fantezilerdeki kişilikler (düşsel kız, düşsel sevgili vb.) olarak gösterirler. Başka bir olasılıkta, bir erkeğin mantığa uymayan duygularında ve bir kadının mantığa uymayan düşüncelerinde ortaya çıkmalarıdır. Bunlar, davranışları düzenledikleri için en etkin iki arketiptirler.

C.G. Jung: "Her erkek, içinde, o ya da bu kadına ait olmayan sonsuz bir kadın imgesi taşır. Bu imge özünde bilinçdışıdır ve erkeğin organik sistemindeki asıl kadın biçiminin, yani bir arketipin, kalıtsal bir ögesidir. Bu asıl resim, kadınlığın tüm atasal deneyimlerinin ve o güne dek kadınlığın bıraktığı izlerin bir birikiminden oluşur. İmge bilinçdışı olduğu için sevilene bilinçsizce yansıtılır (Jung, 2001: 16)

filmde açıklıkla gözlemlenebilmektedir. İçinde şiddet biriken yeni nesil erkeğinin, iktidarı temsil eden banka ve ekonomik merkezlerle olan mücadelesi ile ayrıca odipal üçgen için de bir örnek oluşturduğuna inanılmaktadır. Filmde bu mücadele, ekonomik ve sosyal statüden feragat edilmesi durumunda, anarşik ve farklı bir erkek fantezisine dönüşmektedir. Bu bağlamda, özellikle psikanaliz ve toplumsal cinsiyet açısından bakıldığında, androjenliğin patriyarkadan kaçış sonucu oluştuğu ve bu durumun toplum tarafından önlenerek ya da düzeltilerek, çoğunluğun homojenliğinin sağlam hale getirilmesinin istenmesi mümkündür.

Tezin sonuç bölümünde ise, seçilen filmler eşliğinde androjen erkeğin, aile, toplum ve ekonomik düzen içindeki profili ele alınacaktır. Sonuç olarak, çalışma boyunca üzerinde durulan kuramlar ışığında, sonuçlar ve çıkarımlar değerlendirilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

I. CİNSİYET ve ATAERKİLLİK

Androjen erkeğin toplumsal cinsiyet bağlamında yerini belirlemek için öncelikle “erillik” ve “dişillik” kavramları üzerinde durmak yerinde olur. Güç, rekabet, ustalık, saldırganlık ve öfke gibi özellikler erillikle ilişkilendirilir. Dişil özellikler ise; şefkat, sezgi, çekingenlik ve itaat gibi kadına atfedilmiş niteliklerdir. Eril olmakla beraber dişil karakteristik özellikleri taşıyan androjen erkeğin de tanımını ancak bu kodları belirttikten sonra yapmak mümkündür (Hoeveler, 1990: xv). Cinselliği, cinsiyet kimliği (erkek ve diş ayrımı) ve cinsel kimlik (erillik ve dişillik) olmak üzere iki ayrı alanda incelemek mümkündür. Cinsiyet kimliği, biyoloji kökenlidir ve doğuştan gelen fiziksel nitelikleri taşır. Ancak toplumsal cinsiyet kimliği çok daha karmaşık bir yapıdadır. Toplumsal cinsiyetin (gender) karmaşık sosyal yönlendirmeler ile geliştiğini, sosyal etkileşimler ve mikropolitik etkilerle birlikte eril ve dişil doğanın dışa yansımalarıyla oluştuğunu ileri sürmek mümkündür. Bu açıdan bakıldığında cinsiyetin biyoloji, anatomi, hormon ve fizyolojinin etkisinde olduğu söylenebilir. Öte yandan, toplumsal cinsiyet psikolojik, kültürel ve toplumsal bağlamlarda inşa edilmiştir (Lorber, 1991; 14-15). Bu yaklaşımla erillik, göreceli olarak, sosyal, politik ve psikolojik kimlikler içermektedir. Eril olması beklenen erkeklerin bu kodları taşınamaması, cinsiyet, cinsellik ve cinsel yönelim ilişkilerini karmaşa içine sokmaktadır. Erkeğin eril özellikler göstermesi, cinsel kimliğin toplum tarafından inşa edilmiş ve erillik kodlarına uygun olması ile açıklanır (Horrocks, 1994: 2-5). Bu bağlamda Cinsiyet'i,

biyolojik ve toplumsal açılardan ayrı bir şekilde incelemek ve kendi aralarında var olan bağlantı noktalarını tespit etmek yerinde olacaktır.

Aristo *Hayvanların Hareketi Üzerine* adlı kitabında, dişinin erkeğin tersi olduğunu söylemektedir. Bu yargı, genetik bilimin kromozomları ve yapı taşları DNA'yı ortaya koyana değin felsefede geçerliliği olan kuramlar arasında yer almıştır. Benzer şekilde, kutsal kitapta ilk erkek, Adem yaratıldıktan sonra ondan alınan bir kaburga kemiği ile ilk kadın, Havva yaratılmıştır. 19. yüzyılın sonuna değin, erkeğin orijinal olduğu ve kadının ondan türediği yaygın bir inançtır (Bainbridge, 2003: 7-8). Ancak günümüz biyoloji biliminin yaklaşımı ile cinsiyet kavramı bilimsel zemine oturmuştur.

Biyolojik bulgulara göre, iki çeşit cinsiyet kromozomunun doğacak bebeğin cinsiyetini belirlediği görülmektedir. Bu kromozomlardan uzun şekilli olan "X kromozomu", kısa şekilli olan "Y kromozomu" olarak tanımlanır (Einstein, 2007: 3). Kromozom sayısı ve şekli, farklı canlı türleri için değişir ve bir insan hücresi normalde 46 kromozom içerir. Bunların 22'si otozom denilen sıradan kromozomlardır. Geri kalanlar "cinsiyet kromozomu" ya da "eşey kromozomu" şeklinde tanımlanırlar (Wachtel, 1994: 2).

Bir dişinin kromozom yapısı XX şeklinde olurken, erkek kromozomları XY yapılanması gösterir. Cinsiyetin oluşumu için anneden gelen X kromozomu ile babadan gelecek X ya da Y kromozomlarından birisi eşleşir. Cinsiyeti belirleyen ikinci kromozomların babadan gelmesi üzerine, cinsiyetin baba tarafından belirlendiği yargısı yanlıştır. Modern biyolojide farklı hipotezler önerilse de cinsiyetin kadın ya da erkek şeklinde belirlenme mekanizması hala tam çözümlenmemiştir (Einstein, 2007: 2) Öte yandan

cinsiyet oluşumunda ölçülen hormonsal değişimler de, temel X kromozomun neden bir diğer X kromozomu ile ya da farklı olan Y kromozomu ile eşleştiğini açıklayamaz. Bir babanın erkek ya da kız çocuğunun olması, babanın vücudundaki erkeklik hormonunun yüksek miktarda olmasından bağımsızdır. Bunun anlamı, annenin ya da babanın hormonlarının doğacak çocuğun cinsiyeti üzerinde bir etkisi olmadığıdır (Fausto-Sterling, 1985: 86).

Cinsiyeti belirlenmiş ceninin üzerinde östrojen ve androjen hormonlar etki etmeye başlar. Bu süreye kadar embriyonun bir cinsiyeti yoktur (Fausto-Sterling, 1985: 78). Embriyo, gelişimini cenin şeklinde sürdürür. Bir erkek ceninin cinsiyetini belirgin hale getirenler, testosteron gibi steroid hormonlarını da içeren androjenlerdir (Einstein, 2007: 2).

Ancak gerek cenin halindeyken gerekse yetişkin sağlıklı bir insan olduğunda, birey her iki cinse ait hormonları aynı anda barındırır. Biyolojik cinsiyeti “erkek” olan bir insanın vücudu, testosteron gibi eril karakterli hormonlar üretirken, aynı zamanda, miktarı daha az olsa da, östrojen gibi dişi karakterli hormonlar da üretmektedir. Aynı durum erişkin kadın için de geçerlidir. Yüksek östrojen hormonunun yanında az miktarda testosteron hormonu da bulunur. Bir kadında ve erkekte karşı cinsin karakterini taşıyan hormonlar %10 oranında vardır. Erkeğin içindeki dişi hormonların varlığının psikolojiye etkisi, tezin ilk bölümünün ikinci kısmında Gustav Jung’un animus ve anima terimleri eşliğinde detaylı incelenecektir.

Freud, biyolojik açıdan cinsiyeti belirleyen ve cinsel fonksiyon ile doğrudan bağı olan bu hormonlar ile libidinal enerji arasında bir bağ olduğunu söyler:

Cinsel yaşamın ruhsal gösterilerini ele almada bize yardımcı olsun diye kurduğumuz kavramsal yapı iskelesi cinsel uyarının kimyasal temeli savlarına pekâlâ uymaktadır. "Libido" kavramını cinsel uyarı alanında ortaya çıkan süreçler ve dönüşümler için bir ölçü olabilecek nicel olarak değişen bir güç biçiminde tanımlamıştık. Bu libidoyu özel kökeni bakımından genelde zihinsel süreçlerin altında yattığı varsayılması gereken enerjiden ayırt ediyor ve böylece ona nitel bir özellik de atfediyoruz? (Freud, 2006: 130–131).

Yine Freud'a göre, insanın hayatını devam ettiren enerji cinsel merkezli libidinal enerjidir ve her hareketinde cinselliğin izlerini taşır (Tura, 2005: 56). Başka bir deyişle, Freud, cinsel ihtiyaçların da bir içgüdü etkisi ile ortaya çıktığını ve bunun, beslenme içgüdüğü gibi yerleşik şekilde insan ve hayvanlarda bulunduğunu söylemektedir. Bu cinsel içgüdüye "libido" demek ve bu güdünün yarattığı hareketliliği anlatmak için de "libidinal enerji" kavramını kullanmaktadır (Freud, 2006: 41).

Ancak Freud'un söyleminin aksine, libidinal enerjinin kökeni olduğu düşünülen testosteron ve östrojen hormonlarının cinsel yönelimler üzerinde bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Eşcinsellik ve biseksüellik üzerine yapılan çalışmalar, cinsel eğilimlerin psikolojik kökenli olduğunu göstermiştir (Satinover, 1996: 32). Freud, *Cinsellik Üzerine* kitabında, eşcinsellik ve biseksüelliğin normal dışı libidinal yönelmeler olduğunu söylemektedir;

Cinsel içgüdü hakkındaki halk görüşü başlangıçta insanların iki yarıya —erkek ve kadın— bölündüğünü ve bunların nasıl da aşkta bir araya gelmeye çabaladıklarını anlatan şiirsel fabloda güzel bir biçimde betimlenmiştir. Bu nedenle cinsel nesneleri erkek olan erkekler ve cinsel nesneleri kadın olan kadınlar bulunduğunu öğrenmek büyük bir sürpriz gibi gelir. Bu türden insanlar "zıt cinsel duygulan" bulunmakla betimlenirler ya da daha iyisi bu kişilere "eşcinseller" olguya da "eşcinsellik" denir. Tam anlamıyla saptamada zorluklar olduğu halde bu tür insanların sayısı çok fazladır (Freud, 2006: 42).

Freud, aynı zamanda libidinal enerjinin azlığı ya da yokluğunun, pek çok akıl hastalığının kökeninde yer aldığı inancındadır. Libidinal enerji eksikliği günümüz gelişim psikolojisi bilimince patolojik görülür. Bu enerjinin azlığı ya da yokluğu, "cinsel düzensizlik" hastalıkları kapsamında ele alınır. Cinsel isteksizlik ve fonksiyon bozukluğu olan hastaları tedavi etmek için, bu hastaların cinsel gelişimlerine bakılmakta, psikiyatrik ve tıbbi geçmişleri araştırılmakta, kullandıkları ilaçlar değerlendirilmekte, uyuşturucu ve alkol kullanıp kullanmadıkları da göz önüne alınmaktadır. Bireyin aile yapısı ve geçmişindeki travmaları, ikincil olarak incelenir (Charlton, 1997: 63). Aile ve özellikle baba modelinin androjen erkeğin oluşumunda önemli bir yeri olduğu düşünülerek, ilgili kuramsal çalışma sonuçları daha sonra ele alınacaktır. Farklı olsa da bir libidinal enerjinin varlığı söz konusu olduğu için, eşcinsellik ve biseksüellik, tezin incelediği androjen erkek tanımı dışında tutulacaktır.

Toplumsal cinsiyetin değerlerini incelemek için öncelikle patriyarkal (ataerkil) düzenin oluşum sürecini ve yapısını belirlemek yerinde olacaktır. Antropologlar, biyolojik cinsiyetin toplumsal cinsiyet ile doğrudan bir bağı

olduğunu ve toplum içinde ön plana çıkan hangi cinsiyet ise, o cinsin istekleri doğrultusunda bir yapılanma oluştuğunu belirtmektedirler. Erkeğin, ailesini dış tehlikelere karşı koruma içgüdüğü toplumsal rolüne de yansımıştır. Akdeniz bölgesi gibi, başka kavimlerin ya da ülkelerin dış saldırı tehlikelerini sürekli yaşayan coğrafyalarda erkeğin bu görevine daha sık ihtiyaç duyulmaktadır. Dolayısıyla erkek bu toplumlarda daha fazla ön plana çıkar. Akdeniz bölgesindeki “maço erkek” imajının aksine, Tahiti gibi barınma ve savunma alanlarında sorun yaşamayan coğrafyalarda, erkeğe daha az görev düşmektedir. Bu toplumlarda patriarkinin egemenliği söz konusu değildir (Horrocks, 1994: 59). Batı toplumlarında kadınsı ve eril bakış, biyolojik karakterlerin olduğu kadar iş bölümünün de etkisindedir (Lorber, 1991, 15). Özellikle antropolojik açıdan baktığımızda, Anglo-Amerikan toplumlarda kadının erkeğin geri planında kalmasını, sürekli karşılaşılan dış etkenlerin erkeğe daha fazla ihtiyaç duyulmamasından kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Luce Irigaray, Batı kültürünün annenin öldürülmesi üstüne kurulduğunu söylemekte ve annenin baba ve oğul tarafından dilsizleştirildiğini ileri sürmektedir. Irigaray, annenin toplum içindeki söz hakkının alınmasına ilişkin olarak Antik Yunan döneminde annenin konumunu anlatan Klytimestra⁴ efsanesini örnek verir. Klytimestra efsanesi, doğal annenin tamamlayanı ve destekçisi kızından alıkonulması ve bereket temsilinden ölü

⁴ Klytimestra Efsanesi: Paris'in Helen'i kaırması üzerine Truva'ya sefer düzenleyen kral Agamemnon, donanmasının rüzgârsızlıktan sefere çıkamaması üzerine bir kâhine gider. Kâhin, öz kızı İphigeneia'yı kurban etmedikçe, donanma için gerekli rüzgârın çıkmayacağını söyler. Agamemnon bu haber karşısında üzölse de kızını kurban eder. Kraliçe Klytimestra kızının kurban edilmesini kabullenemez ve Truva seferi dönüşü kocasını öldürür. Kızları Elektra, babasına olan bağılılığı ve düşkünlüğü nedeniyle bu durumu kabullenemez ve kardeşi Orestes'in, gün gelip babasının öcünü alacağı düşüncesiyle yaşar. Klytimestra, yedi yıl sonra oğlu büyüüp kılıç kullanacak yaşa geldiğinde, babası Agamemnon'un öcünü alan oğul Orestes tarafından öldürölür (Erhat, 1993:178–179).

bir bedene geçişini anlatır. Patriyarkal düzen içinde kadın, düzene ait kuralların devamlılığını arzulayan fallik anne ya da orta sınıf burjuva annesi rolleri ile yerini almıştır (Smart, 2000: 386). Fallik anne, oğlunu kastre etme (hadım etme) rolünü üstlenen baskın karakterli anne modelidir. Ancak bu anne modeli, oğlunu topluma kazandırma adı altında onun eril güçlerini elinden almaktadır. Fallik anne, çocuklarını maşa şeklinde kullanmayı ister (Cohan ve Hark, 1993: 81). Böylece, edindiği metaforik fallus ile toplum içine girişin ve iktidarın anahtarını korur. Anne-oğul ilişkisi göz önüne alındığında, ödipal süreçte oğlun kastrasyonu (hadım edilmesi) değil, anneyi hiç sayarak etkisiz kılınmasıdır. Irigaray'ın tanımı ile, anne bedeninin ölmesi ile çocuğun anneden ayrılması gerçekleşir. O'na göre, anne hapsolmuş, ataerkil yeni düzen içinde adeta dilsizleştirilmiştir. Antik dönemin doğal annesi öznelliğini kaybedip sosyal hayat içinde nesneleşmiştir (Smart, 2000: 386–387). Horrocks da Irigaray'ın görüşünü destekler bir yorum yapmaktadır. O'na göre, kadının birey olması önlenmiş ve erkek için obje haline dönüşmüştür (Horrocks, 1994: 66). Patriyarkal düzen içinde zamanla iktidarını kaybeden kadının, söz hakkını geri kazanmak için çocuğunu kullandığı ve bu dolaylı yoldan edindiği iktidarı kaybetmek istemediği düşünülebilir.

Patriyarkal düzenin oluşturulmasında erkeğin bilinçdışının etkin rol oynadığını söylememiz mümkündür. Zimmerman, toplumsal cinsiyet rollerinin, sosyal açıdan kültürün idealize ettiği durumlar tarafından yazıldığını ifade eder (Lorber, 1991: 17). Laura Mulvey ise benzer bir yorum yaparak, mevcut düzende hâkim ideolojilerin erkeğin bilinçdışı özelliklerini sergilediğini söyler (1997: 39). Bu durumda öncelikle bilinç ve bilinçdışı durumların

belirlenmesi yerinde olacaktır. Freud' göre bilinç, "süper ego – ego – id" olmak üzere üç parçadan oluşmaktadır. Ego kişinin benliğidir ve üs bilinci "süper ego" ile alt bilinci "id" arasında yer almaktadır. Ego her ikisi ile ilişkide bulunarak davranışı oluşturur. İd, haz amaçlı dürtüleri egoya yaptırmayı amaçlar. Buna karşın "süper ego" da haz almayı önleyecek ve kişiyi id'i dinlediği zaman cezalandıracak düşünceler getirir (Tura, 2005: 56 ve 72). Horrocks, patriyarkanın erkeğin süper egosu ve bu egonun içerdiği hem ötekini hem de kendini cezalandırma eğiliminin bir yansıması olduğunu söyler. İd'in neden olduğu sadizmin uç noktası başkasını öldürme hazzı iken, 'cezalandırıcı süper ego'nun uç noktası mazoşizmin de uç noktası olan intihardır. Mevcut ataerki düzen içinde söz konusu uç durumlar belirli koşullar dâhilinde varlığını gösterir (Horrocks, 1994: 61). Benzer bir durumu geleneksel erkek egemen Japon toplumunda da görmemiz mümkündür. Geleneksel Japon kültüründe sürekli düşmanını öldürmeyi düşünmenin ve bu düşünce yapısını gündelik sorunlar için de kullanmanın kişiyi güçlü kılacağı öngörülür (Tsunetomo, 2005: 52). Bu davranış biçiminin, id'in getirdiği öldürme hazzı ile bağı olduğu düşünülebilir. Ancak bu öldürme isteği "öteki" sıfatının uygun görüldüğü birey ya da toplumlara yöneltilir. Süper ego'nun getirdiği en üst cezalandırma ise kendini öldürmektir. Japon kültüründe samurayların kendilerini 'seppuku'⁵ ya da 'harakiri' denilen yöntemle (*) cezalandırmalarının yanı sıra düşman ile çatışma sırasında ölmek de patriarkinin istediği bir sonuçtur. Düzenin ahlakı, çatışmadan kaçıp eceli ile ölenleri köpeğe benzeterek aşağılar ve bu davranış "fanatizm" olarak

⁵ Seppuku: Bağırsakları değilerek ölmek. Bu törenin farklı şekilleri vardı ve dönemden döneme değişirdi. Hara-kiri de denir (Tsunetomo: 228).

değerlendirir (Tsunetomo, 2005: 24). Benzer bir durum Batı patriyarkal düzeninde de mevcuttur. Bireyin savaş sırasında, sorgusuz sualsiz ölüme gitmesi, erkekliğini ispat şeklinde yorumlanır. Erkeğin içindeki savunma içgüdüğü propaganda ile etkin hale getirilmeye çalışılır. Doğasında öldürme davranışı olmayan çoğu erkek, patriarki tarafından savaşçı olmaya zorlanır. "Homme de bien" (iyi adam) nitelendirmesi, kendisini tutkudan uzak tutan ve toplumun kurallarına sorgusuz sualsiz uyan erkekler için kullanılmaktadır (Horrocks: 1994: 61). Serpil Sancar'a göre askerlik, erkek toplumun yetkin bir üyesi olabilmek için gerekli bir koşuldur. Gençler, askerlik eğitimleri ile patriarki tarafından istenen örnek erkekler, başka bir deyişle modern hegemonik erkekler⁶ haline getirilmektedir (Sancar, 2009: 155). Sancar'a göre askerlik eğitimi ile savaşçı erkeklerden istenen özellikleri şunlardır:

Yenilmez irade sahibi erkekler olmak, şerefini korumak için acıları, ölümü göze alabilecek üstün erdemlere sahip olmak, korkusuz olmak, gerekli disiplin ile kendini eğitime ve bedeninin çekeceği acılara, sıkıntılara göğüs gerebilecek güçlü bir bedensel yapıya sahip olmak, sıkıntılardan kolay etkilenmeyen metin bir kişiliğe sahip olmak, fiziksel dayanıklılık, en iyisini başarmak için rekabeti göze almak, korkusuz ve riskten kaçmayan bir macera severlik, bağımsız karar verme gücünün gelişmişliği, "erkek cinsel gücü"ne sahip olmak, koruyucu "patriyarkal" değerlere önem vermek gibi özelliklerdir (Sancar, 2009: 156).

Savaşçı erkeklerden istenen bu özellikler aynı zamanda patriarki tarafından erkekten beklenen şeylerdir (Sancar, 2009: 156). Benzer bir

⁶ Hegemonik erkeklik: Genç, kentli, beyaz, heteroseksüel, tam zamanlı bir iş sahibi, makul ölçülerde dindar, spor dallarının en azından birisini başarılı olarak yapabilecek düzeyde aktif bedensel performansa sahip erkeklerin temsil ettiği erkeklik (Sancar, 2009: 30).

durum, farklı coğrafyada da olsa, Japon toplumunda da gözlenir. İyi bir erkek, atalarına ve efendisine saygı duyan, onun isteklerini düşünmeden yerine getiren erkektir; derinlemesine düşünmek yanlıştır ve sapkın düşüncelerin ortaya çıkmasına neden olur (Tsunetomo, 2005: 24-25).

Patriarkinın bir erkeğin bilinçdışı özellikleri ile yakın ilişkisi bulunduğu görüşüne ilişkin tartışmayı sürdürdüğümüzde, söz konusu sistem içinde erkeğin iç çatışmalarının sonucu “bastırma” (süblimasyon) durumu ile karşılaşacağımızı belirtebiliriz. İç çatışmanın oluşum nedeni, id’in istediği libido’nun cinsellik ile tatmin arzusunun süper ego tarafından engellenmesidir. Bu nedenle, patriyarkal düzen içinde, insanın içindeki bu güdüyü farklı bir alana çekerek bir çeşit süblimasyon yapması istenir. Süblimleşmek (bastırmak), katı haldeki bir cismin, sıvı hali atlayarak doğrudan gaz haline geçmesidir ve kimyadaki bu olaya benzer şekilde, libidinal enerjinin cinselliğe aktarılmadan, doğruca patriarkinın kabul ettiği daha sosyal bir amaç için kullanılmasıdır. Geleneksel anlayışta, sanat ürünlerini üretme enerjisinin, bastırma sonucu ortaya çıktığı inancı hâkimdir. Aynı şekilde, bir sporcunun müsabaka öncesi cinsel ilişkide bulunmasını onun içindeki libidinal enerjiyi azaltacağına ve maç sırasında performansının düşeceğine inanılmaktadır (Leader, 2004: 58). Patriyarkal düzende “iyi adam” sıfatı, cinsel enerjisini bastırarak elde ettiği saf enerjiyi sosyal ya da sanatsal fayda yaratan bir iş için kullanan kişilere de atfedilir. Patriyarkal düzenin bu anlayışı, Japon kültüründe de mevcuttur. Yamamoto Tsunetomo, doğuştan gelen hastalığını seksten uzak durarak iyileştirdiğini iddia eder (Tsunetomo, 2005: 64). Ancak buna karşın cinsel içgüdü’nün neden olduğu hareket enerjisi

ne kadar bastırılırsa, ölüm dürtüsünün de o kadar ortaya çıkar (Leader, 2004: 112). Ataerkil Japon toplumunda öldürmek ve intiharın önemli bir yerinin olmasının nedeni budur. Freud ise cinsel hazzın engellenmesi nedeniyle oluşan travmaları şöyle açıklar:

Bu tüm ya da yalnızca kısmi gizlilik dönemi sırasında daha sonra cinsel içgüdünün gidişini engelleyecek ve bentler gibi akışını kısıtlayacak zihinsel güçler — tiksinti, utanç duygulan ve estetik ve moral ülkülerin istemleri— inşa edilir. İnsan uygarlaşmış çocuklardan bu bentlerin yapısının eğitimin bir ürünü olduğu izlenimini alır (Freud, 2006: 87).

Kültür ve ahlak, sanat ve şiddet duygularının oluşumunda bastırmanın da bir katkısının olduğu düşünülebilir. Bastırma ile içsel enerjinin cinsellikten arındırılarak, cinsel olmayan bir şey'e dönüştüğü inancı artık geçerli değildir. Psikanaliz, bu saf sanılan ürünlerde cinsel bulguların yer aldığını ortaya çıkarmıştır. (Leader, 2004: 81-82).

Toplum için iyi insan olabilme kurallarından birisi de mevcut düzenin farklı cinsiyetler için tasarladığı kıyafet bütünlüğünün dışına çıkmamaktır. David Bowie 1969 yılında çıkardığı *The Man Who Sold The World* albümünün kapak fotoğrafında kadın elbisesi giymektedir. Dönemin tutucu Amerikası'nda, karşı cinse ait kıyafet giyen Bowie'ye tepki gösterilmiş ve albüm ABD'de yasaklanmıştır (Perone, 2007,16). Horrocks'a göre, özellikle Akdeniz kültürlerinde homofobi oldukça fazladır ve efemine erkeklerden korkulur. Toplum içinde eril görevleri almayan bu erkeklerden hoşlanılmaz (Horrocks, 1994: 59). Eril roller ve toplumsal cinsiyet bağlamında önemli bir kural da erkeğin kıyafet özellikleridir. Zimmerman'ın bahsetmiş olduğu,

bebeğin cinsiyetinin belirlenmesindeki rahatsızlıklar ve sorunlara geri döndüğünde, kıyafetin pembe ya da mavi olmasının söz konusu algı sorununa çözüm oluşturduğu düşünülebilir. Özellikle bebek kıyafeti söz konusu olduğunda, mavi ve pembenin karışımı olan mor rengin hâkim olması istenmemektedir. Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'da mor tulum giyen bir bebeğin cinsiyetini belirleyemeyen kişi, referans alamadığı için huzursuz olur. Basit bir renk farklılığının bile karmaşık sonuçlara neden olması, Horrocks'un belirttiği, toplumsal cinsiyeti oluşturan kodların tahmin edilemezliği ve çok çeşitliliğinin bir göstergesidir. (Horrocks, 1994: 2). Karşı cinse ait kıyafetlerin giyilmesi, iktidar aracı fallusun kaybı şeklinde de yorumlanabileceği gibi, çıplaklığın da benzer bir fallus kaybına neden olduğu söylenebilir. Ancak sanat eserinde ya da erkeğin herhangi bir görüntüsünde fallusun açıkça ortaya konulması, genel geçer ahlak anlayışınca reddedilmektedir. Erkeğin süper egosunu taşıyan ataerkil düzenin inşasında, beden imajlarının eksiltilmesi ve özellikle Batı kültüründe cinsel organın saklanması gerekmektedir. Erkeğin çıplaklığı ve fallusunun başkaları tarafından görülmesi, onda kastre edilmişlik hissi uyandırır. Batı kültüründe, Fallus saklanması gereken bir organdır (Leader, 2004: 20).

Antik Yunan kültüründe, diğer Avrupa kültürlerinden farklı olarak, fallusun varlığı gizlenmemiştir. Bir incir yaprağı ile kapatmak yerine, aksine vücudun doğal bir uzantısı kabul edilmiş ve vazo üstüne işlenen resimlerde erkek, fallusu ile temsil edilmiştir. Yunan sanatındaki ikonografik anlatım biçimi, giysi ve anatominin sunum şekline göre sınıflandırılabilir (Boardman, 2003: 10). MÖ.635–600 yılları arasında vazo dekorasyonunda çizilen

uzuvlardaki detaylar, siyah figürlü Atina vazoları içinde “Attika ressamlığı” şeklinde tanımlanır. M.Ö. 585–570 yıllarında, “Komastlar” denilen, dans eden çıplak erkeklerin yer aldığı figürler görülmektedir (Boardman, 2003: 16–18). Mitolojiden karakterler ve hikâyelerin anlatıldığı sahneler de bu vazolar üzerinde stilize edilerek resmedilmiştir (Carpenter, 2002: 8). Ancak Antik Yunan kültüründe, bu döneme ait kadın ve erkeklere ait gündelik kıyafetlerde, vazolardaki gibi bir çıplaklık görülmemektedir.

Antik Yunan insanları, yün dokumadan yapılma bir çeşit tünik olan Chiton (Kiton) giyerlerdi. Chiton’un kumaşı çok ince dokunmuş olduğundan hafif ve tek parçadan oluşmaktaydı. Omuzdan bağlanarak giyilen bu giysinin ipek kumaştan yapılmışları zengin kesim tarafından giyilirdi. Erkekler diz seviyesine kadar kemerle çekilmiş Chiton giydikten sonra üzerlerine Himoation denilen pelerin örtmekteydi. Bedenen çalışan kesimdeki erkeklerin hareket özgürlüğü ihtiyaçlarından ötürü Chitonları daha kısa olmaktaydı. (Pearson, 1992: 42–43).

Gündelik hayatta giyiniklik söz konusu iken, vazo ya da başka sanat ürünlerinde özellikle erkeğin çıplak temsil edilmesinin sanat ile bağı olduğunu düşünmemiz mümkündür. Temsil edilen figür deniz tanrısı Poseidon olduğunda çok farklı betimlemeler gözlemlenebilmektedir. Poseidon’un fallusu, diğer pek çok çıplak erkek figüründeki gibi, anatomik olarak küçültülerek orantısız resmedilmiştir. Fallus’un, çıplaklığın tamamlayıcısı olarak, temsili bir şekilde gösterildiği söylenebilir (Carpenter, 2002: 57). Figüratif ve sanatsal bir amaç için çizilen penisin neden günümüz toplumunca

rahatsız edici bir durum olarak karşılandığını sorgulayan Darian Leader'a göre, saklanan fallusun ortaya konması toplum için bir travmaya neden olur:

Kültür, görsel alanın imgeden hariç tutulan bir şey üzerine kurulmasını talep eder ve hariç tutulan unsur geri döndüğünde dünyamızı gerçek kılan koordinatları kaybederiz (Leader, 2004: 21).

Freud ayrıca cinsel organın özellikle saklı tutulmasına, süper egonun insanın bakma hazzını önlemek isteğinin neden olduğu görüşündedir. Gözetleme ve teşhircilik, her iki güdü de süper ego tarafından yasaklanmıştır.

Freud'a göre medeniyete girişimiz, insan oluşumuz, vücudun bir parçasının hariç tutulmasını talep eder: Hem ödediğimiz bedel hem de bakmaktan aldığımız hazzın koşuludur bu (Leader, 2004: 20).

Skopofili yani dikizcilik, psikoloji bilimince bakmaktan cinsel haz almayı ifade eder. Voyerizm olarak da anılan bu davranışın kelime anlamı "bakma hazzı"dır. Bu davranış, psikolojinin ortalama insanı sağlıklı kabul ettiği standartlarda her kişide belli miktarda vardır. Psikolojinin sorunlu kabul ettiği kişiler, bakma hazzını kültürün izin verdiği miktardan daha fazla yaşamak isteyen kişilerdir ve bu kişilerin üst benliklerindeki sansür mekanizması yeterince çalışmamaktadır. Sonuçta bu durum söz konusu kişileri klinik vaka haline getirir. Bir dikizcinin karakteristik özellikleri, her şeyden önce bakma eyleminden cinsel bir haz duyması ve karanlıkta ya da dikizlenen kişi tarafından fark edilmeyecek bir konumda olmasıdır. Anahtar deliğinden bakan dikizci, sıklıkla anlatılan bir örnektir. Kapının varlığı gözetleneni durumundan habersiz kılar ve küçük gözetleme deliği, arkasındaki gözü gösteremeyecek kadar küçüktür. Böylece görünmeden görebilen dikizci bir

iktidar hissi yaşar. Bakılan kişi dikizcinin farkına varırsa bu iktidar elinden alınmış olur ve bir tür hadım edilme yaşar (Rosen, 2003: 184-188). Birisini, gözetlenen kişi farkında olmadan izlemek toplumun ahlak değerlerince yanlıştır.

Bir sanat eserinde fallusun açık bir şekilde gösterilmesi, bu eser ile karşılaşan kişinin rahatsız olmasına sebep olur. Fallus, bir örtü ya da incir yaprağı ile örtülürse bu rahatsızlık hissi ortadan kalkar. Fallusun varlığını inkâr etmeyen ancak onu gizleyen eser, cezp edicidir. Fallus'un ortaya çıktığı vakit, yapaylık hissiyatı ile kişi reddetme ve kendisini bu durumdan koruma çabasına girer. Laura Mulvey'e göre ise bu rahatsızlığın nedeni, erkeğin hadım edilme korkusudur. Fallusun görünür hale gelmesi sonucu erkek kendisini savunmasız hissedecektir. Başta kadın olmak üzere, çevresine karşı bir iktidar aygıtı olan fallusunu açığa çıkarmamaya gayret eder; böylelikle fallusu kaybetme ihtimalini düşürdüğü hissine kapılır. Çünkü fallusu olmayan kadının varlığı, erkekte kendi fallusunu da kaybedebileceği korkusuna neden olur. Böylelikle, sonuçta babanın vermiş olduğu hadım edilme korkusunu yeniden canlandıran kadın, artık erkek için korkulacak bir varlığa dönüşür (Mulvey, 1997: 43). Ataerkil modern Batı toplumlarında resim ve diğer sanat eserlerinde, erkeğin penisinin perdelenerek güvene alınması klasik sanat anlayışının temelinde yer alır (Leader, 2004: 21).

Erkek, bakma içgüdüğü ile hadım edilme korkusu arasında kalması durumunda yaşadığı gerilimden kadını fetişleştirerek uzaklaşır. Kadının tüm görüntüsü ona rahatsızlık verir ve bundan kaçmak için kadının vücudundaki parçalara odaklanır. Göğüs, bacak, dudak gibi bölgeleri ön plana çıkararak

kadının bütüncül imajından kurtulma hissi yaşar (Mulvey, 1997: 43-44). Böylece, röntgenciliğin (scopofili) tamamlayıcısı fetiş nesnelerle “teşhircilik” söz konusu olmaktadır. Psikoloji literatüründe vücut teşhirciliği erkek için özellikle fallusunu, erkeğin ötekisi kadına göstermesi şeklinde yer almaktadır. Erkek her zaman hadım edilme sonucu fallusunu kaybetmekten korkar ve fallus yokluğu ile ona bu korkusunu sürekli hatırlatan kadına kendi fallusunu göstererek bu korku ile baş etmeye çalışır (Rosen, 2003: 174-175). Bu davranış, “duygu odaklı baş etme” (emotional coping)⁷ şeklinde nitelendirilir

II. AİLE VE ANDROJEN ERKEK

Michel Foucault’ya göre; toplumsal cinsiyet değer ve kuralları, toplumun en küçük birimi “aile”yi etkisi altına almıştır. Foucault, bastırılan cinselliğin özel alanlarda dahi varlığını sürdürdüğünü söyler. Aile kurumu, toplumun yasakları ile şekillenir ve aile oluşundaki cinsel özü yitirir. Aile artık toplumun kural ve söylemlerini çocuğa aktaran bir araç haline gelmiştir (Foucault,2007: 12). Anne ve babanın çocuklarını toplumsal hayata hazırladıkları “ayna dönemi” ve “ödipal süreç”⁸, çocuğun topluma uyum

⁷ “Duygu odaklı baş etme”: Genel olarak başa çıkma tutumlarını sorun çözmeye yönelik olanlar ve duygu odaklı olanlar şeklinde ikiye ayırmak olasıdır. Bunlardan ilki sorunun ana kaynağına ilişkin başa çıkma tutumlarını, ikincisi ise ana kaynağın yol açtığı duygusal etkiyle başa çıkma tutumlarını içerir. Bir başka şekilde ifade etmek gerekirse, başa çıkma tutumları, aktif ve pasif olan tutumlar şeklinde tanımlanmaktadır. Aktif olanlar gerginlik kaynağının değiştirilmesini ya da ortadan kaldırılmasını hedefleyen davranışsal ya da psikolojik yanıtları, pasif olanlar ise gerginlik kaynağını uzaklaştıran davranışları içerir (Ağargün, 2005: 121–122).

⁸ Oidipus efsanesi: Anne, çocuk ve baba arasındaki ilişkileri açıklayan kurama ismini veren Oidipus efsanesi ise, annesi olduğunu bilmediği İokaste ile evlenen ve onunla cinsel ilişkiye giren bir kralı anlatır. Oidipus, Tebai kralını öldürmüş ve kraliçesi ile evlenmiştir. Karısının aslında öz annesi olduğunu ve öz babasını öldürerek annesi ve krallık üstünde iktidar elde ettiğini öğrendiğinde kendisini affedemez. Encest yasasını çiğnemiştir ve kendisi de dâhil tüm eski yunan halkı, ona iğrenerek bakmaktadır. İokaste kendisini utancından asar ve Oidipus da kendisini kör eder. Oidipus böylece dünya üzerinde varlığı devam etse de dış

sağlaması için gerçekleşen süreçlerdir. Lacan, Freud'un, çocuğun baba ile mücadelesini açıkladığı kuramını daha da geliştirmiştir. Lacan'ın "ayna dönemi" şeklinde ifade ettiği, ödipal dönem öncesi, anne ile bedensel bütünlüğü açıkladığı süreç ile babanın devreye girmesi ile ortaya çıkan çatışma, aile içindeki kuralları ve travmaları sergilemektedir.

Cinsel dürtüye neden olan libidinal enerji, toplumun kural ve yaptırımları ile bastırılmaktadır. Bu cinsellik isteğinin bastırılması sonucu, kişide travmalar oluşur. Freud, yetişkin kişilerde gözlenen bu psikolojik rahatsızlıkların kökeni, çocukluk dönemindeki travmaların zamanla büyüyüp başkalaşması neticesi ortaya çıktığını ifade eder. Dolayısıyla kişinin ailesi ile olan ilişkileri, yetişkin hale geldiğinde benliğini şekillendiren temel etkenlerdir (Tura, 2004: 55). Aile kurumunun toplumsal değerleri ve yasaları çocuklarına aktarması, kültürün devamlılığını sağlamaktadır. Düzenin aileden beklentisi, sahip olduğu çocuğu toplumun kabul edeceği, "Homme de Bien" yani "iyi insan" kavramına uygun bir davranış göstermesini sağlamasıdır. Aile içinde, toplumsal değer ve kuralları çocuğa öğretmek ağırlıklı olarak babanın görevidir (Sarup, 2004: 20). Başka bir deyişle, toplumun kendisi için doğru olduğuna inandığı şeylerin her bir bireyi için de doğru olduğuna inandığı ve bireyin bunları baba aracılığı ile benimsemesini istediği söylenebilir (Göka, 2007: 37)

Çocuk doğduğu anda annesi üzerinde iktidara sahiptir. Bedensel olarak istediği gibi dokunabilir ve bir yasakla karşılaşmaz. Lacan'ın "ayna dönemi" olarak açıkladığı bu süreçte, çocuk kendisinin annesi ile bir bütün

dünyaya kendisini kapatmış, daha doğrusu kendisini işlediği günah yüzünden sonsuza dek karanlık bir zindana hapsedmiştir (Erhat, 1993: 226).

olduğunu sanır. Bebeğin gözleri doğduğu zaman çok gelişkin olmadığı için, ayna karşısında kendisini tutan annesini de bedeninin bir parçası gibi görür; kendisini dört kollu ve şekilsiz bir yaratık olarak algılar. Anne bedeni ile yaşadığı bu bütünleşik durum, artık çocuğun topluma hazırlanma zamanının geldiğinde baba tarafından kesintiye uğratılır. Çocuğun hiçbir engelleme ile karşılaşmadan, annesinin bedenine her istediğini yapabilmesi, babasının anne bedenini yasaklaması ile son bulur (Irigaray, 2006: 44).

Çocukta annesinden fiziksel ayrılmış olmak onda bütünlük hissini bozan bir hadım edilme duygusu oluşturur. Tekrar eski bütünleşik yaşamına geri dönmek istese de artık babanın temsil ettiği kültürün, yani dil'in yasaları içine atılmıştır. Anne açısından bakıldığında, babanın iktidarını ve dilini çok önceden kabullendiği için, oğluna getirilen bu yasaklamaya destek olur. Sonuç olarak çocuk, annesi üstünde kurduğu ayna dönemindeki libidinal iktidarını bir daha geri alamayacaktır (Tura, 2005: 65).

Toplumun yasalarının libidinal enerjiyi kültüre taşıdığı ve yasaların söz konusu enerjinin mümkün olduğunca kültürde kalmasını istediği söylenebilir. Babanın çocuğu anneden ayırması kültürün bir kanunudur. Çocuğun artan cinsel enerjisi, anneye cinsel odaklı bir ilgi duymasına neden olacaktır. Toplum ise geriye dönük bir enerji aktarımını, yani cinsel tatmin odaklı bir yaşam pratiğini kendi kuralları dışında gerçekleştirilmesini yasaklar (Irigaray, 2006: 3-4). Böylece ebeveynler ile çocukları arasında libidinal enerji bağının kurulması "Ensest yasağı" ile önlenmiştir. Aile bireyleri çocuğun libidinal enerjisini bastırmaz ve kendileri üzerinde haz duymasına izin verirse, başka bir deyişle, çocuk anne ya da babasıyla cinsel ilişki yaşarsa toplum

tarafından ağır bir şekilde dışlanacak ya da ağır bir cezaya çarptırılacaktır (Tura: 2005: 19).

Erkek çocuk, annesinden kopartılmasını kabullenemez ve buna neden olan babasına ya da babasının dilini konuşan temsiline karşı mücadele eder. Babasını öldürdükten sonra annesine geri dönebileceği inancındadır. Ancak babası ile mücadelesi, babasının iktidarını kabul ettiğinde bitecektir. Babanın dilini konuşmaya başlayan oğul, babasını yok etmiş olsa da artık onun söyleminin devamlılığını sürdürecektir bir babadır. Böylelikle anne üstünde yine iktidar sahibi olmuştur (Tura, 2005: 19-20).

Anne ile bütün bir canlı olduğunu hissetme ve anneden koparılma süreci, sadece erkek çocuklarının değil, kız çocuklarının da yaşadığı bir süreçtir. Erkek çocuk iktidar kaynağı fallusunun alınıp götürülmesinden korkarken, kız çocuğu doğuştan fallus yoksunudur; yani kastre edilmiştir. Kız çocuğu kastre edilmişliğinden annesini sorumlu tutar; annesinden iktidar edinemeyeceğini, yani bir fallusa sahip olamayacağını anlar ve ilgisini babasına çevirir. Kız çocuğu, babasından hamile kalıp çocuk edinerek metaforik bir fallus edinebileceğini düşünür. Babasını arzulayan kız, annesini rakip görür ve annesi ile bu mücadelesini ömür boyu sürdürebilir (Tura, 2005: 57-58). Ancak penis ile fallus terimleri, Lacan'ın yaklaşımına göre farklı anlamlar taşırlar.

Penis, erkeğin sahip olduğu, kadının sahip olmadığı bir şeydir; oysa fallus bir iktidar simgesi olarak ne erkeğin ne de kadının sahip olduğu bir şeydir. Lacan bütün düşlemlerimizin bütünlüğe erişme arzumuzun simgesel birer tasarımı olduğunu söyler. Eğer fallusa

sahip olsaydık ya da başkalarının fallusuna sahip olmuş olsaydık, o zaman bir biçimde bütünlüğe de ulaşabileceğimizi düşünmeye eğilimliyizdir. Başka türlü söylersek, fallus Başkası ile eksiksiz bir birleşmeye duyduğumuz temeldeki arzunun bir gösterevidir. Fallus doluluğu imler; yokluğunu çektiğimiz bütünlüğün gösterevidir (Sarup, 2004: 31).

Babanın devreye girip çocuğu annesinden ayırmasından sonra, çocuk bir daha asla annesi ile ayna dönemindeki gibi bir bütünlük kuramayacaktır. Karşısına babanın kanunu geçecektir. Ne var ki, özellikle eril olmayı öğreneceği bir baba modelinin bulunmadığı durumlar da söz konusudur. Eril bir konuma ve hegemonik erkek özelliklerine sahip olmayan bu erkeklerin androjen özellikler gösterdiği söylenebilir. Anne ile bütünlüğünü sürdüren ve onu hadım ederek kültürün içine atacak bir baba modelinin olmayışı ile erkek çocuk toplum için bir sorun haline gelir. Bu çocuk erişkin hale geldiğinde, toplumsal cinsiyet rolünü benimsemediği için “züppe” olarak anılır. Züppe kelimesi kadınsı erkeği ifade eden androjen kelimesi için de kullanılmaktadır. İki uçlu düşünmeyi alışkanlık edinmiş toplumsal anlayış erilliğin karşısına kadınsılığı koymaktadır. Sonuçta, eril özellikleri olmayan bu kişiler kadınsılaştırılmaktadır (Gürbilek, 2007: 62).

Baba modelinin olmayışı öncelikle erkek çocuğun erişkin yaşa geldiğinde çocuksu özellikler göstermesine neden olur. Androjen erkeğin sosyal ve politik alanların içine girmemesi, idealize ettiği kendine ait hayal dünyasına kaçmasına neden olur (Hoeveler, 1990: xix). Ancak toplumun istediği, erkeğin herhangi bir kaçış göstermeden kültürün içine girmesidir. Erkek çocuğun hem anneye sevgi ile bağlanması hem de ondan uzak

durması gereklidir. Anneye düşkün olmak ve onun iktidarını kabul etmek erkeklik rolünü bozar;

Anne otoritesi erkekliğin sakatlanması anlamına geliyor. Kadınlar tarafından bağımlı hale getirilmek ile onlar tarafından sevilme erkeklik inşasının zor, hatta imkânsız durumlardan biri olduğunu söyler (Sancar, 2009: 141).

Baba modelinin eksikliği ile erkek evladın annesi tarafından şımartılma ve aşırı korunmasının nedeni, annenin fallus yoksunluğunu gidermesi yani oğlunun fallusunu sahiplenmesi şeklinde düşünülebilir. Narsisist bir yaklaşım göstererek, kendi bedeninden ürettiği çocuğun fallusu da kendisine ait görebilir. Böylece oğlunu kendisine bağımlı hale getirip, edindiği fallus ile topluma girmeye ve iktidar kurmaya çalışır;

Annenin bebeğin tüm-güçlülüğünü travmatik bir şekilde yok ettiği ve kendisinden ayrılmasına izin vermeyecek şekilde ya fazla yakın ya da fazla uzak davrandığı durumda, bebek ayrılma-birleşme sürecini tamamlayamayarak annenin kimliğine karışmış bir benlikle yaşamına devam eder (Göka, 2007: 41)

Gilles Deleuze'ün bahsettiği gibi, babanın çocuk üzerinde şiddet uygulama ihtimali, çocukta askerlik konusunda anlatılan mazoşist bir eğilim yaratır. Deleuze, kendine zarar veren bu eğilim ile çocuğun, babasının tehdidinden kendi kendine kurtulduğunu, kendini hadım ederek babasına dönüşmekten kaçındığını ifade eder. Yeni insan, androjen özellikler taşır ve baba yerine fallik anne modeli etkin rol oynar (Rado, 2000: 50). Sonuçta erkek çocuk annenin dizinin üstünde yetişerek toplum içine dâhil olacağı iktidar aracı fallustan yoksun kalmıştır. Babanın ayna dönemindeki

kastrasyonu eksik olduğu için çocuksu özellikler gösteren bir androjen erkeğe dönüşür. Toplumsal cinsiyet rollerinde kadına atfedilen özellikleri gösterir (Cohan ve Hark,1993: 76); neşeli olma, dans etme ve renkli giyinme gibi özellikler sergiler (Sancar, 2009: 107).

19.yy Avrupa edebiyatında yer alan androjen erkek; burjuva kültürünü alaya alan, toplumun kabulünü zorlayacak eylemlerde bulunan, giyim zevkinin kadınsı bir şıklık içerdği bir züppe'dir. Toplumsal cinsiyet açısından renkli ve şık giyinmek kadınsı bir özellik olduğu halde, bu özellik androjen erkekte gözlenmektedir. Burjuva yaşamının tekbiçimliliğine karşı meydan okuma, kadınsılıkla eşleştirilen bir şıklık ile erkeksiliği birleştirmektedir. Androjen erkek, kadınsı özellikler göstermesine rağmen kadınlara karşı kayıtsızlık içindedir. Özgürlük uğruna erillikten vazgeçmiş ya da şıklığı erkeksi bir ideale dönüştürmüştür (Gürbilek, 2007: 61). Glam Rock kültürü androjen erkek ikonlarının, özellikle de David Bowie'nin sahne kostümleri, hâkim erkek kıyafetlerine ters bir şekilde, renkli, parıltılı ve hatta karşı cinse ait kıyafetleri çağrıştıran kıyafetlere kadar çeşitlilik gösterir. David Bowie'nin 1971'deki konserlerinin polis tarafından iptal gerekçesi, sanatçının sahneye kadın kıyafeti ile çıkmakta ısrar etmesidir (Horrocks, 1994: 154).

Babanın ya da eril rolleri öğreneceği modelin yokluğu ile kültürün içine karışmamış çocuğun, toplumun üretim düzeni içinde bir yer edinmesi de güç hale gelir. Sonuçta eril bir modelin yol göstericiliği olmaması, genç erkeğin işten kaçan bir aylağa dönmesine yol açar (Gürbilek, 2004: 47). Çalışma odaklı düzenin devamlılığı nedeni ile toplumsal cinsiyette iş bölümü de önem kazanmıştır. Özellikle belirli iş alanları kadınsı ve erkeksi özellikler taşır.

Farklı durumlar olsa da, hemşireliğin kadınlara ve şoförlüğün erkeklere özgü meslekler şeklinde kabul görmesi bunun bir sonucudur (Lorber, 1991: 13). Mevcut düzen içinde yer almaktan kaçan aylakların hiçbir işe girmek istememelerinin, onları bu cinsiyet kodundan uzak tutarak androjen konumuna soktuğu söylenebilir. Sancar’a göre,

İşsiz gezen, çalışmaktan hoşlanmayan, ekmeğini taştan çıkarmaya razı olmayan “isyankâr işçinin davranışı sınıfsal bir “ret” olarak değil, cinsiyet rejimi temelli bir anlamlandırma ile “beceriksiz erkek” olarak damgalanır: İşsiz erkek, erkekler cemaatinden dışlanır (Sancar, 2009: 53).

“Kayıp kuşak” (Gen-X) olarak adlandırılan 80’ler ve 90’ların genç neslini işaret eden kavramın merkezinde de aylaklık vardır. Bir aylak, topluma ait her türlü kurum ve değerden uzak durmaya çalışır. Bu bağlarını koparma davranışı, kısmen tepkisel ve kendi tercihi ile olmuştur (Hanson, 2003: 16).

Amerikan kayıp kuşağının çıkışında baba modelinin yetersizliği ya da yokluğu yer almaktadır. Paul Virilio, günümüz toplumunda çoğu evliliğin zayıf temellerle gerçekleşmesi sonucunda, kısa zaman içinde anne ve babanın birbirlerine katlanamaz hale geldiğini söylemektedir (Virilio, 2003: 102). Evliliklerin erken bitmesi sonucu çocuk baba modeli ile yakından ilişki içinde olamamaktadır. Böyle bir durumda, evden uzaklaşan baba sorumluluktan kaçarak çocuğunu topluma kazandıracak bir rol üstlenmez ise, çocuk metaforik anlamda hadım olamayacaktır. Kayıp kuşağı anlatan edebiyat ve sinema eserlerinde, çocuk yaşta babalarının terk ettiği aylakların hikâyeleri sıklıkla işlenir. Amerikan aylak neslinin var olma nedeni, “baby boom” (bebek patlaması) olayı ile yakın ilişki içindedir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında

60'lı yılların ortasına kadar olan dönem, ABD'de en fazla bebek doğumunun olduğu dönemlerden birdir. "Baby boom" kuşağının gençlik ve yetişkinlik dönemleri, 68 hareketleri ve hippie kültürünün yaygın olduğu döneme denk gelmektedir. Ailelerine karşı çıkan bu isyankâr neslin yetmişli yıllarda kendi çocukları dünyaya geldiğinde, geleneksel aile politikalarını terk ederek kayıp kuşağın oluşumuna neden oldukları düşünülmektedir. Peter Hanson'un da belirttiği gibi, günümüzün kayıp kuşağını oluşturanlar, büyüme çağlarında ebeveynleri tarafından hiç bir engelleme ve kısıtlamaya maruz kalmamışlardır (Hanson, 2003: 14 ve 20). Roger Horrocks ise babanın oğul ile ilgilenmemesini endüstriyel toplumun bir sorunu şeklinde yorumlamaktadır. Ona göre endüstriyel devrim sonrası evden uzaklaşan ve oğlu ile zaman harcayamayan baba, model olmak yerine anlamını yitirmiş ölü bir figür haline gelmiştir. Endüstrileşme aileyi ayırmış ve büyük yaralara neden olmuştur. Ona göre, endüstriyel devrim, en fazla baba-oğul arasındaki sevgi bağını tahrip etmiştir (Horrocks, 1994: 77–78). Babanın boşanma ile çocuğun hayatından çıkması, isyankâr bir tavır ile onu mevcut düzene hazırlamayı reddetmesi ya da çalışmaktan oğluna yeterince zaman ayıramaması gibi durumların, metaforik alanda hadım edilmenin gerçekleşmediği anlamına da geldiği söylenebilir. Kayıp kuşak erkekleri toplumsal eril rollerin çoğunu üstlenmeyerek androjen özellikler gösterirler. Zizek, babası tarafından hadım edilmeyen anti-ödipal kuşağın üyelerinin, kendilerini alıkoyacak bir baba yasası olmadığı için haz tatminlerine öncelik tanıdıklarını söyler. Zizek, genelleme yaparak, mevcut kapitalist düzende ödipal bir sürecin geçersiz olduğunu belirtir. Babanın rolünü kapitalist düzen

üstlenmiştir ve bireyin eylem olanaklarını kısıtlayarak farklı bir hadım edilme durumuna neden olmaktadır. Ancak kapitalizmin akışkan zemininde birey haz temelli istediğini yapabilmektedir (aktaran Diken, 2003: 270–271). Akışkan zeminin oluşması sonucu birey bu kaygan zemine tutunacak bir referans noktası bulamaz. Her şey çok hızlı gelişip değişmektedir ve yenisine alışmadan kısa süre sonra başka bir yenilik ortaya çıkmaktadır. Teknoloji ile toplumsal değerlerin ve kültürün aynı hızda değişimi, bireyin modern çağa uyum sağlamasını zorlaştırmaktadır (Göka, 2007: 40). Paul Virilio ise, küreselleşme ile paralel olarak, teknolojik gelişimin insanlığın sonunu getireceğini savunmakta, bunun, “enformasyon bombası” olarak nitelendirdiği bir çöküşü gerçekleştireceğini iddia etmektedir (Virilio, 2003: 17-19). Özellikle çocukluk döneminden beri televizyon ile çok daha fazla etkileşim içinde olan kayıp kuşağın sürekli bilgi bombardımanına uğramış olması da konuyla ilişkilidir. Seksenlerin eğlence ve haberi harmanlamış bir şekilde, saatlik periyotlarla ekranlara getiren haber programları özellikle bu nesli etkisi altına almıştır. Haber şeklinde sunulan eğlence ya da eğlence şeklinde sunulan haber, algıları karıştırmaya başlamış durumdadır. Kayıp kuşağın eserlerindeki, görünen gerçeğin ardında belirsiz de olsa asıl gerçeğin olduğu inancı bu bilgilendirme bombardımanının sonucudur (Hanson, 2003: 29).

Eril rolleri üstlenmeyen ya da üstlenmemeyi tercih eden androjen erkekler, toplum içindeki yaygın hegemonik erkek modellerinden farklılıklar gösterirler. Çoğunluğun ortak noktalarından farklı özellikler sergileyen her birey “öteki” olarak değerlendirilmektedir. “Ötekiler” toplum tarafından sevilabilecekleri gibi nefret de edilebilmektedirler. ‘Öteki’nin olumlu ya da

olumsuz özellik kazanması, kendisinin kontrolü dışında bir süreç sonunda gerçekleşir. Ötekiye bakış olumsuz ise, bunun nedeni toplumun kendisidir (Göka, 2007: 47). Nilüfer Erdem, insan psikolojisinde benliğin oluşması için ötekiye ihtiyaç duyulduğunu, öteki olmadan kimlik kurulamayacağından kişinin referanssız kaldığı boş bir odanın içindeymiş duygusu yaşayacağını söylemektedir (Erdem, 2005). Bireyin kendisini görebilmesi için ötekinin bakışına ihtiyacı vardır. Kişi ötekinin kendisi için ne düşündüğünü öğrenerek ya da bunu anlamaya çalışarak kendi portresini tamamlar; ötekinin kendisine bakışını hayal ederek görmeye çalışır (Leader, 2004: 25). İnsan doğduğu andan itibaren kendisini öteki ile var etmeye başlar. Bir bebeğin dış dünya ile ilişkisi, öteki ile bedensel temas ve duyumları ile kurulur. Ötekinin kokusu, tadı ve çıkardığı sesler, kendisini inşa edeceği birer dayanak oluşturur (Erdem, 2005).

Kendi beden imgemiz, bir ebeveynin gördüğü ya da görmek istediğini sandığımız şeyin ne olduğuyla ilintilidir ve kendi imgemize sahip olabilmemiz için böyle tanınması, öteki tarafından bizim için tasdik edilmesi gerekir (Leader, 2004: 34).

Başka bir deyişle, öteki, bireyin kendisini görebilmesini sağlayan ayna görevini üstlenir. Çünkü birey, kendi beden imgesi ile bozulmadan apaçık bir şekilde karşılaşırsa, bundan rahatsızlık duyarak kaçmak isteyecektir.; ötekinden gelen yansımasına tepki gösterir ve metaforik bir maske takar. Böylece kendisi ile yüzleşmekten kaçmıştır ve öteki üzerinden kendi fantezilerini üretmeye başlar. Sonuçta, kişi kendi görüntüsünden uzaklaşıp

başka detaylara odaklanmak sureti ile rahatsızlık hissinden uzaklaşmış olur (Leader, 2004: 48).

Toplumların androjenliği yorumlaması da farklılıklar gösterir. Sevilen ve benimsenen androjenler ile seilmeyip dışlanan androjenler farklı konumdadırlar. Ötekinin toplumca dışlanması ya da kutsanması yakınlık ve uzaklık kavramları ile açıklanabilir. Bize coğrafi ya da sosyolojik sınıf anlamında uzaklaşan ve hatta yok olan ötekiye tanrısalılaştırırız. Onun yokluğunun imajı ile kişi etkileşime girer ve çeşitli anlamlar üretmeye başlar. Bu anlamlar tanrısal olarak nitelenebilir, çünkü Tanrı gibi yeryüzünden erişilemezdir (Erdem, 2005). Yakındaki ötekiye olumsuz anlamlar atfetmek daha kolaydır. Zizek'e göre de, yanımızda olan ötekiye kendi bilinçaltımızdaki fantezilerimizi yakıştırırız. Ancak bunlar kötü ve çoğunluğu müstehcen fantezilerimizdir. Ahlaki açıdan hiç bir şekilde kabul görmeyen bu fantezileri öteki üstünden dolayı yaşamak kişiye haz verir (Zizek, 1996: 75). Rene Girard'a göre de, ötekinde olduğu sanılan her türlü fantezi ve suçlama, aslında toplumun kendi arzularıdır (Girard, 2007: 75). Zizek'in bahsettiği "Müstehcen Efendi"nin otoritenin kaybolduğu anlarda bilinci etkileyen bir kavramdır. Müstehcen efendi, baba modelinin olmadığı zamanlarda bastırılan her türlü şiddet, öfke ve cinsel dürtülerin açığa çıkmasını sağlayan farklı bir baba şeklinde de yorumlanabilir. Oğulunu haz tatmini öncelikli yaşamaya teşvik eden, bireyselliği destekleyen bu ters-baba figürü, Dövüş Kulübü filminin analizinde Tyler Durden karakteri üzerinden detaylı incelenmiştir (Diken, 2003: 270).

Androjen erkeğin eril rolleri üstlenmeden istediğini yapabilecek rahatlıkta davranması başkaları tarafından da arzulanabilir. Ancak ataerkil düzenin “doğru-yanlış” gibi keskin ikilikleri istemesi sonucunda toplum, düzen için zararlı bu davranışı androjen erkeğe ya da aylağa atfeder. Bunun sonucunda, ötekiye karşı fanatik davranışlarda bulunur (Göka, 2007: 41). Ancak ötekinde yaşanan fantezi, bireyin kendi bilinçaltının istekleri doğrultusunda şekillendiği düşünülürse, babasından bağımsız kendi modelini oluşturabilen ve istediğini toplumsal yargıları umursamadan yapabilmek toplum içinde her erkeğin bastırıldığı bir arzudur (Gürbilek, 2004: 32). Böylece babası tarafından hadım edilme korkusu yaşamayan androjen erkeğin bencil davranışlar gösterdiği ve sadece kendisi için yaşadığı söylenebilir (Diken, 2003: 270). Nurdan Gürbilek’e göre; toplumsal cinsiyet kalıplarını zorlayan androjenliği bir kusur olarak ele almayan, hatta toplumun kendisinin de androjen özellikler gösterdiğini ya da bu özellikleri arzuladığını vurgulayan Tanzimat dönemi edebi yapıtlar, nitelikli sanat eserleridir (Gürbilek, 2004 :73-74).

İKİNCİ BÖLÜM

SİNEMADA ANDROJEN ERKEKLER

Mulvey'e göre, ana akım popüler sinema mevcut hâkim ideolojiyi yansıtmaktadır. Egemen ideoloji ise ataerkil fallus merkezli düzenin taleplerini yansıtmaktadır. Sinema ise, erkeğin psikolojik travmaları ve bu travmalarla baş edebilme yöntemlerinin yeniden kurulduğu bir ortam oluşturmaktadır (Mulvey, 1997: 39). Bu bölümde, androjen erkeğin temsil edildiği belli filmler psikanaliz film çözümlemesi temel alınarak analiz edilecektir

Popüler sinema, gişe kaygısıyla toplumun fantezilerine cevap verecek filmler üretir (Erdoğan, 1996: 241). Bunlar ise, fallus merkezli düzende erkeğin fantezileridir (Mulvey, 1997: 39). Birey bu fantezileri, ağırlıklı olarak rüyalarında tüketirken, sinemada, yani bu kez farklı bir ortamda yeniden yaşar. Freud'a göre, rüyada görünen, onu gören kişinin bilinçaltını da temsil eder. Başka bir deyişle, "düşler, bilinçaltına giden yol"dur. Jung'a göre ise, "[S]inemada gördüklerimiz, bizim ruhsal portremizdir" (Hockley, 2003: 16). Freud bilinçaltının farklı olduğunu ve sinemada gösterilenlerin ona ulaşmamız için bir araç olduğunu söyler. Jung ise bu görüntülerin bilinçaltının farklı bir biçimde yeniden sunumu olduğunu belirtse de, her ikisi için de sinemada gösterilen ile bilinçaltı arasında sıkı bir bağ bulunmaktadır (Hockley, 2003: 12 ve 16).

Sosyolojik açılarından bakıldığında, Ernest Bloch, popüler kültür ürünlerinin ve de özellikle filmlerin, toplumun yapısı hakkında önemli veriler içerdiğini söylemektedir. Söz konusu ürünler hâkim ideolojinin yaptırım ve

baskıcı yanına ait izler taşırken, bir yandan da toplumsal korkular, fanteziler ve arzuları içeren eleştirel bir bakışa sahiptirler (Owen; 1997: 82-83).

Bu yaklaşımların ışığında geleneksel Hollywood sinemasındaki erkek temsillerine bakıldığında, film kahramanlarının görünüm ve davranış dahil bütün özelliklerinin eril olduğu görülür. Bu kurmaca figürler çoğu zaman örnek bir erkek modeli olarak inşa edilirler. Bu kahramanlar, cesur, kendine güvenen, tek başına tüm sorunları aşabilecek güçte, kuvvetli ve sağlıklı erkekler olarak karşımıza çıkarlar. Kahraman, çoğunlukla beyaz ırka mensup, toplumun düzenini korumak için hayatını tehlikeye atan kişi olarak hegemonik erkek modeline uygun bir kişiliğe sahiptir (Aydemir, 2006: 42).

Ancak İkinci Dünya Savaşı sonrası Amerikan sinemasının yeni oyuncularının, o güne kadar John Wayne ve Rock Hudson gibi aktörlerin temsil ettiği eril imajı yıktıkları söylenebilir. Centilmen erkekler ya da düzenin bozulduğu yerlere düzen ve adalet getiren sert kovboylar etkilerini yitirmeye başlamıştır. Artık, Montgomery Clift, Marlon Brando ve James Dean gibi aktörlerin, acı çeken ve iç arayışları peşindeki erkek imajları gündeme gelmiştir. Böylece, geleneksel erkek temsiliinin aksine, nevrotik, tehlikeli, gerçekliği arayan, beceriksiz ve zayıf görünmekten korkmayan erkek figürleri daha fazla görünür olmaya başlamıştır (Horrocks, 1994: 154-155)

Doksanlı yılların ortalarında romantik komediler dâhil pek çok popüler tür filminde cinsiyet rollerinin sürekli yeniden kurulmaya çalışıldığı gözlenir. Kadın karakterler ilişki kurmayı arzulayan çaresiz kişiler olarak sunulmuş, erkek karakterler ise henüz olgunlaşmamış, mantıksız ve hatta bedenen erişkin olsa da çocuksu figürler olarak temsil edilmiştir. Ana akıma ait bu

filmlerde, kadınların güçlü ve kendine güvenen kişiler olarak temsil bulduğu zamanlarda bile, erkekler, kararsız, tembel ve aylak kişiler olarak resmedilmişlerdir (Altuntaş, 2009: 158). Son dönem ana akım Amerikan sinemasında erkek karakterlerin alışılmış eril roller yerine androjen erkek özellikleri göstermeleri, ABD’de yaşanan toplumsal, politik ve kültürel değişimlerle açıklanabilir. Bu arada, erkeğin yanında, kadının da erkekleşerek androjenleştiği gözlenir (Aydemir, 2006: 44).

1. Biyoloji ve Libidinal Enerji

Avanak Ajan (Austin Powers: The Spy Who Shagged Me, Jay Roach, 1999) filminin açılış jeneriğinde, ataerkil toplumun ahlak kuralları gereği, Austin Powers’in penisi gizlenmektedir. Austin Powers (Mike Myers) çıplak bir şekilde topluluk içindedir, ancak çeşitli görüntü oyunları ile fallusun seyirci tarafından görünmesi engellenir. Fallusun üzerine denk gelen jenerik yazıları ya da fallik imaj olarak kullanılan baton ekmekler, Austin’in tamamen çıplak görünmesine engel olur. Filmde erkek cinsel organının aleni olarak gösterilmesi seyircinin filmin fantezi atmosferinden çıkmasına neden olacağı için, Austin Powers’in fallusu örtülerek ya da onu çağrıştıran nesneler kullanmak suretiyle referans yapılması güldürüye yol açar.

Resim 1. *Avanak Ajan* filminde, fallusun gizlendiği jenerik görüntüleri.

Libidinal enerji de filmin çeşitli sahnelerinde vurgulanır. Cinsel gücünün normalden çok yüksek olduğu vurgulanan Austin Powers, bu enerjiyi “Mojo” olarak adlandırır. Powers, ‘mojo’su ile çocuksu ya da itici gözükken hareketlerine rağmen kadınları kendisine çeker. Filmdeki ana komedi unsuru da budur. Libidinal enerjinin yüksek olmasının, kadını cezptmeye yeteceği üzerine kurulu bir mizah anlayışı karşımıza çıkar. Austin Powers’ın dondurulmuş bedeninden cinsel bölgesine saplanarak bir enjektör yardımıyla çekilen ‘mojo’su gidince, cinsel iktidarını da kaybeder. Sertleşme sorunu nedeniyle hayattan da soğuyan Powers, ‘mojo’sunu çalan kötülerden onu geri almak için çaba sarf eder. Austin Powers’in ‘mojos’u çalınmış fallusuna bakarak, “[K]endine bir bak. Ne kadar da güçlüydün. Uçan kuşu kaçırmazdın. Ama şimdi bir hiçsin. Tek iyi yanı, daha kötüsünün olamayacağı” der. Freud’un söz ettiği, toplumsal yapının oluşumunda libidinal enerjinin bulunması durumu, mojo’sunu yani libidosunu kaybeden bir erkek için hiçlikle eş anlamlıdır

Libidinal enerji eksikliği *Being There* (Hal Ashby, 1979) filminde farklı bir yorumla karşımıza çıkar. Filmin başkarakteri Chance Gardner (Peter Sellers), libidinal enerjiden yoksun olsa da bu durumdan rahatsız değildir. Freud'un, "libidinal enerjinin varlığı ile sosyal ilişkiler inşa edilmektedir" görüşü Chance karakteri için de geçerlidir. Chance'ın, toplumsallaşma gibi bir sorunu bulunmamaktadır; kişiliği gelişmemiştir. Beraber çalıştıkları kadın hizmetçinin, kendisi için "[B]eyin yerine pelte taşıyor" demiş olmasına rağmen, Chance Amerikan toplumu nazarında saygın bir yere gelmiştir. Tepkisiz ve duygularını ifade edemeyen bir adamın oldukça düşük zekâsına rağmen, saygınlık kazanması toplumun ötekine ilişkin fantezilerinden kaynaklanmaktadır. Cinsel enerjisi olmayan, hiçbir seksüel yönelimi bulunmayan Chance, bu açıdan bakıldığında androjen bir erkektir. Gerek biyolojik gerekse toplumsal eril karakter özellikleri göstermez. Hayata karşı bu nötr durumunu bozan tek özelliği televizyon izlemeye olan merakıdır.

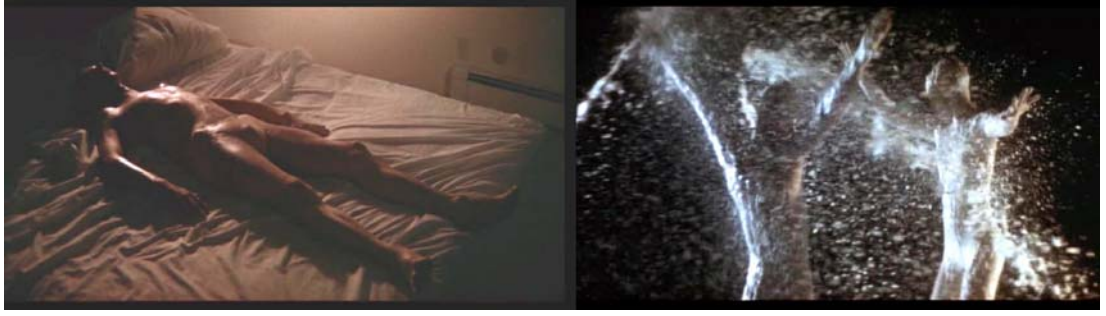
Bahçe işleri ile uğraştığı evde, çok kanallı televizyonun başında uzaktan kumanda aleti ile farklı programlar arasında geçişler yaparak vaktini geçirir. İzlediği programların Chance için bir etkisi yoktur. Bunlar, tüketilebilir ses ve görüntülerden ibarettir. Hayata yeni başlamış bir bebeğin, anlamlandıramasa da renk ve farklı ışık oyunları için televizyon izlemesine benzer bir durumda olduğu söylenebilir. Filmin hiçbir sahnesinde bu enformasyon ve eğlence aracından herhangi bir biçimde yararlandığını belirtmez. Kendisi ile cinsel ilişki yaşamak isteyen Eve (Shirley MacLaine), Chance'ın cinsel ilişkiye girmek yerine bu ilişkiyi izlemekten hoşlandığını sanır ve yanına uzanarak mastürbasyona başlar. Ancak Chance asıl

ilgilendiren konu televizyondur. Eve yanında tatmin olurken, Chance onunla fazla ilgilenmeden amaçsızca televizyonda kanalları değiştirir.

Libidinal enerji ve davranışlar arasındaki ilişkiyi gözleyebileceğimiz başka bir androjen karakter de, *Stargate* (Roland Emmerich, 1994) filmindeki Daniel Jackson'dır (James Spader). Bulunduklar yabancı gezegende Daniel'ı yerel halk tanrı sanır. Sevişmesi için odasına bir köylü kız gönderilir. Daniel, başlangıçta kızın odasına neden geldiğini anlamaz. Ancak kızın üstünü çıkarmaya başlaması ile durumu fark eder ve ona engel olmak için kendisiyle sohbet etmeye başlar.

Libidinal enerjisi yetersiz olduğu için iktidar sorunu yaşayan başka bir karakter ise, Steven Soderbergh'in yönettiği *Seks Yalanları* (*Sex, Lies and Videotape*, 1989) adlı filmde James Spader tarafından canlandırılan Graham Dalton'dur. Soderbergh'in filmi bir Gen-X karakterinin karşı cinse bağlanma endişelerini de ele alır (Hanson, 2003: 13). Kayıp kuşağın kaçtığı konular arasında ev işi gibi, aşk ve cinsellik de yer alır. Graham, eril özellikler taşıyor oluşunun yanı sıra biyolojik anlamda da erkekliğini sergileyememektedir. Arkadaşının karısı Ann ile beraber gittikleri bir restoranda kişisel bir paylaşıma girerler. Ann (Andie MacDowell) ile samimi sohbetleri sırasında, Graham iktidarsız olduğunu, bu durumdan memnun olmasa da rahatsız da olmadığını belirtir. Filmin sonunda iktidarsız olduğu konusunda yalan söylediğini anladığımız Graham'ın, Ann ile herhangi bir ilişki kurmamak için böyle bir yola başvurduğu sonucuna varılabilir.

Toplumsal eril cinsiyet rollerini üstlenmemiş bir uzaylı olarak dünyaya gelen Thomas Newton'un (David Bowie) hikâyesinin anlatıldığı *Dünyaya Düşen Adam* (*The Man Who Fell To Earth*, Nicholas Roeg, 1976) adlı film de bu çerçevede incelenmeye değerdir. Walter Tevis'in aynı adlı romanından sinemaya uyarlanan filmin zayıf görünümlü, turuncu saçlı yabancı ana karakterini oynaması için özellikle dönemin androjen ikonu David Bowie seçilmiştir. Bowie'nin androjen duruşu, dünyaya gezegeni için su bulmaya gelen, libidinal enerjisini ileri elektronik bilgisine süblime etmiş insansı Thomas Newton'un mükemmel bir biçimde perdede hayat bulmasını sağlamıştır (Loughlin, 2004: 241). Newton insansı görünmek için taktığı protezleri, duygusal bağılılık hissettiği Mary Lou için çıkartır. Ancak bu, beklediğinin aksine, yabancı olmasının getirdiği "ötekiliği" uç noktaya taşımıştır. Mary Lou, hoşlandığı adamın gerçek hali ile karşılaşınca korkusu ile başa çıkamaz; travmatik bir şekilde Newton'dan kaçtığı gözlenir. Newton'un penissiz bedeni, kendisine, cinsellikten uzak, meleksi bir ilahiliğe yakın bir görünüm sağlar. Onun cinsellikten aldığı haz, iki bedenin yan yana havada ahenkle dans etmesi ile gerçekleşir. Bu süreçte bedenlerinin ürettiği köpüksü sıvı da etrafa saçılır. İnsanın biyolojisinin uygun olmadığı bu tür bir cinsellik söz konusudur. Film, cinsel birlikteliğin iki farklı alanını da sunar. Bunlardan biri fallik ve şiddet içerikli seks, diğeri ise pasiflik ve cinsiyetsizliktir (Laughlin, 2004: 246-248). Mary Lou'nun bu cinselliği anlayamaması sonucunda yaşadığı travmanın ardından Newton tekrar eski bedenine bürünür. Sonraki ilişkileri, duygusal paylaşımdan yoksun, insana özgü şiddet içerikli bir cinsellikte ibarettir.

Resim 2. *Dünyaya Düşen Adam* filminde, Thomas Newton'un gerçek bedeni ve kendi ırkının cinsel birlikteliği görüntüleri.

Birdy (Alan Parker, 1984), filme adını veren başkahraman Birdy'nin (Matthew Modine) düşük libidinal enerjisi sorununun, yakın arkadaşı Alfonso (Nicholas Cage) tarafından düzeltilmek istenmesini anlatır. Alfonso, Birdy'nin sosyalleşme sorunun kökünde yetersiz libidinal enerjinin yattığını düşünerek ona kızlarla randevular ayarlar. Ancak arkadaşını karşı cins ile yakınlaştıracak her türlü çabası sonuçsuz kalır. İki kız ile birlikte gittikleri karnavalda Birdy ilgisini başka şeylere yöneltir. Sonuçta Al iki kız ile ilgilenmek zorunda kalır. Benzer bir cinsel isteksizlik Birdy'nin mezuniyet gecesinde yaşanır. Arabada Dorris'in göğüslerine kayıtsızca dokunan Birdy, arkadaki arabada sevişen çifti gördüğünde buna bir anlam veremez. Birdy'nin libidinal anlamdaki yoksunluğunun eril özellikler göstermemesine neden olduğu sonucuna varılabilir.

2. Baba Modeli ve Ataerkil Düzen

Hollywood sinemasında “baba” modeli, aileyi kuran ve onu koruyan beyaz erkek figürü olarak karşımıza çıkar. Toplumun temel taşı kabul edilen aileyi her türlü dış tehlikeden korumak babanın görevlerindendir. Baba, toplumsal düzenin devamlılığını ve ailenin geçimini sağlamak görevini de

üstlenir. Bana oğlu için, ailenin bütünlüğünü koruyan ve düzenin devamlılığı için kendi çıkarlarını hiçe sayan bir rol modeli olmalıdır (Aydemir, 2006: 43).

Arizona Rüyası'nda (*Arizona Dream*, Emir Kusturica, 1993) babalık görevlerini üstlenmek isteyen bir amca ve onun taleplerini kabullenmeyen genç yeğeninin hikâyesi anlatılır. Axel Blackmar (Johnny Depp) sorumluluk almaktan kaçınan biridir. Amcası Leo (Jerry Lewis), Axel'in kendi işini devralmasını istemektedir. Axel, biyolojik babası olmasa da o'na karşı sorumluluk duyar. Leo, Axel'e bahçesinde yetiştirdiği devasa kaktüsü göstererek ona babalık etmek istediğini ima eder: "[S]ana bir sır vereyim. Kaktüsün yanına Mesquite ağacı diktim. Yeni bir kaktüsün yanında mutlaka daha yaşlı bir ağaç vardır. Kaktüs tek başına asla büyümeyi başaramaz".

Resim 3. *Arizona Rüyası*, Axel ve Leo kaktüs üzerine konuştukları sekans.

Leo'nun, Axel'in yetişkinliğe geçişi sürecinde gösterdiği çaba, filmin sonundaki rüya sahnesinde de vurgulanır. Toplumsal hayata karışmak için çocuksu ve hayalci yanın terk edilmesi gereklidir. Babanın görevi, çocuğu annesinden ve hayal dünyasından kopartıp onu topluma kazandırmaktır. Söz konusu rüyada Leo ve Axel, balık avına çıkan Eskimolardır. Yakaladıkları her iki gözü bir tarafta olan balık için Leo'nun açıklaması şöyledir:

Leo- Büyüdüğünde gözlerinden biri karşıya geçip diğeri ile birleşiyor.

Axel- Bunu neden yapıyorlar?

Leo- Belki bu bir çeşit olgunluk belirtisidir. Kâbusun içinden geçmiş olurlar.

Axel- kâbus mu?

Leo- Çocukları yetişkinlerden ayıran kâbus

Axel- Öyleyse iki gözün aynı tarafta olması iyi bir şey.

Leo- Hayır fark eder.

Axel- Ne kaybedersin ki?

Leo – Diğer yanını kaybedersin. Bir şey kaybederken aynı zamanda başka bir şey kazanırsın.

Filmde, yetişkin olmaya direnen bir başka karakter olan Grace'in (Lili Taylor)' sözleri, Lacan'ın hadım edilme korkusu ile babasının sözünü tekrarlayan ve sonunda ona dönüşen çocuğun endişelerini taşır. Axel'a, "[G]erçek ya da üvey, yakında onlar gibi olacaksın. Bu bana olmadan önce kendimi öldüreceğim" der. Grace'in bu düşünceleri, hadım edilme sürecinde babasının kanununa boyun eğmek istemeyen bir çocuğun aklından geçenlerdir.

Baba ile oğul çatışmasını, *Charlie ve Çikolata Fabrikası* (Tim Burton, 2005) filmindeki, Willy Wonka (Johny Depp) karakterinin babası ile anılarının yer aldığı geriye dönüş sahnelerde de görürüz. Diş doktoru babasının katı kuralları vardır ve çikolata gibi şekerli maddelerin diş sağlığına zararlı olduğunu söyleyerek Willy'e bunları yasaklar. Yasaklamanın temelinde çikolatadan alınacak hazzın engellenmesinin yer aldığı söylenebilir. Bu, haz merkezli bir yaşantının engellenmesidir. Çünkü haz, bastırılması gereken bir zayıflıktır. (Gürmen, 2006: 92). Babası oğlunu bu hazdan mahrum etmek istese de Willy Wonka ona karşı çıkar ve evi terk etmekle tehdit eder. Dışarı

çıkıp dünyanın en iyi çikolatacısı olacağını söylediğinde ise, babasının bir daha kendisini bulamayacağı uyarısı ile karşılaşır. Willy, babasını dinlemez ve dışarı çıkıp türlü çikolata ve şekerlerin tadına bakar ve bu nedenle de cezalandırılması gerekir. Sonuçta kendi evine geri döndüğünde, babasının, evi ile beraber gittiğini görür. Wonka artık kendi kendinin ebeveyni olarak, yetişkin bir erkek olsa da çocuksuluğunu sürdüren bir kişi haline gelmiştir.

Resim 4. Babasının, Willy Wonka'yı kendisinin ve evinin yokluğu ile cezalandırması.

Willy Wonka'nın çocuksu bir mantıksızlık içeren hareketleri toplum tarafından tuhaf karşılanırsa da, fabrikası ile istihdam sağlaması onun hoş görülmesine neden olur. Ancak benzersiz çikolata formüllerinin çalışanları tarafından çalınması, Willy Wonka'nın topluma karşı güvensizlik duymasına neden olur. Fabrikasındaki tüm işçileri kovan Wonka, Oompa Loompalar ile anlaşır. Oopalar tek tip fiziksel ve karakter özellikleri gösteren cücelerdir. Onların sadece kakao çekirdeği için var güçleri ile çalışmaları, kendisine ihanet etmeyecekleri konusunda Wonka'yı ikna eder. Toplumla ne kadar yakın ilişki içine girerlerse o derece de tehlikeli olacaklardır. Bu yüzden toplumdan kaçışına yardımcı olan bir çikolata üretim düzeni kurmuştur. Bu fantastik düzen aracılığıyla "baba şefkati" eksikliğine karşı duygusal odaklı bir başa çıkma yöntemi geliştirir. Babasının yol açtığı travmayı atlatmak için

çikolata üretip bunları yanındakilerle paylaşır. Ancak Wonka sevgisiz büyüdüğü için, sevginin nasıl aktarılacağını bilmemektedir. Çocukları mutlu etmek için yaptığı icatlar bir sevgi gösterisidir. Ancak sosyalleşmekten kaçınan Wonka'nın bir çocukla doğrudan diyalog kurma çabası travmaya neden olur. Örneğin, denizati şeklindeki kayığa biniş sahnesinde onunla diyalog kurmak isteyen kız çocuğundan rahatsız olarak ondan uzaklaşır (Yücel, 2005: 87).

Birdy'de, baba-oğul ilişkisine benzer bir ilişkinin iki arkadaş arasında geliştiğini görürüz. Alfonso, dışa dönük, çekici ve maço davranışları olan bir gençtir. Bunun aksine, Birdy içine kapanıklığı, kuşlara karşı takıntılı tutumu, cinsellikten uzaklığı ve narin sayılacak davranışları ile dikkati çeker. Bu iki zıt karakter arasındaki dostluğun gelişmesinin ardından Birdy'nin kişiliğinde eril özelliklerin geliştiği bir değişim oluşmaz; Birdy, yetişkinlikle çocukluk arasında kalmıştır. Alfonso Birdy'nin eril bir kimlik sahibi olması için çaba gösterir. Yol gösterici bir ağabey-baba gibi, yaşının gerektirdiği bir biçimde cinsel kimliğe sahip olmasını ister.

Birdy, uçmaya ve kuşların farklı dünyasına ilgi duymaktadır. Alfonso, kuşların ne işe yaradığını sorduğunda Birdy'nin cevabı, "[U]çmaları yeterli" demesi, onun kuşa dönüşüp uçuşma hayalinin de bir nedenidir. Uçarken bütünlük hissine yaklaşabilmek için, başta kuş tüylerinden yapılmış kıyafetler giyer. Bu yetersiz kalınca, kanatlar ve bisiklet yardımı ile uçuşma girişimlerinde bulunur. Alfonso da Birdy ile vakit geçirdikçe, onun gibi kuşlara ve uçmaya ilgi duyar.

3. Anne ve Fallik Anne ile ilişkiler

Erken dönem Hollywood filmlerinde anne temsiliinde, Viktorya çağının öngördüğü katı ahlak savunucusu, çocuğuna hiç bitmeyen bir sevgi ile bağlı karakterler dikkati çekmektedir. Modern annenin ise kadınsal ihtiyaç ve arzularının yanında çocuğunu da ihmal etmemesi gereklidir. Sanayi merkezli yeni toplumsal düzende kadının ev içindeki görevlerinin yanına meta üretimine emeğiyle katkıda bulunmasıyla ilgili görevleri de eklenmiştir. Hollywood popüler filmlerinde annelerin bu şekilde sunulması, sanayi üretiminin yükselişe geçtiği 1910–1920 dönemlerinde etkilidir. Ancak kadınların sanayide istihdam edilmesi ile iş bölümünde de değişim başlar. Dolayısıyla kadının ve özellikle annenin popüler Amerikan sinemasındaki sunumunda değişimler gerçekleşir. (Addison, 2009: 63).

Antik çağlarda kadın bereket simgesidir. Doğa ortamında anne ile kızı arasında rekabet yerine işbirliği görülür. Eril söylem kutsallık ile insanı ayırmış, aynı zamanda kadını kutsallıktan mahrum bırakmıştır. Antik zamanlarda, inancın merkezi toprak ile kadın vücudu bir görülmektedir. Bu görüş yerini eril libidinal ekonomiye bıraktığında, kadının vücudu doğallığından ve bereketinden kopmuş ve cinsel obje haline getirilmiştir (Irigaray, 2006: 15–17).

Irigaray'ın bahsettiği annenin metaforik ölümü, Hollywood sinemasında da kendisini gösterir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası Amerikan sinemasında anne, çok çalışmaktan orta yaşlarına geldiğinde ölen, boyun eğen kadın olarak perdeye yansır. Bu anne portresi, erkeği tehdit eden

“Femme fatale” tiplmesiyle de benzerlikler gösterir. Anne, zihinsel olarak hastadır ve çevresine zarar vermektedir (Addison, 2009: 127).

Yeni milenyumla birlikte kadının ve dolayısıyla annenin erilleşmesi daha da dikkat çekici bir görünüm kazanmıştır. Ana akım sinemadaki hegemonik eril söylemin devamlılığı için erkekleşen “fallik anne” imajının çok daha belirginleşmiş olduğu görülür. *Transamerica* (Duncan Tucker, 2005), baba modelini, ana akım sinemadakine karşıt bir feminen karakter aracılığıyla perdeye getirir. Film, gençliğinde bir kadınla yalnızca bir kez cinsel ilişkiye girmiş transseksüel Stanley’in (Felicity Huffman), bu ilişki sonucu dünyaya gelen, varlığından habersiz olduğu bir oğlu ile buluşmasını anlatır. Stanley’in, cinsiyet değişimi ameliyatına hazırlandığı sırada oğlu ile karşılaşması, onun eril yanı ile yüzleşmesine de neden olur. Başlangıçta oğlunun sorumluluğunu almaktan kaçsa da psikologunun zorlamasıyla, kimliğini gizleyerek oğlunu hapisten çıkarır. Stanley, oğluyla yaptığı yolculuk sırasında kadın görünümüne karşın bir baba rolü üstlenir (Aydemir, 2006: 44). Stanley’in ya da yeni adıyla Bree’nin, oğlunu sosyal düzene uyumlu birey olması için zorlaması, onu “fallik bir anne”ye dönüştürür. Bree, oğlunun arabada sigara içmesini yasaklar, ayaklarını gösterge panelinden indirmesini ister ve yüksek sesle müzik dinlemesine engel olur. Oğlu yiyecek bir şeyler almak için para istediğinde, onun bu talebini hemen yerine getirmez ve arabanın camını silmesi için eline silecek tutuşturur. Bree, oğlunu çalışma alışkanlığı kazandırmak için bu yola başvurmuştur. Bree, oğlunun gramerini düzeltmeye çalışır. Kültürün en önemli taşıyıcısı olan dil oğula baba

tarafından öğretilir. Ancak Bree bir transseksüel olması nedeniyle otoriter bir babadan çok fallik bir anne görünümü sergiler (Addison, 2009: 238).

Lacan'ın Odipal üçgeninde kız çocuğunun fallus edinme arzusu ve annenin oğlu üstünden metaforik olarak fallus edinme çabası, *Brazil* (Terry Gilliam, 1985) filminde de karşımıza çıkar. Sam Lowry (Jonathan Pryce), babasını küçük yaşta kaybetmiş varlıklı bir ailenin çocuğudur. Buna karşın basit bir memuriyet yaşantısını tercih etmiştir. İşinde mutludur ve konumunu korumak istemektedir. Sam, annesi Ida'nın (Katherine Helmond) iktidarından, memur hayatı sürdürdüğü işi aracılığı ile kaçabilmektedir. Kendisine annesinin içinde bulunmadığı bir özel alan yaratmıştır. Ancak annesi oğlunun işinden memnun değildir ve terfi etmesi için hatırı sayılır dostlarından yardım ister. Bir sahnede, anne ile oğul arasında geçen konuşma, oğlunun ne istediğini umursamayıp kendi hayalini ona dayatan tahakküm edici anne kimliğini açığa çıkarır:

Ida: Sam, istihbarat teşkilatına terfi ediyor.

Sam: Kesin şunu! Terfi etmeyeceğim. İstihbaratta da çalışmayacağım. Eğer işime burnunu sokmanı isteseydim, anne, söyledim. Gitmek zorundayım.

Ida: Sam daha tatlıyı yemedin.

Sam: Tatlı istemiyorum, terfi de, ya da başka bir şey de!

Ida: Elbette bir şeyi istiyorsun. Umutların, isteklerin, hayallerin olmalı.

Sam: Hayır, yok. Rüyalarım bile yok.

Sam annesi ile arasında geçen bu konuşmada, iktidar mücadelesini kazanamaz. Annesine rüyasının olmadığını söylemiş olsa da, Sam'in uçmak üzerine hayalleri bulunmaktadır.

Babanın yokluğu ile fallikleşen anne temsili *Rüya Bilmecesi (Science of Sleep)*, Michel Gondry, 2006) filminde de görülür. Filmde, babası küçük yaşta öldüğü için kendisine rol modeli edinemeyip hayal ile gerçek arasında çelişkili bir yaşam sürdüren Stephane'ın (Gael Garcia Bernal) öyküsü anlatılır. Babanın yokluğu, annenin fallikleşmesine neden olmuştur. Annesi, toplumda iş sahibi olması için oğluna bir takvim tasarımı yapan şirkette iş bulur. Ancak işin rutinliğinden bunalan Stephane ayrılmak ister. Çocuksuluğunu ve zengin hayal gücünü tatmin etmekten oldukça uzak olan bu iş yüzünden kâbuslar görmektedir. Sonunda işten ayrılacağını, bir telefon görüşmesinde annesine açıklar: “[S]en buna yaratıcı iş mi diyorsun? İş berbat. Baktan bir iş. Bir bodrumda bütün gün kâğıt yapıştırıyorum anne. Grafik tasarımcıya ihtiyaçları yokmuş.”

Fallikleşen annenin şefkat yoksunluğunun, çocukta travmalara yol açtığı söylenebilir. Freud'un, yetişkinlikteki sorunlarının, çocukluk döneminde aileden kaynaklı sorunlardan kaynaklandığı görüşü, *Sil Baştan (Eternal Sunshine Of The Spotless Mind)*, Michel Gondry, 2004) filminde, Joel Barish (Jim Carrey) karakterinde karşılığını bulur. Joel'in karşı cins ile iletişim sorunu yaşadığını iç sesinden anlarız. Hayatında bir kadının eksikliğini hissetse bile, tanımadığı bir kadın ile göz teması bile kuramadığı için bunun imkânsızlığından yakınır. Kadınlarla ilişkilerini uzun süreli devam ettiremez. Eski kız arkadaşını sevgililer gününde aramayı düşünse de buna cesareti yoktur. Joel'in bir ilişkiden beklentisi, kadınlardan ona ilgi göstermesidir. Kendisine biraz ilgi gösteren her kadına âşık olduğundan yakınması, kadınların ilgisine ihtiyaç duyduğuna da bir işarettir. Clementine (Kate

Winslet), Joel'in tersi özelliklere sahip olmasına rağmen genç adamı kendisine âşık etmeyi başarmıştır. Clementine'in tekinsiz ve güvenilmez davranışları zamanla Joel'i rahatsız eder. Clementin'in, Joel'e ihtiyaç duyduğu "güvenilir kadın" beklentisine karşılık verememesi nedeniyle ayrılırlar. Joel'in, ayrılık acısını atlatmak için belleğine yolculuk ettiği sekansta, ona ilgi gösteren her kadına bağlanmasının, annesinden ilgi görmemiş olmasından kaynaklandığını düşündüren bir sahne ile karşılaşırız. Çocukluğuna ait bu sahnede, Joel masanın altına saklanmıştır. Annesi bakıcı kadına bir şeyler anlatır ama oğluna ilgi gösteremeyecek kadar meşguldür. Clementine bu sahneye bakıcı kadın ile yer değiştirerek geçer. Carrey Clementin'i karşısında gördüğünde erilleşmez ve çocuksu tavırlarına devam eder. Clementine, bakıcı kadın rolünden kurtulup Joel için bir arzu nesnesine dönüşebilmek için ona iç çamaşırını gösterir. Ancak Joel bundan tahrik olmaz ve çocuksu bir yüz ifadesi ile öğrendiğini belli eder.

Özellikle ana akım Amerikan sinemasında annenin yanında kadın imajının da androjenleştiği gözlenir. Ataerkil düzende, kadının erkeğin aksi olduğu görüşü hâkimdir. Kadının erkekten türediği inancı ile kadının kendine has özelliklerinin de olabileceği görmezden gelinir. Bu ikilikli düşünme modeli ile erkeğin içinde de yer alan ve kadına atıfta bulunulmuş özellikler erkekte yok sayılır (Horrocks, 1994: 66). Sonuçta erkek, kadını düşman olarak görür ve öteki haline getirir. Ardından ötekileşen kadına karşı tekinsiz bir bakış geliştirir. Bu tekinsizliğin nihai noktası "Femme fatale" tiplmesidir. "Femme fatale", seksidir, arzu nesnesidir, ancak tekinsizdir. Kadının vücudu

doğallığından ve bereketinden uzaklaşmış, cinsel bir obje haline getirilmiştir (Irigaray, 2006: 15–17).

“Femme fatale” kadın imajının sinemadaki temsilinde zamana bağlı olarak bir değişim gözlenir. Mulvey’in de belirttiği üzere, perdedeki kadın, erkeğin bilincindeki yansımadır. Jung’un erkeğin içindeki kadını işaret eden “anima” arketip’i⁹ ile benzerlikler gözlenir. Anima, iki ayrı karaktere sahiptir. Koruyucu ve şefkat dolu anne ve can yakan tekinsiz “Femme fatale” imajları anima’yı temsil eder (Hockley, 2003: 114). Aşağıdaki tabloda anima ve animus’un özellikleri sınıflandırılmıştır.

	İyi	Kötü	İyi ya da Kötü	Özellikler
Anima İmgeleri	Güzel kadın Melek Peri Bilgelik Aşk	Çirkin kadın Yılan Cadı Siren Femme Fatale	Hayvanlar Kuşlar Başrahibe Anne Ay imgeleri	Değişken, belirsiz Kâhin özellikleri Doğa Duyguları Kişisel
	İyi	Kötü	İyi ya da Kötü	Özellikler
Animus İmgeleri	Fiziksel güç Romantik Eylem adamı Ruh Adamı	Ölüm Kralı Yakışıklı Yabancı Ölüm Hırsız Katil Mavi Sakal	Güneş imgeleri Kral Baba	Soğuk İnatçı “Ben haklıyım” Küstahlık Öldürücü Tek istediğim aşk

Tablo 1. Animus ve Anima’nın imgesel özellikleri (Hockley, 2003: 192).

⁹ *Anima ve Animus:* Anima ve Animus tipik olarak kendilerini düşlerdeki ve fantezilerdeki kişilikler (düşsel kız, düşsel sevgili vb.) olarak gösterirler. Başka bir olasılık da, bir erkeğin mantığa uymayan duygularında ve bir kadının mantığa uymayan düşüncelerinde ortaya çıkmalarıdır. Davranışları düzenledikleri için en etkin iki arketip bunlardır. C.G. Jung: "Her erkek, içinde, o ya da bu kadına ait olmayan sonsuz bir kadın imgesi taşır. Bu imge özünde bilinçdışıdır ve erkeğin organik sistemindeki asıl kadın biçiminin, yani bir arketipin, kalıtsal bir ögesidir. Bu asıl resim, kadınlığın tüm atasal deneyimlerinin ve o güne dek kadınlığın bıraktığı izlerin bir birikiminden oluşur. İmge bilinçdışı olduğu için sevilene bilinçsizce yansıtılır. Tutkuya ya da nefrete neden olan budur." (Jung, 2001; 16)

Kadının fallusunun olmayışı, erkeğe kendi fallusunu da kaybedebileceği korkusunu hatırlatır. Kadının varlığı, erkeği her an hadım edebilecek ve onu iktidarsız bırakabilecek güçtedir. Ancak “Femme fatale”, koruyucu ve şefkatli bir anneye dönüşebilirse hayatta kalabilir (Mulvey, 1997: 43). Kadının, erkek için tehdit oluşturması çalışma hayatındaki kadınlar için de söz konusudur. Erkeğe ait işlerde kadınların da çalışmaya başlaması, erkeğin toplumsal hayatta kendisini var ettiği en önemli alanlardan birisini kaybetme korkusunu yaşatır. Kadının erkeğe ait olanı elinden alması, onu hadım etmek anlamına gelir. Bu nedenle İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde, “Femme fatale” karakterler ile beraber sorunlu kadın temsilleri gözlenir (Addison, 2009: 127).

Feminizmin ve kadın çalışmalarının önem kazanmaya başladığı 1950’lerde başlayan ve 1970’lere gelindiğinde oldukça etkili olan ikinci dalga feminizm hareketi de toplumu ve dolayısıyla sinemayı da etkisi altına almıştır. Kadının ataerkil toplumda ezilmişliğini ve ikincil hale getirilmesini dile getirmenin yanında özellikle, kadının biyolojisinin de getirdiği erkekten farklı ihtiyaç ve isteklerini açığa çıkardılar. Eril iktidarın egemenliğine zarar verecek düşüncelere sahip feminizm ikinci dalgası, 1970’lerde toplumda mevcut düzene eleştirel bakışı olan erkeklerin de desteği ile akademinin dışında da etkili olmaya başladı (Bozok, 2009: 269–270). Bu dönemde Laura Mulvey’in 1975 yılında *Screen* dergisi için yazdığı *Görsel Haz ve Anlatı Sineması* (*Visual Pleasure and Narrative Cinema*) adlı makalesi ise sinema çalışmaları için önemli bir kuramsal çalışma oldu.

Feminist düşüncenin toplumsal düzeyde yaygınlaşması ile eş zamanlı olarak ana akım sinemada kadın karakterlerde de değişim gözlemlendi. Seksenli ve özellikle doksanlı yıllarda, *Alien* (Ridley Scott, 1979) ve serisinde Ellen Ripley (Sigourney Weaver), *Scream* (Wes Craven, 1996) ve devam filmlerinde Sidney (Neve Campbell) karakterleriyle, bir erkeğin desteğine gerek duymadan kendi başına sorunların üstesinden gelebilen kadınlar perdeye gelmiştir. *Thelma & Louise* (Ridley Scott, 1991) gibi filmlerde ise kadın dayanışmasının yansımaları görülür (Addison, 2009: 179). Doksanlı yılların popüler sinemasında kadınlar öz güvenleri yüksek, erkeğe ihtiyaç duymadan sorunların üstesinden gelebilen karakterler tarafından temsil edilmişlerdir (Altuntaş, 2009: 158).

Ana akım Amerikan sinemasında kadının temsilinin nasıl değişime uğradığını anlamak için anima arketipinin iyi ve kötü özelliklerine bakmak yararlı olabilir. Jeanne d’Arc karakterinin¹⁰ zaman içindeki temsili incelendiğinde fark edilir bir değişim gözlenir. Robert Bresson’un yönettiği 1962 yapımı *Jeanne d’Arc’ın Soruşturması (Procesder-Jeanne d’Arc)* filminde karakterin yargılanma ve idam süreçlerinde kadınsı yanını görürüz. Jung’un Anima karakterinin iyi özellikleri Jeanne d’Arc karakterinde toplanmıştır. Ahlaki değerleri yüksek, onurlu bir azize gibi temsil edilir. Luc Besson’un 1999 yapımı *Jeanne d’Arc (The Messenger)* adlı filminde ise Jeanne d’Arc’ın (Milla Jovovic) kılıç kuşanan ve kan dökebilen savaşçı kadın imajına büründüğünü görürüz. Robert Bresson’un çizdiği, tanrının

¹⁰ *Jeanne d’Arc (1412-1431)*. Lathringen/Domremy’li bir köylü kızı olan Jeanne d’Arc kendisine gelen vahiyi izler, inancıyla mili direnişi başlatır, İngilizleri 1429 Orleans kuşatmasını kaldırmaya zorlar. Burgonyalılar tarafından Compiègne’de yakalanarak İngilizlere iade edildikten sonra dinsel sapkınlık suçlamasıyla hüküm giyer ve 30 Mayıs 1431’de Roven’de yakılır. (Kinder, 2007: 191)

görevlendirdiği kurtarıcı bakire imajının aksine Luc Besson'un Jeanne d'Arc'ı zihinsel sorunları olan çılgın bir kadındır. Tanrı'nın ona yolladığını düşündüğü kılıcın, herhangi bir nedenle çayıra düşmüş ve onu tesadüfen bulmuş olabileceğini düşünmek istemez. Aynı karakter farklı dönemlere ait iki ayrı filmde farklı biçimlerde yorumlanmıştır. Kan döken çılgın kadın temsilinde, 1980 sonrası dönemde erkeğin korku ve endişelerinin etkin olduğu söylenebilir. Değişen gündem ve kaygan zeminin neden olduğu belirsizlik ve kaygıların erkek psikolojisi ve dolayısıyla anima imajı üzerinde etkili olduğu sonucuna varılabilir.

Resim 5. Robert Bresson'un (sol) ve Luc Besson'un (sağ) filmlerinden Jeanne d'Arc karakterine ait görüntüler.

4. Çocuk-Adamlar

Baba ya da baba modelinin yokluğu nedeniyle oğulun topluma katılması mümkün olamaz. Oğul yetişkin yaşa geldiğinde haz odaklı yaşamaya devam eder. Toplumsal hayata katılmayı reddeden popüler film karakterlerinden bir diğeri olan korsan Jack Sparrow (Johny Depp), kadınsı hareket ve bakışlara sahip, abartılı bir şıklığı olan androjen bir erkek görünümü sunar. Hegemonik erkeklik anlayışına özgü görevlerden kaçmış ve istediğini yapabilen bir korsan olmuştur. Jack Sparrow'un bu tercihi Elizabeth (Keira Knightley) karakteri ile yaptığı konuşmada açıkça ifade edilir. Elizabeth, toplumsal düzenin ahlak ve dürüstlük temeline dayalı olduğuna inanmakta ve Jack Sparrow'u eleştirmektedir. Jack, Elizabeth'e şu karşılığı verir:

*“Bir gün benim hayat tarzımı kabul edeceksin...
Yaptığın şeyi istediğin için yapacaksın. Kişisel
amaçlarla hareket etmenin nasıl olduğunu görmek
isteyeceksin.”*

Jack Sparrow eril bir rolü benimsemez ve aile kurmaktan kaçınmaktadır. Jack Sparrow için bir kadınla düzenli ilişki yaşamak; denizlerde yaşadığı özgür hayatın bitmesi anlamına gelir. Kendisine ilanı aşk edildiğini düşündüğünde, sorumluluktan kaçtığını, “[S]evginiz gururumu okşadı ama benim ilk ve tek aşkım denizdir” sözleriyle ifade eder.

İlişkinin sorumluluklarından kaçan başka bir karakter de Pee-Wee'dir (Paul Reubens). Tim Burton'un yönettiği *Pee-Wee's Big Adventure* (1985), çocuk kalabilmek için her türlü eril rolden kaçan bir karakterin hikâyesini anlatır. Film boyunca Pee-Wee Herman ergenlik öncesi erkek çocuk

özellikleri sergiler. Yaşadığı ev kendi icatları ile dolu bir oyun evi görünümündedir. Dış dünyaya karşı mücadele içindeymiş gibidir ve evi sığındığı kaleyi andırır. Ancak dış dünya ile temasa geçeceği zaman, üzerinde ergenlik öncesi bir çocuğun zevkini yansıtan süslemelerin bulunduğu bisikletini yanına alır. Ailesi ve özellikle bir babası yoktur. Pee-Wee istediğini ekonomik bir engel ile karşılaşmadan gerçekleştiren bir çocuk-adam davranışı içindedir. Babanın kuralı olmadığı gibi onu toplumsal yaşama davet eden sürekli bir baskı da söz konusu değildir. Onun bu başına buyrukluğu ve baskın erkeklik özelliklerine sahip olmaması onu bir “öteki” haline getirir. Başka çocuklar onu kıskanır ve tutku ile bağlı olduğu bisikletini elinden almaya çalışırlar. Kırmızı bisiklet, Pee-Wee’nin bütünlük hissinin bir sembolüdür ve diğer çocuklar onu elde etmek ister. Söz konusu kırmızı bisiklet yerine çok daha iyi bir model alabilecekleri halde onu elde etmek isteyişleri, ötekinde var olduğu sanılan sonsuz iktidar aracı fallusun ondan kopartıp kendisinin olması arzusudur. Kişi kendinde olmadığını bildiği o şeyi, ötekinde var sayar ve onu elde etmeye çalışır. Sonunda bisikleti çalarak amacına ulaşan zengin çocuk, Pee-Wee gibi keyif alamaz ve bisikleti parçalamak ister.

Pee-Wee’nin karşı cins ile ilişkisi de cinsellik içermez. Kendisini arzulayan kadına, yapacak çok işleri olduğunu ve onun bunları anlayamayacağını söyler. Aynı şekilde, farklı kadınlara söylediği “[B]enim gibi birisi ile yakınlık kurmamak senin için daha iyi olur. Ben yalnız bir asiyim” sözleri, onun kendisini, ataerkil düzen bağlamında ve biyolojik açıdan eril bir kimlikle ilişkilendirmediğini gösterir (Fraga, 2005: 65).

Erişkin erkek vücudunda bir çocuğun yaşadıklarını anlatan *Big* (Penny Marshall,1988) adlı film ise, çocuğun henüz hazır olmadığı halde kendisini içinde bulduğu toplumsal yaşamın neden olduğu travmaları anlatır. Josh Baskin (Tom Hanks) ailesi ile yaşayan ve erken yatmak ve okula gitmek gibi yükümlülüklerden şikâyet eden bir çocuktur. Okuldaki bir kız arkadaşının ona “merhaba” demesi bile kendisinden hoşlanıldığını düşünmesine neden olur. Hormonsal açıdan artık cinsellik yaşayabilmesi için yeterli bir bedene sahip olsa da, çocuksu bir cinselliği sürdürür.

Josh, bu ani fiziksel değişimini ailesine açıklayamayacağını düşünür ve evden kaçar. Ucuz bir otel odasına yerleşmiştir. Ailenin koruyuculuğundan uzak, bu tekinsiz dış dünyaya hazırlıklı değildir. Kapısını kilitler, penceresini kapatır, ancak duyduğu silah sesi ile dış dünyanın güvensizliğini tekrar hatırlar. Yastığının altına kafasını sokup annesini istediğini ağlayarak haykırır. Josh’un başka bir sorunu ise, para kazanıp yaşamını sürdüreceği bir beceriye de sahip olmamasıdır Yetişkin bedeninde bir çocuk olmasına rağmen Mac Millian oyuncak şirketinde işe başvurur. Evrakları eksik olsa da, onu, iyi eğitim almış bir bilgisayar operatörü olduğunu düşünerek işe alırlar. Çocuksu davranışları, oyuncakçı dükkânında karşılaştığı patronunun ilgisini çeker. Patron, Josh’ın içindeki çocuğun şirketin ürün geliştirme bölümünde daha verimli olacağını düşünür ve onu terfi ettirir. Çocuksu ruhu, Josh’ın oyuncak ürünlerinin geliştirilmesinde isabetli kararlar vermesine yardım eder.

Josh, ev dekorasyonu ve kıyafet seçimi ile şirket çalışanlarının alay konusu olsa da yetişkin hayatının bir parçası olan cinsellik ile tanıştıktan sonra kişiliğinde değişimler başlar. Yetişkin bir erkeğin giyebileceği kıyafetleri

tercih eder ve iş yerindekilerle kurduğu ilişkiler de yaşına uygun hale gelir. Daha fazla kahve tüketmesi de onun bu hayatı kabullendiğinin bir başka göstergesidir. Kahve çocukların değil, yetişkinlerin içkisidir.

Willy Wonka da, çocuksu karakter özellikleri gösteren bir başka yetişkindir. Büyük bir ihtimal ile sözlerini de kendisinin yazdığı “Willy Wonka” şarkısı, onun çocuksu bir narsis olduğuna işaret eder:

“Müthiş çikolatacı Herkes alkışlasın onu. Alçak gönüllü, akıllı ve zeki, öyle ki fışkırıyor sanki. Onunla tanışacaksınız şimdi. O kimsenin geçemediği bir dahi. Büyücü ve çikolata sihirbazı gelmiş geçmiş en büyük adam. Willy Wonka işte karşınızda.”

Çocuksu erkekler arasında yer alan *Science of Sleep* filmindeki Stephane ise, ödipal üçgenin işlemeyişi sonucu erilleşememiş bir karakter olarak göze çarpar. Babası, Stephane küçük yaştayken kanserden ölmüştür. Stephane’nin zayıf ve hastalıklı baba imajından kurtulmak istediği, filmin açılış sahnesindeki konuşmasından anlaşılır. Rüyasında babasının sağlıklı halini zor hatırladığını söyler. Ancak babasına rüyanın sonunda, “[Ü]zgünüm baba. Sen öldün!” diyerek onun yokluğunu yetişkin olsa da hala hissettiğini belirtir Stephane erişkin yaşa gelmiş olsa da kıyafet tercihi çocukluk döneminden izler taşır. Ancak çocuksuluğun en belirgin göstergesi geçmişteki odasını değiştirmeden kullanmak istemesidir. Etrafı oyuncaklarla doludur ve yatağı ona küçük gelmektedir; buna rağmen yatağa sığmaya çalışır. Üzerindeki örtü de dâhil olmak üzere çocukluğunun yatağını olduğu gibi kullanmakta ısrar eder. Gerçek hayat ile her yüzleşmesinde bir travma yaşar ve kaçış olarak hayal dünyasına sığınır. Rüya sahnelerinin stop-motion

animasyon ve Gondry'nin karakteristik video kliplerinde de görülen minimalist görsel efektler ve optik yanılsamalarla anlatıldığı filmde, hayalle gerçeğin sonunda iç içe geçtiğine şahit oluruz. Toplumsal bakış anlamsızlaşarak, yerini Stephane'in çocuksu hayalleri doldurmaya başlar (Yücel, 2006: 61).

Stephane'nin çocuksuluğu, libidinal enerjisine de etkiler. Anima imajına yakınlığı vurgulanabilecek Stephanie isimindeki bir kızla ilişki kurar. Stephanie, Stephane'in dişil halidir. Ancak Stephane, Stephanie'ye karşı cinsel bir arzu duymaktan çok, onunla beraber vakit geçirmek niyetindedir. İş arkadaşı ile sohbet ederken, söz, Stephane ile Stephanie arasında bir ilişki olup olmadığı konusuna gelir. Stephane'nin cevabı, onunla sadece arkadaş olduklarını ve hatta kadın olmasına rağmen ona babasını hatırlattığıdır. Stephan'ın annesi, babanın yetersizliği ve yokluğu sebebiyle aile içindeki babanın görevlerini üstlenmiştir. Onun, fallikleşen annesinden beklediği ilgi ve şefkati kayıp babasında aradığı düşünülebilir. Final sahnesinde Stephane, Stephanie'ye sarılarak uyumak istediğini söyler. Bu sahneyi, kayıp annenin önce babasında sonra da Stephane'da arandığının işareti olarak yorumlamak mümkündür.

Çocuksu davranışları sorgulanan başka bir karakter de *Düşler Ülkesi* (*Finding Neverland*, Marc Forster, 2004) adlı filmdeki yazar J.M. Barrie'dir (Johny Depp). Barrie'nin, *Peter Pan* tiyatro oyununu yazım sürecini de içeren hayatından bir kesit aktarılır. Barrie, çocuksuluğunu ve bunun getirdiği zengin hayal gücünü terk etmemiş bir yetişkin olarak karşımıza çıkar. Çocuklarla iyi anlaşabilmesi de bu zengin hayal gücü sayesinde mümkündür. Yetişkinliğe geçişte hâlâ çocuksu bir hayal dünyasında yaşamak, Barrie'nin

yaşam tarzıdır ve toplum içindeki saygın yerini bu hayal gücü ile yazdığı oyunlarla alır. Barrie, yazdığı oyunlarla insanlara kaybettikleri çocuksu yanlarına sahip çıkmalarını hatırlatır.

Barrie'nin şu sözleri, onun hayata bakışını anlatır: “[B]u gözlerle bakarsan asla göremezsın. Bir parça hayal gücü ile istediğine dönüştürebilirsin.”

5. Kıyafet ve Görünüm

Androjen erkek temsilde kıyafet ve görünüm de ana akımın erkek modelinden farklılıklar gösterir. Bu erkeklerde çocuksuluğun getirdiği renkli ve abartılı bir şıklık görülebileceği gibi, David Bowie'nin karşı cinsin kıyafetine bürünmesinde olduğu gibi travmatik durumlar da gözlenebilir. Gerek kadınsı bir şıklıkta olsun, gerekse doğrudan karşı cinsin giysileriyle kuşansın, bu kıyafetleri tercih eden erkekler toplum tarafından hoş görülmez. Androjen olduğu düşünülen karakterlerin kıyafet tercihlerine baktığımızda, onların şık ve renkli giyindiklerini görürüz. Karşı cinsin kıyafetlerini giyen erkeklerin tepkiyle karşılanması, ana akım sinemada etek giyen erkeklerin de görülmemesine neden olur. Ancak tarihi iki filmde, *300* (Zack Snyder, 2006) ve *Cesur Yürek*'te (*Braveheart*, Mel Gibson, 1995) bu kural yıkılır, *300* filminde kral Leonidas (Gerard Butler), Yunanlılar için “[O]ğlan sevenler” diyerek onları aşağılar. Antik Yunan'a ait vazo yüzeylerinde yer alan erkek figürlerinde penislerin olduğu gibi resmedilmesi sebebiyle böyle bir yorumun yapılmış olması mümkündür. Çünkü Batı Avrupa kültürü penisi gizleyerek ahlaki normlarını oluşturur ve Yunan kültürü bu normlara zarar veren bir temsil anlayışına sahiptir. Erilliğin abartılması homofobinin bir sonucudur.

Spartan'ların kaslı vücutları, giydikleri slip altlıkları, homofobik bir ortamda erilliği abartarak onu yeniden inşa eden bir erkeklik anlayışının tezahürüdür (Horrocks, 1994: 55).

Buna karşın *Cesur Yürek* filminde İskoç erkeklerinin giydiği etek görünümlü kitin, geleneksel bir giysi olduğu için aşağılanmadığını görürüz. İskoçlar İngiliz ordusu ile çarpışmadan hemen önce kiltlerini kaldırıp kalçalarını, ardından da toplu olarak penislerini gösterirler. Bu sahnenin rahatsız etmekten çok cinsel merkezli bir aşağılama amacı taşımasının nedeni, geniş çekim ölçeğinin kullanılmış olmasıdır. Bu ölçekte hareket hakkında genel bir fikir edinmiş oluruz; fallus, seyircinin dikkatine yakın çekim ölçeğiyle sunulmamıştır. *Cesur Yürek*'de İskoç erkekleri, kıyafetlerine karşın erilliklerinden kaybetmezler. Erkeğin dış tehlikeye karşı ailesini savunma içgüdüsü, topraklarını işgal etmek isteyen İngilizlere karşı direnen İskoçlar için de söz konusudur (Horrocks, 1994: 59). Etek giyen Yunan erkekleri ile etek giyen İskoç erkekleri arasındaki bu algı farkının, kültürel farklılıklardan kaynaklandığı söylenebilir.

Popüler filmlerdeki androjen erkeklerden. Willy Wonka, silindir şapkası, kırmızı pardösüsü, renkli gömleği, mor eldivenleri ve büyük çerçeveli güneş gözlükleri ile tuhaf bir görünüm sergiler (Gürmen, 2006: 92). Austin Powers'ın ise androjen kimliğine dair en belirgin özelliği, kadınsı şıklığıdır. Altmışların renkli ve fırfırlı androjen kıyafetlerini tercih eden Powers, bazı sahnelerde pembe bone ve mayo ile aşırı feminen bir biçimde görünse de çoğunlukla döneminin toplumsal anlayışına uygun züppevari kıyafetler içindedir. *Labirent* (*Labyrinth*, Jim Henson, 1986) filminde goblinlerin kralı

Jareth'ın da (David Bowie) androjen erkek özellikleri gösterdiği söylenebilir. Jareth'ın saç ve kostümleri erillikten uzak bir şıklıktadır. Saçının uzun olmasının dışında giydiği parlak ve kadınsı kıyafetler de onu androjen bir karakter haline getirir.

Stargate adlı filmde, Daniel Jackson hayalci biri olduğu için meslektaşları tarafından ciddiye alınmayan ve alay edilen bir uzmandır. Yuvarlak gözlükleri ve uzun saçları ile erillikten oldukça uzaktır ve konuşma tarzındaki yumuşak ton bu imajı destekler. Aynı filmde Jack O'Neil (Kurt Russel) ise, Daniel'in aksi bir görünüm sergiler. Jack askerdir ve saç kesimi, giyimi ve konuşma tarzı ile ordunun arzuladığı erkeklik modeline uygundur. Daniel ile karşıt karakter ve fiziksel özelliklerine sahiptir. Spader, yüzü ve zayıf bünyesi ile her şeye alerjik bir tepki gösteren, saldırganlıktan uzak bir karakterdir.

Hegemonik erkeklik anlayışında, erkeklerin askerlik kurumuna saygı göstermesi ve gerektiğinde toplumun menfaatini ön planda tutarak bu kuruma katılması beklenir. Ataerkil düzende toplum için en büyük tehlike, bireyin toplum çıkarlarından önce kendi çıkarlarını gözetmesidir (Horrocks, 1994: 59). Ancak androjen erkeğin, tüm eril görevlerinden kaçması sonucu askerlikle ilişkisi de farklı gelişir.

Austin Powers'in nöbet tutan bir İngiliz askerinin karşısında çocuksu pozlar vererek ardından askerin başlığının kürkünden bit ayıklayan şempanze taklidi yapması bir taciz biçimidir. Askerin saygınlığı, androjen erkek için herhangi bir öneme sahip değildir.

Birdy adlı filmde ise Alfonso ve Birdy Vietnam’da savaşmak için orduya katılırlar. Farklı mekânlarda ikisi de çatışmalar yaşar. Alfonso yüzünden yaralanmış, Birdy ise içine düştüğü çatışma ve patlamaların etkisi ile psikolojik travma yaşamış, dış dünya ile ilişkisini tamamen kesmiştir. Katatonik rahatsızlık teşhisi ile askeri psikiyatri kliniğinde tedavi görmek üzere alı konulur. Birdy’nin doktoru, rahatsızlığının askerlik öncesi psikolojisinden ileri gelebileceğini söyler. Alfonso, arkadaşının orduya katıldıktan sonra bu duruma düştüğünü söyleyince doktorun cevabı sert olur. Doktor, “[H]er savaş ağır tahribata neden olur ve ordu kendi askerini iyileştirir” açıklamasının ardından, Alfonso’yu kovar. Savaşçı eril toplumlarda, askerlik sorgulanmak istenmeyen bir kurumdur. Alfonso filmin sonlarına doğru, kendisi ve dış dünya ile iletişimini kesmiş olan Birdy’e sarılarak askerlik ve eril toplumsal normları sorgulayan bir konuşma yapar: “[O] kahrolası dünyalarının nesi yüce araba? Biz burada kalıp kötülüğü sokmayacağız. Sargıları çıkarmayalım, saklanıp kimseyle konuşmayalım”. Alfonso’nun bu konuşmasında gerçekte yüzleşmekten korkan çocuksu bir tavır gözlenir. Sonuçta kendisi de hegemonik erkeklik rollerini terk etmiştir.

Resim 6. Androjen karakterlerin kıyafet tercihlerinde örnekler. Üst, sol Willy Wonka, sağ Jareth. Orta sol Austin Power ve sağ Daniel Jackson karakterleri. Alt sol Jack Sparrow ve sağ Stephane.

6. Gen-X: Kayıp Nesil

Gen-X sineması, karmaşıa içinde büyümüş Amerikalı bir kuşıaının, hayatın belirsizlikleri ve  eli kilerine karşı kendilerini serbest bırakmalarını, aidiyetin başka bir yerde olduğu inancıyla gezginliğe yönelmelerini ve içsel sorgulamalarını içerir (Hanson,2003, 18). Steven Soderbergh'in *Seks Yalanları* filmine geri döndüğümüzde, Graham karakterinin düzenin hegemonik erkek rolünden kaçtığını görürüz. Graham, hukuk fakültesinde okumuş ancak mezun olduktan sonra, sınıf arkadaşı John'dan farklı bir yol seçmiştir. Graham'ın yersizlik ve işsizlik tercihine karşın John'un büyük bir hukuk bürosu ile ortaklığı, müstakil bir evi ve toplum içindeki konumunu

sağlamlaştıracak bir evliliği vardır. Graham, on yıla yakın görüşmediği Jake'i ziyaret ettiğinde, iki arkadaşın üniversitede çok yakın oldukları halde bu zaman içinde farklı görüşlere sahip olduklarını anlarız.

Graham, diğer Gen-x kuşağı erkekleri gibi, yerleşik bir hayat sürmez, bir eve ve düzenli bir işe sahip değildir ve bir ailenin sorumluluğundan kaçmaktadır. Jake, Ann ve Graham'ın akşam yemeği sırasında yaptıkları sohbette, Graham hayat görüşünü tek bir anahtara sahip olmak üzerinden açıklar:

“Şu an bir anahtarım var, tek varlığım bir araba. Böyle olması hoşuma gidiyor. Bir dairem olsa anahtarlar iki olur. Bir iş bulsam bir yererli açmam ya da kapamam gerekebilir. Bu da daha çok anahtar demek. Bir şeyler alırım, çalınırlar diye korkup bir sürü anahtar daha alırım. Tek anahtarlı olmayı seviyorum. Onları kaybedeceğim diye endişelenmem gereksiz.”

Graham'ın sahiplendiği tek anahtarın onu göçebe bir hayat sürmesine yarayan bir otomobile ait olması da Gen-x kuşağının bir yerlere ait olmadan yaşamını sürdürme özelliğinin bir göstergesidir. Peter Hanson, Gen-x kuşağının göçebeliği tercih etmesini, bu kuşağın herhangi bir yere ait olmadığından emin, ancak nereye ait olduğunu da bilmemesiyle açıklar (Hanson, 2003:231). Bu yüzden Graham, otomobilini bir kaçış aracından çok, varmak istediği belirsizliğe ulaşmasını sağlayan bir araç olarak tanımlar.

Arizona Dream'de Axel'in babası bir sınır devriyesidir. Kaçak geçişleri ayak izlerinden rapor eden basit bir memurdur. Ancak ne kadar önemsiz bir iş ile uğraşsa da sabit bir işi olduğu için rahatsızlık duymaz. Bu durumu, “[İ]ş insanın başında duran bir şapkaya benzer ve pantolonu olmasa bile açıkta

duran kıçından utanmasana gerek olmaz” sözleriyle açıklar. Annesi ve babası, müstakil ev ve arabadan oluşan, ortalama bir ailenin istediklerini elde etmişlerdir. Ancak Axel’a göre “içinde arabaların ve çimlerin olduğu rüyalar gerçekleştiğinde rüya olmaktan çıkarlar”.

Gen-x neslinin Amerikan rüyasının vaat ettiklerinden kaçışı ve yeni şeyler keşfetmek için göçebe haline gelmeleri durumu Axel için de geçerlidir. Annesinin hayattayken onu “Günaydın Kolomb” diye uyandırması, Axel için her günü yeniden keşfetmek arzusunu destekler.

Yetişkin bir erkek olmak, hayalleri ve çocukluk rüyalarını terk ederek gerçekleştirilen acı verici bir süreçtir. Axel’in göçebe yaşam tercihinin 17 yaşında ailesini trafik kazasında kaybetmesi neden olur. Düzenli bir işi ve evi yoktur; bir kamyonet kasasında uyumaktadır. Babanın yerini amcası almıştır. Filmin sonundaki rüya sekansı Axel’in artık yetişkin bir erkek olduğunun işaretidir. Filmin DVD sürümündeki çıkarılmış sahnelerinde Axel’in olgunlaşmasını daha net anlatan bir sekans daha yer almaktadır. Axel, Leo’nun araba satış işini devralmıştır, konuşması ve giyiniş tarzı da erişkinliği temsil edecek niteliktedir; doğrudan ve ruhsuz bir şekilde konuşur.

Gen-x neslinin televizyona maruz kalarak büyümesi, reklâmlara ve gereksiz bilgi bombardımanına, dolayısıyla da Amerikan yaşam tarzını kutsayan temsillere hedef olmasına yol açmıştır (Schaefer, 1999: 53). *Dünyaya Düşen Adam* adlı filmde, Newton’un televizyona düşkünlüğü ile Gen-x’in bu aygıtla ilgisi arasına bir yakınlık kurulabilir. Gen-x dünyayı televizyon yayınlarındaki haber yayınlarından öğrenirken, bu kuşak için televizyon gerçek hayatla yüzleşmekten kaçışın aracı haline gelmiştir.

Newton'un tüm kanalları aynı anda izleyebildiği çoklu monitörlü sistemle ilişkisi de bunu gösterir. Mary Lou ile sözlü tartışmaya girmemek için televizyon karşısına geçer ve çocuksu bir haz ifadesiyle kanalları değiştirir. Mary Lou, onun bu tutumuna karşı: “[K]onuş benimle!” diye bağırır da, Newton televizyondan vazgeçmez

Televizyonu hayatının merkezine yerleştirmiş bir başka karakter olan Chance da, bir mağazanın vitrininde video kamera aracılığı ile ekranda kendi görüntüsü ile karşılaştığında heyecan duyar. Video kameranın varlığını bilmediği için ekrandaki görüntüsüne anlam veremez. Cebinde taşıdığı uzaktan kumanda cihazı ile gerçek hayatın kendi hayal dünyasına karışmaması için kanal değiştirmeye çalışır. Ancak elindeki kumanda kapalı devre video kamerasını etkilemez. Gerçek hayattan kaçışını sağlayan araçta da artık gerçek hayat yer almaktadır. Chance'in televizyon kumandası ile gerçek hayat üzerinde müdahalede bulunma isteği başka bir sahnede tekrar karşımıza çıkar. Bir sokak serserisi Chance'a bıçak çeker. Ancak Chance böyle bir tehlike karşısında herhangi bir duygusal ifade göstermez. Sadece cebindeki uzaktan kumanda cihazını çıkarıp gence doğrultur. Kumandanın tuşlarına basar, ancak hoşuna gitmeyen bu sahne gerçektir ve televizyon kanalında olduğu gibi değiştiremez.

7. Androjen Erkeğin Ötekiliği

Chance'in zekâ geriliği, yeni tanıştığı çevresince dikkate alınmaz. Çevresi, onun farklı konuşan ve son derece bilgili birisi olduğuna inanmaktadır. Politikacı yeni arkadaşları, televizyon programında konuşacak birisini ararken, Chance, televizyonda görüldüğünü söyler. Ancak Chance'in

kastettiği kapalı devre video kamera ve ekrandaki kendi görüntüsüdür. Çevresi onu, televizyon programı deneyimi olan ve nasıl konuşacağını bilen bir fikir adamı olduğunu düşünerek programa çıkarır. Böylece “öteki”nde bilinmeyenler üzerinden fantezi kurulmuş ve kendisine ait olmayan kutsal değerler atanmıştır (Zizek, 1996: 76)

Dünyaya Düşen Adam filminin ilk sahnelerinde Thomas Newton’un emanetçi dükkânından içeriye girmesi ile kasiyer tedirgin olur. Newton, turuncu saçları ve sıra dışı konuşmasından dolayı, kasiyer açısından rahatsızlık veren bir “öteki”ye dönüşmüştür. Newton’un satmak istediği yüzüğün çalıntı olduğu şüphesine kapılır. Ancak pasaport ile yüzüğün içindeki isimin aynı olduğunu gördüğünde yüzüğü satın almaya karar verir. Yabancılar atanan öteki niteliklerinden birisi de tekinsizliktir. Newton’un yabancılığı ise dünyaya karşıdır. İnsan değildir ve insansı görünmek için protezler takar. Bütün protezleri çıkardıktan sonra Mary’nin karşısına çıktığında bu ötekilik uç noktaya taşınır. Mary hoşlandığı adamın gerçek hali ile karşılaşınca, korkusu ile başa çıkamaz ve Newton’dan kaçır (Zizek, 1996: 65).

Uzaydan geldiği için Newton’un ötekiliği, filmin, bilim adamlarının bedenini incelediği sahnede de görülür. Gözlerinde bir şey bulacaklarını hayal ederek Newton’u teste sokarlar. Ötekinde görülmeyen ve bilinmeyen her şey fantezi üretmeye yol açar. Sonuçta test, Newton’un dediği gibi çıkar. Gözlerinde ilgi duyulacak bir veri elde edemezler. Ancak Newton’un gözleri ağır hasar görmüştür.

Toplumsal fanteziler ve ötekiye dair suçlamalar *Düşler Ülkesi (Finding Neverland)* filminde de karşımıza çıkar. Liewelyn Davis (Kate Winslet) dört çocuğu ile yaşayan bir duldur. Liewelyn ile Barrie'nin tanışması bir parkta gerçekleşir. Barrie onlara hayal dünyası ile süslediği ilginç hikâyeler anlatır. Ancak anneanne Davis torunları ve dul kızı ile yakın diyalog kuran Barrie'yi bir tehdit olarak görür. Kızı ile yaptığı konuşmada, yetişkin bir adamın tüm vaktini çocuklar ile geçirmesinde arkadaşlıktan farklı bir anlam olduğunu ifade eder. Anneanne, üstü kapalı olsa da cinsel sapkınlık imasında bulunmaktadır. Benzer bir yargı, Barrie ve çocuklarla ilişkisini dışarıdan gözlemleyen yakın çevresi açısından da geçerlidir. Yakın arkadaşı ile sohbetinde, insanların bu çocuklarla nasıl vakit geçirdiğini sorguladıklarını öğrenir. Barrie'nin tepkisi öfke ve hayret içerir:

*“Ama bu iğrenç. Kim bu kadar kötü kalpli düşünebilir?
Onlar çocuk, sadece çocukları. Bu hayatta ne zaman
fersiz bir mutluluk ışığı bulsan hemen söndüren birileri
çıkıyor”.*

Rene Girard, toplumun ötekinde suçladığı her şeyin aslında kendi arzuları olduğunu söylemektedir. Toplum, ötekinde görünür olmayan şeyleri, kendi kötücül fantezileri ile doldurur. Girard, ötekiye eleştirip onu iyileştirmek isteyenlerin, karşılarındakinin işlediğine inandıkları günahı işlemeye en çok eğilim duyanlar olduğunu belirtir (Girard 2007: 75).

Pudra (Powder, Victor Salva, 1995) filminde Zizek'in söz ettiği ötekiye yüklenen olumsuz ve olumlu fanteziler aynı anda yer almaktadır. Başkarakter Jeremy Reed'in albino hastası oluşu onun ötekiliğine neden olan en büyük özelliğidir. Teninin beyazlığı nedeniyle kendisini “pudra” diye anarlar. Ancak

bu lakabı, ona değer veren öğretmeni ve kız arkadaşı kullanmazlar. Jeremy okulda dışlanmasına ve kendisiyle alay edilmesine tepkisiz kalır. Cinsel enerjisinin yokluğu ise ona androjen bir duruş kazandırmaktadır. Kendisine yakınlık gösteren tek sınıf arkadaşı olan Jessie (Mary Steenburgen), Jeremy'yi öptüğünde karşılık göremez. Bu noktadan sonra, Jeremy'e cinsellikle ilişkisiz kutsal bir varlıkmiş gibi davranmaya başlanır. Öğretmeni Donald Ripley (Jeff Goldblum) ve Jessie, Jeremy'nin gereğinden fazla saf ve iyi olduğuna inanırlar. Powder, final sahnesinde yıldırıma koşar ve bedensizleşerek ötekiliğini metaforik anlamda tanrılaştırır. Sahnenin sonunda Jeremy'e ait bir beden kalıntısı dahi görünmez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÜÇ FİLM ÜZERİNDEN ANDROJENLİK TEMSİLİ

I. YURTTAŞ KANE (CITIZEN KANE)

1. Film Hakkında

Yurttaş Kane filminin detaylı analizde kullanılmasının nedeni; ödipal aksamayı, Amerika'nın 2.dünya savaşı öncesi Avrupada yükselen Nazizm'e karşı tepkisine bağlar. Amerika'nın bir tür içine kapanma girişimi ile tecrit politikası yürütmesi ile Avrupadan gelecek her türlü ticari ürüne ambargo uygulaması, Charles Foster Kane karakterinin, kendi devasa evi Xanadu içine kapanması ile anlatılır. Toplum içine karışmayı reddeden idik bir çocuğun tepkisi gibi de görülen bu davranış, aslında Amerika'nın dünya savaşına girmemek için gösterdiği çabanın da bir izdüşümüdür (Mulvey, 2000: 17).

Yurttaş Kane filmi gösterime girdiği 1941 yılından günümüze çok farklı eleştiriler ve yorumlar yapılagelmiştir. Gösterime girdiği yıllarda politik söyleminden ötürü özellikle medya patronu William Randolph Hearst'ın sahip olduğu medya organları tarafından kötülenmiş ve gösterimde kısa süre kalabilmiştir (Mulvey, 2000: 9). *Yurttaş Kane*'nin her sahnesi ya da sekansı ince bir görsel dil ve anlatı ile izleyiciye sunulmuştur:

Charles Foster Kane'in hikâyesini baş döndürücü bir teknik oyunculukla anlatan Welles öncelikle biçimsel yenilikleriyle hatırlanmayı hak eder. *Yurttaş Kane*'in görüntü yönetmenliği çalışması 20. yüzyılda benzersizdir. Ama bu yüksek tavanlar, alan derinliğindeki bu büyüleyici genişlik biraz da hikâyeyle

ilişkilidir; Kane çocukluğuyla ilgili büyük bir dertle damgalanmıştır. Hareketlerinin arkasında bir çeşit regresyonun izlerini filmi ikinci izleyişimizde daha da çok arar oluruz; sahne vardır ve arkada bir başka sahne daha (Genç, 2004: 65).

Oyuncular, Orson Welles'in kuruculuğunu üstlendiği Mercury Tiyatrosu üyeleridir. Welles önderliğinde dönemin politikalarını eleştiren gösteriler sergileyen grup, yapım şirketi Mercury Theatre on Air ismi ile de radyo temsilleri yapar.. Dünyalar savaşı isimli radyo temsili, gerçekliği ile Amerikan halkını uzaylıların saldırdığına inandırmıştır. Benzer gerçeklik duygusu, filmin başında yer alan kurmaca haber yayını ile yaşatılır. Orson Welles'in oyuncu tercihi yine Mercury Tiyatrosu üyeleridir (Mulvey, 2000: 39).

Charles Foster Kane'nin portresi, yakınlarının anlattığı anılar ile çizilirken, yönetmen Orson Welles bilinçli bir şekilde boşluklar oluşturarak filmini tasarlamıştır. Bu boşlukların merkezine "Rosebud" bilmecesini yerleştirmiş ve medya patronu ile bağlantısının ne olduğu sorusunu sürekli hatırlatarak yan hikâyeleri dolaylı yoldan Kane'e bağlamıştır. Film bittiğinde Rosebud'ın ne olduğu açıklanır, ancak Kane için neyi temsil ettiğine net bir açıklık getirilmez. Romantik bir bakış ile kızıağın temsil ettiği şey'in, çocukluğun sorumluluklardan uzak yaşantısına duyulan bir nostalji şeklinde yorumlayabilirken, psikanalizciler anne imajı üstünde durur. Amerikan Milliyetçiliği açısından bakıldığında ise kendi orijinini unutup kaybettiğini sandığı, ama hep onunla olan Amerikalı ruhunu temsil ettiğini iddia edebilir. Özellikle Kane'nin Amerikan ruhunun tamlik hissini, Avrupa ve diğer denizaşırı ülkelerden topladığı ilginç görünen eşya ya da yaratıklarla

gidermeye çalışması buna zemin hazırlar. Ancak Mulvey'ın dediği gibi, Xanadu'yu inşa etmesi ve Kane'nin kendisini içine hapsetmesi, 1930'lu yılların sonundaki Roosevelt'in ekonomiyi iyileştirmek için uyguladığı ekonomik tecrit politikasının yansıtması çok daha güçlü bir yorumdur. Ekonomik durgunluğu, Amerika Birleşik Devletleri'nin Avrupa ülkelerinden ürünler ithalini durduran ve iç ekonomiyi canlandırmayı planlayan bu tecrit politikasının yan etkisi olarak Amerikan faşizmini körüklemektedir (Mulvey, 2000: 89). Psikanaliz çerçevesinden bakmak, *Yurttaş Kane* üstüne çok daha fazla veri toplamamızı sağlayacaktır. Freud ve Lacan'ın Psikanaliz kuramlarında bahsettiği libidinal enerji ve Ödipal süreçler psikanalitik incelemede temel oluşturacaktır.

2. Filmin Özeti

Filmin açılış sahnesi medya patronu Charles Foster Kane'in (Orson Welles) malikânesi Xanadu'nun görüntüsü ile başlar. Giriş kısmında gösterilen "İçeri giriş yok" tabelası görüntüsünü, hasta yatağında son sözleri "Rosebud" olan Kane takip eder. Son sözünü takiben elinde tuttuğu kar küresi yere yuvarlanır. Bunun ardından gösterilen Kane hakkındaki haber filmi ile yaşantısı üzerine bilgiler verilir. Habere göre, Kane'nin halkın gözünde önemli bir konuma sahiptir. Önemli sosyal ve politik olayların içinde varlığı gözlenir. Hitler ile beraber görüntüsü Kane'nin sıradan bir medya patronu olmadığını anlatır. Özellikle Amerikan toplumu için yaşantısı merak uyandırır. Haber filminde kendisine inşa ettiği Xanadu isimli malikâne gösterilir ve bu önemli kişinin son sözleri "Rosebud"un hala anlaşılamamış bir sır olduğu belirtilir.

Haber filminin ardından, Kane'nin son sözü "Rosebud"un ne olabileceği üzerine tahminlerde ve araştırmalarda bulunan gazetelerde ve araştırmalarda bulunan gazeteciler gösterilir. Hiçbir tahminlerinin gerçeği yakalayamaması üzerine gazeteci Thompson (William Alland) detaylı araştırma yapması için görevlendirilir.

Thompson, Kane'nin hayatında önemli olaylar ve kişilerle röportaj yapar, ancak "Rosebud" un ne ya da kim olduğu konusunda bir bilgi edinemez. Boşandığı karısı Susan (Dorothy Comingore), alkol ile sorunu vardır ve Thompson ile görüşmeyi reddeder. Kane'nin velayetini üstlenmiş bankanın temsilcisi Thatcher (George Coulouris) yayınlanmamış anı notlarını okumaya başladığında, Kane'nin çocukluğuna ait görüntüler karşımıza çıkar. Geriye dönüşle anlatılan Kane'nin hayatına ait ilk görüntü, Thatcher'in Kane'ni ekonomik sıkıntı çeken ailesinden uzaklaştırmasıdır. Kane'nin annesi vesayeti Thatcher ve temsil ettiği bankaya devrettiği evrakı imzaladıktan sonra, kızak kaymadan dönen çocuk Kane'e evden ayrılacağını söyler. Biyolojik babası itiraz etmeye çalışsa da, annesinin onu bir daha dövmeyeceğinden ve babasından daha saygın bir konuma geleceğinden bahseder. Kane gitmemek için Thatcher'a dirense de gücü yetmez ve kar yağışı eşliğinde evinden uzaklaştırılır.

Yıllar sonra yaşı erişkin olduğunda Kane'e şirketin idari işler sorumluluğu verilir. Ancak Kane'nin ilgi alanı şirketin sahip olduğu *Daily Inquirer* gazetesidir. Gazeteyi yönetmeye başladığında ilk işi, durağan ve eski zihniyete sahip çalışanları işten çıkarmak olur. Kane'in orta sınıf bir gazeteye yaptığı masrafları ekonomik anlamda yersiz bulan yatırım danışmanı

Thatcher'a, sıradan insanların hakları için gazeteyi kullanacağını söyler. Ancak Thatcher yapılan haberlerin Amerikan – İspanya Savaşı'nı kışkırtıcı nitelikte olduğunu söyler.

Geriye dönüş sonrası gazeteci Thompson, Kane'nin gazetesinin yöneticisi Bernstein (Everett Sloane) ile röportaja gider. Bernstein, Kane'in ilk evliliği hakkında bilgi verir. Kane politik kariyeri açısından doğru bir evlilik yapmıştır. Devlet başkanın yeğeni Emily (Ruth Warrick) ile sevgi merkezli bir ilişki yaşıyor görünse de zaman ile bu birliktelik zorunlu bir duruma dönüşür. Kane'nin ikinci evliliği vasat bir şarkıcı olan Susan Alexander ile gerçekleşir. Kaldırım kenarında biriken suyun, Kane'nin yanından hızla geçen bir araba sebebiyle ıslanması ve Susan'ın ona yardım etmesi ile tanışır. Kane Susan'a olan aşkı ile Emily'den politik kariyerini feda etmek pahasına boşanır.

Susan ile evlendikten sonra, karısı için bir opera binası inşa ettirir. Susan'ın şarkı söylemesi kötü de olsa Kane için dinlenmesi en muhteşem sestir. Gazetede çıkan olumsuz eleştirilere kulak asmaz. Kendi gazetesinde de olumsuz yorum yazan yayın müdürünü işten çıkartır.

Kane, Xanadu adını verdiği malikânesinin inşaatına başlar. İçine hayvanat bahçesi, antik heykeller yerleştirir. Susan'ın da onu terk etmesi sonrası amaçsızca pahalı eşyalar satın alıp Xanadu'nun içine yığar.

Susan'ın Kane'i terk etme sebebi artık sevgiyi bile satın almaya çalışmasıdır. Onu kendisinden başka kimseyi sevmediğini söylediğinde Kane öfkelenir ve Susan'a tokat atar. Kısa bir süre sonra Susan Kane'i terk eder.

Kane ölüm döşeğinde elinde Susan'ın kar küresini tutmaktadır ve ölünce küre elinde kayıp yere yuvarlanır.

“Rosebud” bilmececi hala çözülememiştir. Kane'in hayatındaki hiç kimse Rosebud'un ne ya da kim olduğunu bilmiyordur. Kane'in ölümünden sonra Xanadu tahliye edilirken evdeki hurdalar da yakılır. Bir çalışanın eline Kane'in çocukluğundan kalma kızak geçer. Thatcher, Kane'i ailesinden alıp götürdüğü günkü kızağıdır. İşçi üzerindeki yazıyı okuyamaz ve fırına atar. Kızak yanarken üzerindeki “Rosebud” yazısı okunur. Film Xanadu'nun zincirli duvarlarında asılı duran buradan “Geçiş Yok” tabelasının görüntüsü ile biter.

3. Filmin Analizi

Toplumsal yasalar oluşturulurken en temelde yer alanlar cinsellik ile ilişkili olanlardır. Kültürün en fazla kontrol altına almaya çalıştığı içgüdü, cinsel kökenli libidinal enerji, böylelikle toplum tarafından bastırılır. Freud'un, insanın hayatını devam ettiren enerjinin cinsel merkezli libidinal enerji olduğunu ve her hareketinde cinselliğin izlerini taşıdığını belirtmesi doğrultusunda, ataerkil kültürün, libidinal enerjinin bastırılması ile oluşturduğu gerilimi, kendisini yaymak ve geliştirmek için kullanmaya çalıştığı söylenebilir (Tura, 2005: 56 ve Horrocks: 2-5). Buna göre, fallik ekonomik sistemin temel taşlarından bir bankanın, metaforik libidinal enerjisini kapitalini arttırmak için kullanması söz konusudur. Libidinal enerjisini biyolojik olarak kullanarak üreyemez ancak yine de kazandığı güç ve iktidarı devredeceği bir veliaht arar. Bu yüzden, mümkün olduğunca boş ve başka kültür değerleri işlenmemiş bir çocuğu kurumsal bir şekilde evlat edinir. Charles Foster Kane isimli bir çocuk bu amaç için idealdir. Babası ona herhangi bir kültür değeri

veremeyecek kadar entelektüel donanımdan yoksundur ve annesi de oğlundan tamamen kopmaya hazır bir derecede patriyarkaya ve onun sosyal değerlerine inanmaktadır.

Bir annenin çocuğa karşı görevleri, ona iyi fiziksel bakım, beslenme, koruma gibi çocuğun hayati fonksiyonlarını sağlıklı sürdürmesinin dışında psikolojik anlamda bütünlüğünü koruyabilmesi de yer alır (Göka, 2007: 41). Ancak Kane'nin annesinin bunları bir kenara bırakıp, babanın görevi olan topluma kazandırma görevini üstlenmesi durumu söz konusudur. Anne Kane, şiddet yanlısı biyolojik babasına, ona dokunamayacağın bir yerde yetiştirileceğini söyler. Velayeti, biyolojik babasının fikirlerini umursamadan bankaya verir. Böylece Freud'un söz ettiği hadım etme işlevsellik kazanmıştır. Charles Kane'nin ayna dönemini yaşadığı zaman diliminde biyolojik babasının onu kültürün içine atabilecek bir altyapıda olmaması buna etkindir. Biyolojik babanın Kane'i "Ödipal Dönem Baba" modeli ile anlamsız bir şekilde dövdüğü, anne Kane'nin "İşte bu yüzden senin ona dokunamayacağın bir yerde yetiştirilecek" sözlerinden anlaşılır. Kocasının, oğullarının toplum içinde saygın bir yere gelebilmesi için örnek bir model olmayışı ve yetersizliği nedeniyle, anne babalık model ve görevini banka temsilcisi Thatcher'a verir (Mulvey, 2000: 62).

Ödipal süreçte erkek çocuk, annesinden kopartılmasını kabullenemez ve buna neden olan babasına ya da babasının dilini konuşan temsiline karşı mücadele eder. Erkek çocuk babasını öldürdükten sonra annesine geri dönebileceği inancındadır. Kane'nin annesi ile bu bütünlüklü durumunu kesintiye uğratan Thatcher ve banka yönetimi ile mücadele içindedir.

Kane'nin tüm hayatı boyunca özlemini çektiği kızağı Rosebud, yarım kalmış çocukluk dönemi arzularının bir simgesidir. (Genç, 2004 65). Anne üzerindeki baba-oğul mücadelesi, ancak oğulun babasının iktidarını kabul etmesi ile biter. Babanın dilini söylemeye başlayan oğul, babasını yok etmiş olsa da artık onun söyleminin devamlılığını sürdürecektir bir babadır (Tura, 2005: 19–20). Ancak Kane, annesine ve çocukluk dönemine geri dönüşü tekrar gerçekleştiremeyecek, başka bir deyişle, babasına karşı bir iktidar kuramayacak ve Rosebud'dan ömür boyu ayrı kalacaktır (Mulvey, 2000: 58).

Kane'nin eğitimi tamamlayıp, iktidarı bankadan devralmaya hazır olduğu zaman erişkinliğe girdiği andır. Bunu kutlamak için genelev havasındaki mekânda verdiği parti, bankanın dolayısıyla toplumun kurallarını benimsediğini göstermek içindir. Partide banka yöneticileri ve koruyucusu Thatcher'ın gözleri önünde kadın dansçıların arasına katılır. Banka yöneticilerine karşı bu kayıtsız gösteri, Kane'nin kadın dansçıların bacak sallama hareketlerini tekrar etmesine kadar gider. Eril temsili zedeleyen aşırı neşeli, dans eden erkek imajı patriyarka tarafından hoş görülmez (Sancar, 2009: 107). Toplum tarafından dans eden erkeğin kadınsılık ile yargılanma tehlikesi söz konusudur. Dans sırasında, erkeksi figürler sergilemesi beklenir (Cohan, 1993: 75).

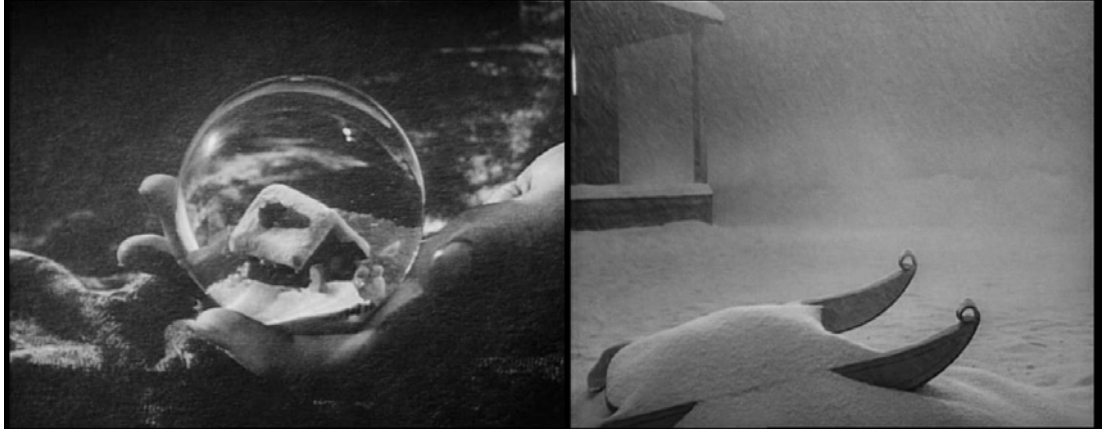
Kane, patriyarka gücün merkezlerinden birisi olan politikaya da atılmış, bu alandaki kariyerini sağlamlaştıran ve hızlandıran bir kadınla, ABD Başkanı'nın yeğeni Emily Monroe ile nişanlanmıştır. Kane, patriyarkal sistemin bir parçası gibi görünse de gerçekte öyle değildir. Thatcher'in "Ne olmak isterdin?" sorusuna verdiği, "Senin nefret ettiğin her şey" yanıtı,

Kane'nin patriyarka ile çatışmasının devam ettiğini gösterir. Ancak Kane'nin bu çatışmasına neden olan radikalizm, ilkelerden çok kuşaklararası bir çatışmadır. Gazete yönetimini devir aldığı ilk gün, kemikleşmiş gelenekselci anlayışın temsilcisi yaşlı yayın editörünü işten çıkarır. Ancak Kane Birleşik Devletler Başkanlık koltuğuna yaklaştıkça, başka bir deyişle, gücün merkezine yaklaştıkça inandığı değerleri savunmamaya başlar (Mulvey, 2000: 57-75).

Patriyarka ile içsel çatışması, iktidarını devredeceği bir oğul edinme girişiminde de bulunmamasına neden olur. Bir trafik kazasında öldüğü söylenen oğlu hakkında net bir bilgi edinilemez. Bununla beraber, Kane varlığını devredecek evlatlık bir oğul da edinmez. Kane, aşk'ı yaşadığı Susan'dan da bir çocuk edinmemiştir. Bu durumda Kane'nin patriyarkanın istediği, neslin ve dolayısı ile iktidarın devamlılığı ilkesine karşı davrandığı söylenebilir.

Kane, ne metaforik babası Thatcher'in söylemlerini kabul eder, ne de çocukluğunda yaşadığı travma ile yüzleşir. Travma ile yüzleşmek yerine heykel koleksiyonuna başlar (Mulvey, 2000: 75). Geçmişin tamlik hissini tekrar yaşamak isteyen Kane'nin kendisini içine kapadığı Xanadu Malikânesine koyduğu heykel ve egzotik yabancı hayvanlar, onun duygusal odaklı başa çıkmasının sonucudur. Ancak travma ile yüzleşemediği için bu duygusal odaklı başa çıkmalar devam eder. Xanadu, Kane'e tamlik hissi veren objeleri topladığı bir depodur. Bu objeler, onun travmanın vermiş olduğu acı ile geçici bir süre baş etmesine yardımcı olur ve yeni bir obje ile bu geçiştirme sürecini devam ettirir (Ağargün, 2005: 121-122).

Aslen fetişizm, cinsellikle alakalı bir kavramdır. Fetiş kelimesi İspanyolca Fetico'dan gelmektedir. Güney Afrikalı yerlilerin iyileşmek için vücut parçalarının ahşap modelini sunağa koymalarını gözleyen İspanyol denizcilerinin ülkelerine bu parçaları getirmesi ile dile kazandırılmıştır. Ardından, Hristiyan azizlerinin öldükten sonra vücut parçalarının kiliselerce saklanması ve inanç sahibi Hristiyanlara özel günlerde gösterilmesi ve bir iktidar kurma aracı olarak kullanılması esasına dayanır (Rosen, 2003: 89–91). Kane'nin tamlık hissini bozan anneden ayrılma sahnesi onun bilinçaltına donmuş bir anı olarak yerleşir ve eksiklik duygusunu sürekli yaşar. Ona tamlık hissi verdiğini düşündüğü şeylere yönelir. Ancak fetiş nesneler, geçmişin eksikliğini tamamlamaz, ancak bir bağ kurabilir. Filmde kullanılan en önemli fetiş nesne Susan'ın kar küresidir. Kar küresi içindeki kulübe, Kane'nin çocukluğunda yaşadığı kulübeye benzer ve zaman olarak karla kaplı donmuş bir ânı temsil eder. Küre seyirciye üç kez gösterilir. Kane öldüğünde, Susan ile tanıştığında ve Susan onu terk ettiğinde öfkesinden etrafı dağıtırken küreyi alması ve saklaması sahneleri, kar küresinin Rosebud ile ilgisi olabileceği ipuçlarını verir. Küre hem çocukluğunu geçirdiği kulübeyi hem de aslen sahibi olan Susan'ı temsil eder. Her ikisi de hem obje hem de kişi olarak, Kane'e tamlık hissi veren fetiş olgulardır. Seyirci, Rosebud'un Kane'nin çocukken sahip olduğu kızak olduğunu anlar ve bu bilgiyi film karakterlerinin asla bilemeyecek olması biriciklik hazzı verir. Ancak Rosebud'un Kane için ne anlam ifade ettiğini ortaya konulmaz (Mulvey, 2000: 49).

Resim 7. Kane'in ölürken elinde tuttuğu kar küresi ve çocukluğunda Rosebud adlı kızığını terkediş sahnelerinden kareler.

Xanadu, Kane için bir fetiş nesnesi, halk için ise içinde tam olarak nelerin olduğunu bilemediği yüksek duvarları olan bir bilinmezdir. Bu bilinmeze bakmak, Xanadu dışında kalanlar için bir bakma hazzı nesnesi olmaktadır. Bakma hazzı başta cinsel tatmin isterken, filmde bu merak içgüdüsü tatmin sınırlarında tutulmaktadır. Ancak Kane'nin özel hayatı seyirci önünde sergilenirken, merak hazzı daha da ileriye götürülüp tatmin edilmez. Böylece bakma hazzı merak üzerine kurulmuş olur. Rosebud'un ne olduğu seyirciye gösterilse de Kane için ne ifade ettiği açıklık kazanmaz. Filmin sonunda Xanadu'nun yüksek çitindeki "Geçiş Yok" tabelasının gösterilmesi ile bu duruma gönderme yapılır (Mulvey, 2000: 20).

Sinema seyircisi *Yurttaş Kane* filminde, bakma hazzını cinsellikten arındırılmış bir şekilde yaşarlar. Ne Kane ne de Susan ortaya cinsel bir model şeklinde konulmaz, özellikle "Femme Fatale" gibi bir kadın imajı filmde yer almaz. Susan sadece Kane'nin fetiş nesnesidir. Onun için hak etmediği halde bir opera binası bile inşa ettirir. Susan dâhil filmde hiç bir yan karakter

merkeze çekilmez, merkezde her zaman Kane ve Rosebud bilmecesi yer alır. Borges'in, filmi labirente benzetmesi, Kane'i anlatan karakterlerin hikâyeyi farklı yorumlar getirmesine ve tutarsız olmasına yol açar. Laura Mulvey, prizmatik ve parçalı hikâye yapısının anlama ve algılama şeklinin parçalı ve eksik doğasını da filmde bulabileceğimizi söyler" (Mulvey, 2000: 25 ve 46).

Kane'nin yalnızlığının simgesi Xanadu, Kubilay Hanın inşa ettiği yazlık sarayına göndermedir. Filmin başında okunan şiir, bu malikânenin var oluş amacını da açıklamaya yöneliktir.

*"Kubilay Han Zanaduda
Azametli bir zevk-kubbesinden hükmetti:
Orada kutsal nehir Alf, insanların ölçemeyeceği kadar
büyük ve derin
Mağaralardan aşağıya güneşsiz bir denize aktı.
Böyle surlar ve kulelerle etrafı kuşatılmış
İki kere beş mil olan verimli topraklar vardı:
Ve bahçeler vardı o yerde parlak kıvrılan dereciklerle
dolu,
Birçok tütsü taşıyan ağacın çiçek açtığı;
Ve burada ormanlar vardı tepeler kadar eski,
Katlayan güneşli beneklerini yeşilin".
(Jackson: 102-103 den Vehbi Taşar'ın tercümesi)*

Şiirin, 1797'de Samuel Taylor Coleridge tarafından gerçek Xanadu'nun yıkılmasından çok sonra yazılmış olması, bu yüksek duvarlar ardındaki yapı üzerine şairin fanrezisini yansıtır. Şiirdeki Xanadu ile Kane'nin malikânesi için üretilen fanteziler benzer niteliktedir (Mulvey, 2000: 28).

Xanadu'nun ihtişamlı görüntüsü ile ürkütücü ıssızlığı Kane'nin durumunu da gösterir. Kane'nin yalnızlığı kaçınılmazdır. Kendisini tam

hissetmek için ne kadar çabalarsa çabalasın, bunu patriyarkanın imgeleri ile yapmaya devam ettikçe çıkışı olmayan bir girdaba girer. Daha fazla heykel ve egzotik canlı, sonuçta onun daha fazla yalnız kalmasına neden olur. Malikâne içindeki her obje, Kane'in bilinçaltının yansıması şeklinde yorumlanabilir (Hockley, 2003: 11–12).

Kane'in yaşadığı iki aşk ise birbirinden farklı özellikler gösterir. Emily ile politik menfaatler ve tutku ile başlayan bir birlikteliği vardır. Sonradan birliktelik sadece zorunlu bir ilişkiye dönüşür. Robert Sternberg'in aşk üçgeni¹¹ kuramı doğrultusunda Kane'in ilk evliliği incelenecek olursa, ilişki tutku, içtenlik ve bağlılık açısından orta noktada, yani ideal gözükmemektedir. Ancak zaman geçtikçe, kahvaltılık sekansında görülebileceği gibi, ilişkileri tutku ve içtenlik değerlerini yitirmiştir, sadece bağlılık durumu varlığını sürdürmektedir. Kane ve Emily'nin birliktelikleri mantık evliliğine dönüştüğü için, aralarındaki mesafe, yemek masasında oturma konumlarına da yansır. Bu durumla beraber artık Emily'nin, Kane'in gazetesinin rakibi *Inquirer* gazetesini okuduğu görülür. İkinci eşi Susan ise, Kane açısından ona tamlik hissiyatı vereceğine inandığı fetiş bir varlıktır. İlişki açısından bakıldığında Susan'da, bağlılık ve tutku sonunda tükenmiştir. Sadece içtenlikle Kane'in iyiliği düşünen bir arkadaş konumundadır. Kane açısından ise sadece onu elinde tutma arzusu sözkonusudur. Sternberg'in aşk üçgeninde sadece tutku olduğunda bilinçsiz ya da ahmak aşk olarak tanımlanan sadece tutku olduğunda bilinçsiz ya da ahmak aşk olarak tanımlanan durum söz konusu olur (Sternberg, 1997: 315–316).

¹¹ Ek-3'te söz konusu kuram ile ilgili detaylı açıklama yer almaktadır.

Resim 8.

Kane'in Emily ile ilişkisinin anlatıldığı kahvaltı sekansı. (Yukarıdan aşağıya) Sternberg'in aşk üçgenine göre; aralarında tutku merkezli ilişki gözlenirken, zaman geçtikçe arkadaşlık köşesine ve en sonunda birbirlerine katlanamaz hale geldikleri zorunlu bir birlikteliğe dönüşümü, masadaki konumları ve diyalogları ile anlatılmaktadır.

II. MAKAS ELLER (EDWARD SCISSORHANDS)

1. Film Hakkında

Filmlerinde toplum tarafından dışlanmış ya da toplumun içine karışmamış karakterleri başarı ile işleyen Tim Burton'un başyapıtlarından biri sayılan *Makas Eller* filminde de böyle bir karakterin dramını anlatılmaktadır. Burton filmlerinde iki dünya yaratılır ve bu dünyalar arasında keskin geçişler gözlenir. Aynı şekilde filmlerindeki karakterler de bu farklı dünyalar gibi ikilik gösterir. Normal kabul edilen insanlarla iletişimde zorluklar yaşayan, yalnız başkarakterler karşılaşır. Bunlar arasında Edward, çocuksu masumiyetini korumuş bir karakterdir (Gürmen, 2006: 83).

Tim Burton 1958 yılında Amerika'nın Burbank şehrinde dünyaya gelmiştir. Yetiştği kasabanın Amerikan rüyası modelinde uygun oluşu ve çocukluk çağında bu sosyal ortama uyum sağlayamaması, onu *Makas Eller* filmindeki kasaba ve sakinlerini tasarlamasına da yardımcı olmuştur. Evlerin renginden insan ilişkilerine kadar yapaylık filmde karşımıza çıkar. İnsanların Edward'a karşı tutumları da benzer bir yapay sevgi ya da nefret gösterisidir (Yücel, 2001: 37). Edward Makas Eller'in ilham kaynağı, Burton'un lise yıllarında okuduğu bir Alman masalının etkisi ile çizdiği oto portresidir. Edward karakterinin çıkış merkezine baktığımızda, 1845 yılında Frankfurt'lu psikolog Heinrich Hoffman'ın yazdığı *Struwwelpeter* adlı, çocukların eğitimi için yazdığı öyküler arasında " Pasaklı Çocuk Peter" ile Edward arasında bir bağ gözlenir. Peter, ebeveyninin sözünü dinlemeyip saçını ve tırnaklarını kestirmemiştir. Tırnakları uzar ve hiç bir şey tutamaz, saçları da karışmış hatta bitlenmiştir. Sonunda herkesin korktuğu ve konuşmak istemediği bir

ucubeye dönüşmüştür. Parmakları yerine keskin bıçakları başarı ile kullanan, ancak saçını düzeltemeyen ya da kendi tenine dokunamayan Edward'ın durumu da Alman masalı ile benzerlik gösterir (Gürmen, 2006: 86). Tim Burton, Edward'ı tasarlarken Alman edebiyatındaki bu karakterle beraber, Frankenstein canavarı ya da *Güzel ve Çirkin* masalının izlerini sürer. Aynı zamanda Edward'ın dış görünümü, Tim Burton'un etkilendiği dışavurumcu Alman sinemasının önemli örneklerinden *Dr. Caligari'nin Muayenehanesi* (*Das Cabinet des Dr. Caligari*, Robert Wiene, 1920) filmindeki uyurgezer hilkat garibesi Cesare'ı da karakteri ile de benzerlik gösterir.

Resim 9. (Soldan sağa) Hoffman'ın kitabından Pasaklı Çocuk Peter çizimi, Tim Burton'un *Edward Scissorhands* için yaptığı taslak çizimi¹², Edward'ın tasarımında başka bir etkisi olan Cesare karakteri ve Johny Depp'in canlandırdığı filmde Edward karakteri.

Tim Burton 1989 yılında *Batman* filminin başarısının ardından Warner Bross ile ortaklığını devam ettirerek *Makas Eller'i* çeker. Başrollerde Johny Depp ve Winona Ryder gibi genç, popüler oyuncular görülürken yardımcı

¹² Tim Burton. Untitled (Edward Scissorhands). 1990 Pen and ink, and pencil on paper, 14 1/4 x 9" (36.2 x 22.9 cm). Private Collection.

rollerde Vincent Price, Dianne Wiest ve Alan Arkin gibi önemli oyuncular yer alır. Filmin müziklerini ise Tim Burton filmlerinde sıklıkla karşılaşılan Danny Elfman bestelemiştir (Yücel, 2001: 37).

Tim Burton'a göre film yanlış anlaşılma hissi ve aşırı duyarlılık ile ulaşılamayacak şeyleri arzulamak fikri üzerine kuruludur. Genç birisinin sevdiği kadına dokunamamak ve iletişiminin olanaksızlığı sonucu hissedilenler Edward aracılığı ile anlatılır. Burton için Edward, bir çocuğun masumiyetine sahiptir ve yeni tanıştığı dış dünyaya karşı tamamen açıktır. Bu duyarlılığı komik ya da trajik olaylar yaşamasına yol açar (Fraga, 2005: 71).

2. Filmin Özeti

Filmin başında yaşlı bir kadın, torununa kar'ın nereden geldiğine dair bir hikâye anlatmaya başlar ve geriye dönüşlerle bulundukları kasabanın geçmişi anlatılmaya başlanır. Kasaba evleri tek renkte boyanmıştır ve ortam canlı olmaktan çok yapay bir görünümündedir. Geleneksel Amerikan komşuluk ve aile ilişkilerinin söz konusu olduğu kasabada, kozmetik temsilcisi Peg (Dianne Wiest) komşularına satış yapmaya çalışmaktadır. Peg, yakın komşularından bir talep gelmemesi üzerine, kasabanın yanında terk edilmiş görünen köşke gider. Tepedeki köşkün bahçesinde farklı budanmış ağaç heykellerle karşılaşır. İçeriye girdiğinde ise yapay insan Edward (Johnny Depp) ile karşılaşır. Edward, köşkün son sahibi tarafından icat edilmiştir. Mucit'in (Vincent Price), tamamlanması için son aşama olan ellerini takamadan ölmesi, onun yarım kalmasına neden olmuştur. Bu yüzden Edward'ın elleri yerine pek çok makas ve bıçaktan oluşan eklentiler vardır.

Edward'ın yalnızlığı Peg'i duygulandırır ve onu kendi evine getirir. Peg ve ailesinin yanına yerleşen Edward'ın, normal bir insan görünümü kazanmak için, ürkütücü siyah deri kıyafetinin üzerine, gömlek ve pantolon giydirilir. Peg'in kızı Kim'e (Winona Ryder) ilk görüşte âşık olur. Ancak Kim'in Edward'a yaklaşımı ilk tanışmalarında korkmasından dolayı temkinlidir. Ancak zamanla Kim de ona karşı sevgi duyar.

Komşular bu yeni misafir için merak duyarlar. İlk başta görünümü ve özellikle bıçaktan elleri yüzünden korkarlar. Ancak ağaç budama ve heykeller yapma, sonra da saç kesim yeteneği nedeniyle onu benimserler. Ancak dindar bir komşuları ve Kim'in erkek arkadaşı Jim (Michael Hall), Edward'a karşı düşmanca tavırlarını sürdürürler.

Edward kasabalıların her istediğini kabul eder. Para kazanma ya da düzenli bir hayat beklentisi yoktur. Çocuksu bir masumluk göstererek olaylara yaklaşır. Para bulduğunda, sahibine ulaştırmak yerine sevdiklerine vermeyi tercih ettiğini söyler. Güzellik salonu işleten komşulardan biri Joyce (Kathy Baker), Edward'a kuaför salonu açmayı önerir. Ancak görüşmeye gittiğinde, Joyce'un ondan cinsel anlamda istismar girişiminden ötürü korkar ve kaçır.

Edward, kasabada meşhur olmuştur ve bir televizyon programına davet edilir. Seyircilerden birinin "Âşık olduğun biri var mı?" sorusu karşısında donup kalır. Yayını evden izleyen Kim, Edward'ın bakışlarından o kişinin kendisi olduğunu sezer. Erkek arkadaşı Jim ise Edward'ın bu zaafından faydalanmak ister. Kim'e açmak istedikleri bir depo kilidi olduğunu ve ondan yardım etmesini söyler. Edward, Jim'in soygun amacı ile kendisine yalan söylediğini bildiği halde Kim'in bu isteğini yerine getirir ve depoyu bıçak elleri

yardımıyla açar. Ancak alarm çalışır ve Edward içeride kilitli kalır. Tutuklanıp sorguya çekilir. Serbest bırakıldığında tüm kasaba halkı artık ona karşıdır. Saç kesimi ya da bahçe budanması işleri için onu istemezler. Joyce ve koyu Hristiyan bir komşunun hakkında yalan söylemeleriyle çevresindekiler ona artık düşmanca davranmaktadırlar. Bir kutlama için Peg'in ailesi buz kalıbı getirir. Edward buz kalıbından bir melek heykeli yapmaya başlar. Buz talaşları kar yağışı gibi etrafa saçılırken Kim dans eder. Bu sırada Edward kazara Kim'in elini çizer. Bunu gören Jim, Edward'ın kasten ona zarar verdiğini söyleyerek halkı linç etmeye tahrik eder. Kim, kızgın kasaba halkına bunun bir kaza olduğunu söylese de hiçbiri onu dinlemez. Kim köşke, Edward'ın yanına gittiğinde Jim de onu takip etmiştir. Jim, Edward'ın sırtına sopa ile vurur ve yere yıklar. Kim'i yanında götürmek istediğinde, buz arkadaşının bu insansı varlığa hisler beslediğini anlar ve öfkesinden Kim'e tekme atarak üzerine yürür. Edward araya girer ve makas elini Jim'in kalbine saplar. Pencereye sürüklenen Jim, aşağı düşerek ölür. Kim dışarıda bekleyen kalabalığa Jim ve Edward'ın dövüş sırasında öldüğüne inanmaları için sahte bir kesik makas el gösterir.

Filmin başında torununa hikâye anlatan yaşlı kadın aslında Kim'dir ve zamanda ileri gidilerek torununun yatak odasına dönüş yapılır. Torunu Kim'e, Edward'ın hala yaşadığını nasıl bildiğini sorduğunda, ona, "Edward kasabaya gelmeden önce hiç kar yağmadığını, ancak terk ettiği zamandan beri yağdığını söyler. Sonraki sahnede, tepedeki köşkte Kim'in dans eden figürünü buzdan oyan Edward görülür. Bu sırada oluşan buz parçaları kasabaya kar şeklinde ulaşır. Filmin sonunda Edward eksiklerini giderip tam

bir erkek olamaz; âşık olduğu Kim ile de beraber olamayacaktır. Önceleri ellere sahip olma özlemi ile yaptığı el figürleri yerine, artık Kim'e duyduğu özlemle onun figürlerini yapar.

3. Filmin Analizi

Edward'ın yapılma nedeni, insanlardan uzak bir hayat yaşamayı tercih etmiş yaşlı bir mucidin bir oğul edinme isteğidir. Bunu, bir anne adayı aracılığıyla doğal yollardan değil, makinelerden tek başına yapmayı tercih eder. Bunun nedeni, yaşlanmış bedeninin üretkenliğin yok olmasıdır. Ancak narsisistik bir davranış gösterip, başka bir insana gerek kalmadan kendi insanını yaratmak gibi tanrıyı taklit etme isteği de söz konusudur. Kendi idealindeki duyarlı, kendisi gibi şiirden keyif alan bir insan yaratmaya çalışırken zamansız bir şekilde ölmesi onu beceriksiz bir tanrı konumuna koyar. Edward'ın son tamamlanacak kısmı, yani elleri eksik kalmıştır. Sonuç olarak yarım kalmış bir ucubeye döner (Gürmen, 2006: 86). Baba modelinden yoksun kalan Edward'ın gerekli toplumsal değerleri öğrenmesi de kesintiye uğramıştır. Kasabaya inmek istese de, onu insanlardan farklı kılan büyük makas ve bıçaklardan oluşan elleri, bu isteğine engel olmuştur. Duvarına yapıştırdığı, özürlü çocukların gerçekleştirdiği mucizeleri anlatan gazete haberleri, onun kendi durumu için bir umut beslediğinin de işaretidir. İnsanlar tarafından kabullenilmek ve sevilmek Edward'ın beklentileri arasındadır. Köşke ziyarete gelen Peg ile tanışması sonrası, bu beklentisini gerçekleştirme fırsatı doğar ve onunla kasaba yaşantısına katılmaya karar verir. Bu süreçte toplum kurallarını öğreten baba modelini Peg'in kocası üstlenir. Sosyal hayata karışıp para kazanacağı bir iş bulmasını ister.

Edward'ın insan yapısı bir makine mi, yoksa duyguları olan sibernetik bir organizma mı olduğu sorusuna, sevgi ihtiyacı yanıt verebilir. Sevgi isteği insani bir ihtiyaçtan doğar. Edward'ın istekleri ve tepkileri de beğeni ve sevgi kazanmak üstünedir. Mucidin, beyin yerine nasıl bir sistem kullandığı belirtilmez ancak, fonksiyonları bir insanın beyin fonksiyonları ile benzerlik gösterir (Springer, 1998: 162). Yetişkin bir insan için artık sıradan sayılabilecek bilgiler, Edward için yeni deneyimlerdir. Öğrenmesi, çevresinin yardımı ya da genellikle de deneme yanılma yöntemi ile gerçekleşir. Bu sırada çevresindeki insanlar onu, duyguları olmayan gelişkin bir makine gibi algımlarken, Edward tarafından bakıldığında, o, her şeyi yeniden keşfetmeye çalışan bir çocuktur. Yanında kaldığı aile ile yemek yerken, para çantası bulduğunda onu sevdiklerine dağıtabileceğini söylemesi, çocuksu değer yargısına sahip sevilme ihtiyacı duyan bir varlık olduğuna da işarettir. Elleri ile parçalama ve kesme yeteneğine rağmen, onları insanların sevgisini kazanacağı işlerde kullanır (Yücel, 2005: 86).

Tipik bir orta sınıf Amerikan kasabasında, Amerikan rüyasını gerçekleştirilmiş müstakil evler ve insan ilişkileri gözlenir. Evlerin pastel renkte düz yüzeylerle boyanması, hayatın sıkıcı ve çeşitlilikten uzak olduğunu vurgular. Kasabadaki hayatın tek düzeliği iklimde de gözlenir. Hava her zaman güneşlidir, kar ya da yağmur söz konusu değildir. İnsan ilişkileri de dâhil, hayatın akışı tek düzedir (Gürmen, 2006: 86). Ancak Edward'ın ötekiliği ile çeşitlenen hayatları, onun varlığı ile mevsim çeşitliliği de yaşamalarına neden olmaktadır. Edward, buzdan heykeller yaparken kasabaya da kar yağdırmaktadır.

Peg'in Edward'ı evine almasında, ona acıma hissi yatmaktadır. Ancak onun tuhaf görünümünü değiştirmeye çalışır. Edward'ın yüzündeki yaralara cilt bakımı yapar ve deri kostümünün üzerine erkek kıyafetleri giydirerek tuhaf görünümünü yok etmeye çalışır. "Öteki"ni kendi normal değer alanına çekmeye çalışmak sıklıkla görülen bir durumdur. Toplumsal düzen, tüm bireylerinin, kendi belirlediği normal değerler içinde kalmasını arzular. Farklılığı kabullenilmeyen tutucu toplum bireylerinin saldırgan bir davranış ile farklılığı yok etmeye çalışmaları filmde de gözlenir (Yücel, 2001: 37). Peg'in, Edward'ın özellikle pantolon ve gömlek giymesini istemesi, kendisinin ve toplumun ötekiye karşı korkularını savuşturma isteğinden kaynaklanır. Giydiği kostüm ile Edward'ın bir insan olduğunu belirtmekten çok, asıl amacı onun korkunç görünümünü gizlemektir; toplumda tedirginlik yaratan ötekini kamufle ederek kötülüğü uzaklaştırmak isteğinden ileri gelir (Leader, 2004: 48).

Edward'ın topluma kısmen uyum sağlaması sonrasında, ona hayranlık besleyenlerin yanında aynı zamanda nefret duyanlar olduğu da gözlenir. Ellerinin keskin ve ölümcül olmasının getirdiği tedirginliğin yanında aynı zamanda kasabanın kadınlarının peşinde olduğu yetenekli bir saç tasarımcısıdır. Joyce'un onu cinsel anlamda çekici bulması da ötekiye duyulan fantezilerin bir göstergesidir. Edward ötekiliğinin getirdiği cinsel fantezilere hedef olur. Joyce, onda sonsuz tatmin sağlayacak kavramsal bir fallusunun olduğu inancı sonucunda Edward ile kuaför salonunun arkasında cinsel ilişkiye girmek ister. Edward'ın korkmuş bir ifade ile ondan ve dükkânından hızla kaçması, cinselliği tanımayan ergenliğine girememiş çocuksu bir tavidir. Joyce'un Edward'a beslediği cinsel fantezinin kökeninde

ise makinelere atanan erillik ve dişil özellikler yer alır. Edward'ın eril bir davranış göstermediği halde görünümünün eril olması onu erkek bir makine haline getirmiştir. Springer'in de belirttiği gibi,

Mekanik nesneler yüzyıllar boyunca dişil ya da eril özelliklerle dolmuştur; bunun sonucunda, makinelerin temsilleri cinsel kimlik ve cinsiyet rolleri hakkındaki düşüncelerin anlatımında uzun süredir kullanılır olmuştur. Makineler, sanayi çağından bu yana genellikle cinsiyet içeren anlamlarda betimlenmiş, güçlü enerjileri sıklıkla erkekçe bir erillikle eşleştirilmiştir. Bununla birlikte güçlü mekanik nesnelerin tümü eril olarak algılanmamıştır. Örneğin, gemiler ve tekneler, anaç bir güvenlik ve rahatlıkla birlikte fiziksel güzellik kavramlarını çağrıştırdığı, tayfalarıyla cinsel bir gerilimi ima ettiği için geçmişte ve günümüzde dişil olarak cinsiyetlendirilmiştir ya da yaratılmıştır (1998: 15).

Edward'a duyulan hayranlık onun haksız yere hırsızlık suçlamasına maruz kalması ile sona erer. Kasaba halkı ona tedirginlikle yaklaşmaya başlar ve saçlarını kestirmekten ya da bahçe içlerine yardım talebinden vazgeçerler. Güvensizlik daha da üst seviyelere taşındığında, Edward buzdan heykel yaparken Kim'in elini kazara kesmesine rağmen, Jim bunun kasıtlı bir saldırı olduğunu iddia eder. Kasabalılar ne Edward'ı ne de Kim'in itirazlarını dinler ve öfke dolu bir kalabalık oluşturup Edward'ı linç girişiminde bulunurlar. Böylece toplumsal öfke ve kötücül düşünceler, öteki konumundaki Edward'a zarar vermek sureti ile boşaltılır (Göka: 2007: 37). Bu sekansta Edward, ucube olarak kalıp toplumun içine karışamayacağı ve asla

sevgilerini kazanamayacağı gerçeğini fark etmesi ile üzerindeki kıyafetleri yırtıp atar, eskiden yaşadığı korunaklı köşküne kaçmak ister.

III. DÖVÜŞ KULÜBÜ (FIGHT CLUB)

1. Film Hakkında

Amerikan sineması, her kuşağın hikayesini kendisinden önceki kuşakla girdiği mücadele üzerinden anlatır. Aile ve toplumun ondan yapmasını istedikleri ile çatışmalar yaşayan gençleri konu olan, James Dean'ın oynadığı *Asi Gençlik (Rebel Without a Cause)* gibi farklı filmler vardır. Ancak Gen-x üyelerin hayatın anlamını arayışları ve içsel çatışmaları tüm geçmiş kuşaklarındakinden çok daha fazladır. *Dövüş Kulübü* filminde gözlenen anarşist ve yıkıcı davranış bu nedenle diğer filmlerdekinden farklılık gösterir (Hanson, 2003: 87) .

Yönetmen David Fincher'in *Dövüş Kulübü* filminin, seyirciyi rahatsız etmeden şiddet ve düzen üzerine sert söylemlerle belirli bir mizah duygusu ve dozunda bir şiddet temsili içerdiği görülür. Böylelikle filmin konumu ana akıma ters düşse de, Amerikan toplumunun ortak özelliklerini yansıtmaları ve bahsi geçen niteliklerinden dolayı büyük ilgi görmüştür (Hanson, 2003: 21).

Chuck Planuk'un aynı isimli romanından sinemaya uyarlanan filmin başkarakteri Edward Norton tarafından canlandırılır. Film boyunca adı geçmeyen anlatıcı, bezgin ve pahalı mobilyalar satın alarak hayatına anlam katmaya çalışan bir sigorta memurudur. Bu figürün adının olmaması, filmin

hedef kitlesi Gen-x seyircilerinin de onunla daha kolay özdeşleşmesine yardımcı olur (Hanson, 2003: 88). Fırat Yücel'e göre,

Chuck Palahniuk romanlarını sinemaya uyarlamanın riskli oluşu da bu durumdan kaynaklanır. Çünkü Amerikan sineması bağımlılık, hastalık ve depresyon gibi konuları işlerken, toplumsal değerlere karşı ne kadar sinik ve sarkastik olursa olsun, anlatı gereği karakterlerinin önüne birtakım çıkış kapıları, kurtuluş yolları çıkarma eğilimindedir (2009: 31).

Film, fallik ekonomik düzen içinde Amerikan rüyasına ulaşamamış genç ve orta yaşlı erkeklerin hayal kırıklıklarını unutmak için başvurdukları şiddeti de anlatır. Bu şiddet gösterisi giderek büyür ve tüketim kültürüne duyulan öfke finans merkezlerini havaya uçurmaya kadar gider.

Tyler karakterinin, mevcut düzen içinde bir erkeğin bastırdığı her şeyi rahatlıkla yapabilmesi onu bir kurtarıcı konumuna sokar. Ancak Tyler'ın, bir Gen-X üyesi olan anlatıcının bilinçaltının karşılığı olması, onun anlatıcının bastırdığı her şeyi rahatlıkla gerçekleştirebilmektesine imkân tanır. Bastırılan bu öfke sadece imgelem olarak vücut bulmuştur. Erkek tüketiciler için tasarlanan kan ve silah dolu video oyunlarının büyük oranda satılması bu durum ile ilişkilendirilebilir.

Dövüş Kulübü üzerinden Gen-X ve aile yapısı dışında bireyin bilinç ve bilinçaltı ile ilişkileri, "network" toplumu, anarşizmin kökeni ya da kendini yok etmeye odaklı nihilist düşünce açısından da farklı okumalar yapabilmek mümkündür. Bu açıdan yaklaşıldığında filmin para merkezli ataerkil modern topluma çok yönlü bir ayna tuttuğu da söylenebilir (Baran, 2009: 144).

2. Filmin Özeti

Arka planda adrenalin yüklü müzik eşliğinde, anlatıcının (Edward Norton) sinir ağlarından başlayarak, onun derisine ve oradan da ucu ağzına sokulmuş bir silaha kesintisiz geçiş yapılır. Silahı tutan Tyler Durden kalan zamanın üç dakika olduğunu söyler. Binanın içinde gezinerek kalanlara bağlanmış el yapımı patlayıcıların her biri gösterildikten sonra anlatıcı geriye dönüşle olayların başlama zamanını anlatır.

Bir otomobil sigorta uzmanı olarak çalışmakta olan anlatıcı kazandığı parayı pahalı mobilya ve kıyafetlere harcamak dışında bir tutkusu yoktur. Evini katalog tasarımı şeklinde döşemiştir. Anlatıcının uzun süren uykusuzluk sorunu vardır. Doktoru, ilaç yazmaktansa hastalık dayanışma gruplarında gerçek sorunları alan insanlar ile tanışmasını önerir. Testis kanseri hastaları toplantısına kaldıktan sonra, kendisini zorlayarak ağlar ve rahatlar. Düzenli bir şekilde hastalık toplantılarına katılmaya başlar. Toplantıların birinde Marla Singer (Helena Bonham Carter) ile tanışır. Onun da yalan yere toplantılara katılması ile anlatıcının uykusuzluğu tekrar başlar.

Anlatıcı, rutin uçak seyahatleri ele alan araştırmalar yapar ve bunlardanb birinden dönerken yanındaki koltuğa oturan Tyler Durden ile tanışır. Anlatıcı tüm bu yolculukların tek kullanımlık, tek kişilik servislerden oluştuğunu söyler. Tyler'in dış görünümü iş adamı görünümünden hayli uzaktır. Sabun imalatçısı olduğunu söyler ve anlatıcıya kartını verir. Anlatıcı evine döndüğünde apartman dairesinin yandığını görür ve evinde kalabilmek için Tyler'dan izin ister. Bir sohbeti sırasında Tyler'in toplumun tamamen tüketmek üzere kurulu bir düzene sahip olduğunu söyler. Satın almanın

geçici bir tamlik hissiyatı oluşturduğunu ve sahip olduğu şeylerin gün gelip kendisine sahip olduğunu söyler. Bar çıkışında Tyler, anlatıcıdan kendisine vurmasını ister. Tuhaf karşılarsa da bunu gerçekleştirir. Tyler terk edilmiş bir evi işgal etmektedir. Anlatıcı ve Tyler'ın barın dışında yaptıkları nedensiz dövüşmelerine yeni insanlar katılır ve barın bodrumunda dövüş kulübünü kurarlar. Kulübün üyesi erkekler gündüz yaşadıkları sorunlarını, sıkıntılarını akşam kulüpte dövüşerek üzerlerinden atarlar. Gizli bir kulüp olsa da üye sayısı giderek artar. Tyler anarşist yaklaşım sonucu sinemada bir aile filminin arasında porno görüntüleri koyar; lüks restoranlarda yemekleri servis etmeden önce içlerine işer ya da başka muzırlıklar yapar. Marla, telefonda dışarı doz yatıştırıcı aldığı ve anlatıcının kendisini kurtarmasını istediğini söylese de inandıramaz. Ancak Tyler telefonu dinler ve Marla'nın yanına gider. Geceyi binlikte geçirdikten sonra, Tyler anlatıcıya kendisinden bahsetmemesini söyler.

Tyler, büyük kozmetik mağazalarına yüksek fiyata sattığı sabunları estetik cerrahi kliniklerin biyolojik atıkları arasında bulduğu insan yağlarından yapmaktadır. Zenginlerin kalçalarından emdirdikleri yağı, onlara sabun olarak yüksek fiyatlarda geri satmaktadır.

Tyler'in önderliğinde dövüş kulübü, anarşik eylemler yapan "Karmaşa projesi"ne dönüşür. Şehirdeki finans ya da alışveriş merkezlerinde yıkıcı eylemler yaparlar. "Karmaşa projesi" üyelerinden Bob'un (Meat Loaf) eylem sırasında ölmesinden sonra anlatıcı Tyler ile tartışır ve birdenbire hayatından çıkar.

Anlatıcı, Tyler'ın kaybolması sonrası ülkeyi dolaşır. Kullandığı uçak biletleri ve faturaların izi ile gittiği her yerde bir dövüş kulübünün olduğunu görür. Bir üye anlatıcıyı Tyler Durden olarak hitap edinci paniğe kapılır. Marla'yı aradığında ondan da aynı ismi duyunca, Tyler'ın kendisini alt kimliği olduğunu öğrenir; onun yapmış olduğu her işi kendisi gerçekleştirmiştir.

Anlatıcı Marla'ya çift kişiliğinden bahsetmeye çalışır. Ondan hoşlandığını söylese de Marla bu konuşmadan etkilenmez. Anlatıcı konuşmasında hayatının tehlikede olduğunu ve şehirden gitmesini ister. Marla onu dinlemez ve yanından uzaklaşır. Ancak ısrarına dayanamaz ve anlatıcının verdiği para ile otobüse binerek uzaklaşır.

Tyler şehirdeki tüm banka merkezlerini havaya uçuracaktır. Anlatıcı planları öğrenince öncelikle polise gidip Tyler Durden kişiliğinden ve planlarından bahseder. Ancak polisler de "karmaşa projesi"ne dahil olmuşlardır. Anlatıcı kendisini kurtardıktan sonra Marla ile buluşup onu güvenli bir yere göndermeye çalışır. Onu bir otobüse bindirdikten sonra havaya uçurulması planlanan binalardan birisine gider ve orada Tyler ile karşılaşır. Bombaları bulur ve etkisiz hale getirince öfkelenen Tyler anlatıcıyı dövmeye başlar. Merdivenlerden yuvarlanırken bilincini kaybeder ve kendine geldiğinde Tyler'ın, anlatıcının ağzına bir silahın namlusunu sokmuş bir şekilde karşısında durduğunu görür.

Tyler finans merkezlerini havaya uçuracağından bahsederken, karmaşa projesi üyeleri Marla'yı yakalamıştır ve binaya getirmektedirler. Anlatıcı, Tyler ile yaptığı tartışmada silahın aslında kendi elinde olduğunu fark eder. Silahı ağzına sokar ve ateş eder. Mermi anlatıcının yanağından

çıkarken, Tyler'ın kafası dağılır. Böylelikle anlatıcı egosu ile baş başa kalır. Marla odaya girdiğinde onu yaralı bulur ve yardım eder. Filmin sonunda, pencereden, karmaşa projesinin yerleştirdiği bombaların patlaması sonucu finans merkezli binalarının çöküşü izlenir.

3. Filmin Analizi

Anlatıcının babası daha küçükken ailesini terk etmiştir. Ayrıldıktan sonra yeni bir aile kurmuş ancak onu da sürdürmemiştir. Anlatıcının, “babam başka şehirlerde şube açıyor” şeklinde nitelendirdiği bu davranış, Gen-X neslinin ebeveynleri olan sorumsuz “Baby Boom” kuşağının karakteristik özelliklerinden birisidir. Babanın evden uzaklaşması sadece boşanma sonucu oluşmaz. Aynı zamanda endüstriyel devrim sonrasında babanın oğlu ile zaman geçirememesi, onu oğlu için model olmak yerine anlamını yitirmiş ölü bir figür haline getirir (Horrocks, 1994: 77). Tyler'ın, “Babalarımız bizim Tanrı modellerimizdi. Eğer babalarımız bizi terk ederse, sana Tanrı hakkında nasıl bir fikir verir?” sözü, babalarından ve Tanrı'dan ümidini kesmiş Gen-X'in temel görüşünü özetler. Her ikisinin de onları umursamadığını ve hatta onlardan nefret ettiği çıkarımını yaparlar.

Dövüş Kulübü'nü oluşturan Gen-X neslinin ortak noktalarından birisi de, anne ve babalarının yokluğudur. Ebeveynlerin, gerek ekonomik şartlar nedeniyle çocuklarıyla ilgilenememeleri, gerekse çocuğun sorumluluğunu üstlenmemeleri nedeniyle bu kişiler terk edilmişlik duygusu yaşarlar. İçlerindeki öfkenin büyük çoğunluğu ailelerine karşı duydukları hayal kırıklığıdır (Yücel, 2009: 31) .

Baba modelinin yokluğu, annenin her iki modeli de üstlenmesine ve fallikleşmesine neden olmuştur. Tyler'ın, "Biz kadınlar tarafından yetiştirilmiş bir erkek nesliyiz. Başka bir kadının sorunlarına çözüm olacağını sanmıyorum" sözü, kayıp baba modellerinin yaptığını tekrar etmek istemeyişlerindendir. Evlenmek, aile kurmak ve düzenli bir hayat yaşamak Amerikan rüyasıdır. "Baby Boom" kuşağı, bu rüyanın gerçek olmadığını anladığı zaman aile yapısını çözmüştür. Dolayısıyla Gen-X nesli de eş ya da çocuk olsun, başka bir insanın sorumluluğunu almaktan kaçır. Anlatıcının, "Çocuk sahibi olamam. Ben kendim 30 yaşında bir çocuğum" sözü bunun bir göstergesidir. Gen-X üyeleri öncelikle ailenin sorumluluğunu almaktan kaçırır; kendileriyle ilgili sorularına yanıt aramakla meşguldürler (Schaefer, 1999: 55).

Gen-X üyeleri, Baba modeli eksikliği nedeniyle kastre edilip sosyal hayat içine tam olarak eklenememişlerdir. Ataerkil düzen için toplumsal değerler erkeğin süper egosunun bir yansımasıdır. Kuralcı ve yasaları oğlula öğreten baba modeli yoksunluğu ile İd'in yol göstericiliği açığa çıkar. Tyler'ın anarşist ve müstehcen hareketleri, dövüş kulübü üyeleri için bir rol modeli oluşturur.

"Tyler'a inanmıştık" ("In Tyler we trusted") sözü, Amerikan Doları üzerindeki "Tanrıya, inandık" yazısına bir göndermedir. Amerikan toplumunda Tanrı ya da baba figürünün yerine, bastırılan her şeyi sorunsuzca açığa çıkartan Tyler konumlandırılır. Dövüş kulübü üyeleri, ahlaki değerlerin neden olduğu tüm bastırılmışlıklardan uzaklaştıkları için mevcut düzen için tehlike oluşturmaya başlar (Diken, 2003: 269-270). "Karmaşa Projesi" adı altında,

üyeler tüm hayal kırıklıkları ve ümitsizliklerinden kaynaklanan öfkelerini dışa vururlar (Horrocks, 1994: 58).

Gen-X nesli üyeleri, anne-baba yokluğu nedeniyle çoğu zamanlarını televizyon karşısında geçirmiş ve gerçeklik olgusunu, yayınların ve reklamların etkisine maruz kalarak oluşturmuşlardır. Kapitalist düzenin tüketim merkezli yaşam biçiminin etkisiyle, belirli bir amaçtan çok, “satın al ve mutlu ol” felsefesine dayalı bir yaşam tarzı onlara örnek olmuştur. Hangi araba modelini kullanmaları gerektiği, hangi tip kadınların onları mutlu edeceği reklam ve televizyonun aracılığı ile onlara verilmiştir. Böylece yönlerini kaybeden Gen-X üyelerinin, tüketim endüstrisi odaklı bir hayat tarzı ile bir üründen başka bir ürüne sürüklendikleri söylenebilir. (Schaefer, 1999: 53).

Anlatıcının, evini kataloglar aracılığıyla pahalı İsveç mobilyalarıyla donatması bunun bir göstergesidir. Tyler’ın, “Hepimiz televizyonlarda bir gün milyoner olacağımıza inanarak büyüdük. Fakat olamayacağız. Bu gerçeği yavaş yavaş öğreniyoruz. Ve çok ama çok kızgınız” açıklaması, Gen-X kuşağı içindeki hayal kırıklığına bağlı öfkenin nedenini özetler. Kendilerini yeterli ve tam hissetmeleri için satın aldıkları eşyaların ya da mesleklerinin birer yalandan ibaret olduğunu düşünürler. Tyler’ın, “Sahip olduğun eşyalar, gün gelir sana sahip olur” ve “Sizi gururlandıran her şey bir gün çöpe atılacak” sözleri, onların inandıkları şeylerin gerçekliğiyle yüzleşmelerini gösterir (Diken, 2003: 182).

Horrocks’a göre de, günümüz genç erkeklerinin şiddet yanlısı davranışları, yaşadıkları hayal kırıklığı ve ümitsizliklerinden kaynaklanır.

(1994: 64). Dövüş Kulübü, hem genç ya da orta yaşlı üyelerinin mevcut düzenin dayatmalarından bir kaçış bölgesi, hem de içlerindeki öfkeyi şiddet aracılığıyla boşaltma aracı olarak kullandıkları bir ortamdır (Yücel, 2009: 30).

Dövüş sırasında hissettikleri acı ve aldıkları yaralar, onları, yaşadıkları rüyadan, daha doğrusu “Amerikan Rüyası”ndan uyanmalarını sağlar. Böylelikle gerçek kimliklerine dövüşerek ulaşabileceklerine inanmaktadırlar (Hanson, 2003: 89). Liderleri, aslında kendileri gibi düzen içinde yer almış ama mutsuz olan anlatıcıdır. Daha doğrusu anlatıcının id’i Tyler Durden’i örnek oldukları bir model kabul etmişlerdir. Tyler’ın tüm dövüş kulübü ve “karmaşa projesi”ne, katılan erkeklere bastırdıkları tüm düşünce ve hareketleri serbest bırakmalarına öncülük eden birer kurtarıcıdır.

Peter Hanson’a göre Tyler; Gen-x üyelerinin uzaktan kumandayı bir kenara bırakıp kanepeden kalkma zahmetine katlanmaları durumunda ortaya koyacakları nihilist toplumsal eylemi temsil eder (Hanson, 2003: 25). Anlatıcının, Tyler’ı telefonla aradığında onun açmaması ise, ego’nun istediğinde id’e ulaşamamasının metaforik bir yansımasıdır.

Anlatıcının kıyafet tercihi siyah veya gri düz renkli geleneksel takım elbiseler iken, buna karşın Tyler Durden’in kıyafetlerinin sıra dışı olduğu gözlenir. Tyler’ın giymeyi tercih ettiği her şey kişiliğini de yansıtmaktadır. Taktığı pembe camlı güneş gözlükleri, toplumun kusursuz dünya arayışına alaycı bir tavidir. Tyler için "kusursuzluk" diye bir olgu, her şeyin kendiliğinden geliştiği, müdahale ya da baskıdan uzak kaldığı ortamda mümkündür. İnsanın kendisini "kusursuz bir kar tanesi" gibi eşsiz görmesinin yanlış olduğunu, “herkesin hareket eden ve dans eden organik çöpler

olduğunu” söyleyerek, toplumun yapaylığına da tepki gösterir. Tyler’ın eril kimliğine ters düşen pembe renkli bornozu ise, id’in kadınsılık ile suçlanan tarafını sembolize eder. Bir erkek ne kadar eril eylemlerde bulunursa bulunsun, kadınsı bir eylem yapmaktadır. Ataerkil toplumun "kadınsılık" ile etiketlendirdiği her şey bilinçaltında bastırılır ve fırsat yakaladığında id kendisini ortaya koyar. Filmin sonlarına doğru Tyler’ın giydiği kürk, bu durumun bir yansımasıdır. Bununla beraber, Tyler’ın, lüks kozmetik dükkânlarına pahalı sabunlar satan iş adamı olmasına karşın kıyafet tercihi de sıra dışıdır. Renkli giyiminin yanı sıra takım elbisesinin büyük beden oluşu ve içine iç çamaşırı giymediği gözlenir. Kırmızı deri ceket ve giydiği yazılı t-shirtler de, Tyler’ın, renkli ve aykırı giyinmek isteyip bunu bastıran erkeğin bilinçaltının bir yansıması olduğunun işaretleridir.

Anlatıcı, id’inin yansıması Tyler ile vakit geçirdikçe, giderek Tyler gibi vurdumduymazlaşır ve iş yerinde düzensiz davranışlar göstermeye başlar. Masasında sigara içer, kıyafetine özen göstermez ve patronuna karşı alaycı konuşmalar yapar. Özellikle fotokopi makinesinde işle ilgisi olmayan “Dövüş kulübü kuralları” kâğıdını bulan patronuna karşı yaptığı konuşma, Gen-x neslinin çalışma hayatına karşı fantezilerini yansıtır (Hanson, 2003: 93).

Anlatıcının Marla’ya cinsel ilgi göstermemesi, idiyle benliğini ayırmış olmasından ileri gelir. Ayna karşısında Marla’nın göğsünü kanser kontrolü için elle temasında hiç bir şekilde tahrik olma belirtisi göstermez. Ancak Tyler cinsel dürtülerin ve fantezilerin toplandığı id olduğu için, Marla ile bitmek bilmez bir cinsellik yaşar ve fanteziler üretir (Yücel, 2005: 33).

Toplumsal cinsiyet erilliği oluştururken onu kadınsı kavramlardan arındırmak ister. Bunun için erkeği “animus” imgesinden uzaklaştırır; böylece erkek yarım kalır. Erkeğin yanısıra kadını da insani değerlerden uzaklaştırdığını söylemek mümkündür. Kadının birey olması önlenip erkek için obje haline dönüşmesi, erkeğin yalnızlaşmasına neden olmaktadır. (Horrocks, 1994: 66). Filmin tanıtım afişlerinde sabun resmi ile yapılan “Kadınsı Tarafınızı Yıkayıp Atın!” “(Wash Your Feminine Side Clean off!)” ibaresi, dövüşerek ya da kadını nesne haline getirmek suretiyle erilleşebileceğine inanan neslin de bir söylemidir.

İd ile Ego’nun çatışması filmin sonlarında daha da artar ve Tyler ile Anlatıcı ölümüne dövüşürler. Ego’yu temsil eden anlatıcı, id’in varlığının bilincine vardığında kontrolü ele alır. Silahı ateşlemesi ile Tyler imajı ölmüş ya da anlatıcının bilincinde tekrar yerini almıştır. Filmin sonunda anlatıcı ile Marla’nın el ele tutuşup yıkılan binaları birlikte seyretmeleri sahnesi de Tyler’a ihtiyaç duymadan da cinselliği yaşayabileceğinin de bir göstergesidir (Yücel, 2009: 33).

Resim 10. Tyler Durden’in kıyafet tercihlerinin gözlenebileceği kareler.

SONUÇ

Yapılan kuramsal araştırmaların, özellikle de Judith Lorber ve Susan Farrell'in toplumsal cinsiyet çalışmaları eşliğinde biyolojik cinsiyet ile beraber toplumsal cinsiyetin de önem arz ettiği görülmüştür. Toplumsal cinsiyetin merkezinde biyolojik köken yer almasına rağmen, gelişimi ve olgunluğu çok daha farklı özellikler gösterebilmektedir. Özellikle Roger Horrocks'un argumanları doğrultusunda, iş bölümünde erkeğe daha fazla ihtiyaç duyulması halinde ataerkil düzenin oluştuğunu söylemek mümkündür. Korunma ve avlanma gibi, erkeğin görevlerine duyulan ihtiyaçlar doğrultusunda, toplum içinde eril söylemler de artmıştır. Başta Laura Mulvey'in çalışmaları olmak üzere, kuramsal çalışmaların ortak çıkarımı, günümüz popüler sineması dâhil pek çok eserde bu eril benliğin izlerinin görülmesi üzerinedir.

Tezde, Androjenliğin bir toplumsal cinsiyet kabulü ile ilgili kuramlar eşliğinde, Amerikan popüler sinemasında androjen erkeğin nitelikleri incelenmiştir. Seçilen filmler, libidinal enerji, baba modeli ve ötekilik gibi başlıklar altında analiz edilmiştir. Toplumda androjenliğin giderek yaygınlaşmasıyla popüler filmlerde de androjen erkeğe sıklıkla rastlanıldığı görülmüştür.

Yapılan analizler sonucunda, libidinal enerjinin yaygın inanın aksine, testosteron gibi cinsellik hormonlarından bağımsız olduğu görülmüştür. Ancak söz konusu yanlış popüler inanın izleri, sinemada da kendini açık

etmektedir. “Yaşama bağlılık, cinsel açıdan etkin olabilmek ile mümkün” inanın, özellikle *Avanak Ajan* filminde işlendiği görülmüştür.

Libidinal enerjinin yoksunluğu ile hayattan kopma temasına, *Being There* filminde de karşılaşılmaktadır. Freud’un bahsettiği, insan davranışlarının merkezinde yer alan libido’nun eksikliği, sosyal hayattan da kişiyi alıkoymaktadır. Seçilen filmlerde, toplumsal değerler oluşturulurken, sürekli bastırılan cinsel haz arzusunun, toplumun ürettiği her metada, izlerini bıraktığı görülmüştür. Özellikle Lacan’a göre, mutlak iktidarın sembolü olan fallus’un izdüşümü penisin, gizlenmesi durumu ile karşılaşılmış, açığa çıkan fallus görüntüsünün, erkeği hadım ettiği görülmüştür. Ataerkil toplumun görüntüsünü sansürlediği penis imajı, popüler filmlerde ancak göndermeler yapılarak dolaylı yoldan, seyirciye sunulmaktadır.

Psikanalitik kuramlar ağırlıklı olmak üzere, yapılan literatür araştırması, androjen erkeğin oluşumunda baba modelinin önemli bir etkisinin bulunduğunu göstermektedir. Sinemadaki androjen karakterlerin baba modelleri ile ilişkileri, tezin ilk bölümünde yer alan kuramsal bulguları yansıtmaktadır. Buna göre Lacan’ın vurguladığı gibi, babanın oğlu hadım ederek toplumun bir üyesi haline getirme süreci, kesintiye uğradığı görülmüştür. Oğulun, babanın eksikliği ile kendine bir rol modeli bulamaz ve androjen özellikler taşır.

Arizona Rüyası’nda da, Amerikan kayıp kuşağı Gen-X neslinin, baba modeli eksikliğinin neden olduğu sorunları yaşadığı görülmektedir. Aynı zamanda filmde, egemen eril özelliklere sahip baba modeli olmak isteyen bir amcanın, oğlu yerine koyduğu yeğenini kendisine dönüştürme isteği ele

alınır. Hadım etme süreci şeklinde de yorumlanabilecek bu durumun, güncel sinemadaki androjen erkeklerde gerçekleşmediği görülür. Baskıcı babadan kaçış ve çocuksu yanın korunması isteği bu durumun bir sonucudur. Her türlü aşırı haz doyumunu yasaklayan ataerkil düzene karşı, androjen erkeklerin haz tatminini öncelikli yaşadığı görülmüştür. Androjen erkeklerin, içe dönük bir karakter özelliği göstermeleri ve bencilce davranışlarının, ilgili kuramlarla da karşılaştırıldığında, olağan olduğu anlaşılmıştır. Toplumsal egemen erkek modelinin “toplumun çıkarlarına öncelik verme” prensibi, androjen erkeklerce benimsenmez. Babanın yokluğu nedeniyle, oğula egemen erkeğin nitelikleri kazandırılmamış ve bu görevi üstlenen annenin de başarılı olamadığı görülmüştür. Ödipal süreç içinde erkek çocuk, fallusunu kaybetme korkusu nedeniyle babasının iktidarını kabul eder. Ancak kız çocuğunun doğuştan penisinin olmayışı, onu farklı bir ödipal sürece sokar. Kız çocuğu ona bir iktidar sağlayacağına inandığı fallustan yoksun olmasından annesini sorumlu tutar. Bunun nedeni, kadın ya da erkek, kişinin, penisi, hiçbir zaman ulaşılamayacak mutlak iktidarın sembolü fallusu aynı şey sanmasıdır. Kız çocuğunun annesine karşı duyduğu bu öfke, onda, babasından çocuk sahibi olup metaforik anlamda bir fallusa kavuşacağı inancı yaratır. Sürekli olarak fallusa sahip olma arzusu içindeki kadın, oğlan çocuk doğurduğunda fallus imgesinin kendisine ait olduğu yanılsamasına kapılır. Oğul aracılığıyla toplumda söz sahibi olan annenin, oğlunu hadım etmediği görülür. Seçilen filmlerdeki anneler, oğullarını kendilerine bağımlı hale getirerek, fallusu kendi iktidarlara tabi kılarlar. *Brazil* filminde de açıkça görülebileceği gibi, fallik bir

anne imajı çizen Ida, oğlu Sam üzerinden iktidar sağlar; oğlunun kariyerine kendi hayalleri doğrultusunda yön vermek ister.

Babanın ölmüş olması ya da evden uzaklaşması, anneyi erilleşme sürecine sokmaktadır. Anne, oğlunu topluma kazandırma, yani hadım etme görevini babadan devralmıştır. Ancak oğlunu hadım etmek isteyen annenin bu rol için yeterli donanımının olmaması ve ekonomik kazancı sağlama amacı ile evden uzaklaşması, oğlun toplum için erişkin bir birey olmasına manidir. Söz konusu kuramın sinemadaki yansıması *Rüya Bilmecesi* filminde karşımıza çıkar. Babanın erken ölümü, ailede bir erkek modelinin eksikliğinin hissedilmesine yol açar. Stephane'nin annesi, eşinin ölümü sonrası fallik özellikler göstermeye başlasa da, oğlunun topluma katılmasını sağlayacak hadım etme eylemini gerçekleştirmediği gözlenir.

Annenin fallus arzusunun, ataerkil toplumun kadının söz hakkını elinden alması ile yakın ilişkisi olduğu Luce Irigaray tarafından da kaydedilmiştir. Annenin dilsizleştirilmesi ve dil'in, yani iktidarın baba ve oğulda kalması, kadının oğul üzerinden sosyal hayat içinde söz hakkı edindiğini göstermektedir.

Annenin yokluğu ise, erkeğin şefkat ve sevgi ihtiyacını başka kadınlarda karşılamasına neden olur. Gustav Jung'un bahsettiği, erkeğin zihnindeki kadın imajında bu durum gözlenir. Erkeğin animus imajının "iyi kadın" kısmında yer alan; şefkatli anne arayışına, incelenen filmlerde de rastlanmıştır. Anne yokluğu yaşayan androjen karakterlerin ilgi gösterdiği kadınların, kendilerine karşı karşı anaç özellikler sergileyen kadınlar olduğu görülmüştür. *Sil Baştan* filmindeki Joel Barish karakterinin annesi ile olan

iletişimsizliği onda travmaya neden olmuştur. Clementine karakteri ile yaşadığı süreç ve kendi bilinçaltına yaptığı yolculukta söz konusu kuramlardaki argumanlar bir biçimde karşılığını bulmaktadır.

İlgili kuramlar eşliğinde, bir baba modelinin bulunmayışının, çocuğun, hayalci yanını terk edip toplumun olmasını istediği erkeğe dönüşmesine de engel olduğu söylenebilir. Buna paralel olarak, incelenen filmlerde çocuksu özellikler gösteren androjen erkeğin, haz odaklı yaşadığı gözlenmiştir. Çocuk-adam haline gelmiş film karakterlerinde, ağırlıklı olarak sosyal hayatın acı gerçeklerinden kaçış söz konusudur. Hayal dünyaları, onların bu travmaları ile yüzleşmekten kaçtıkları bir alandır. Bu karakterlerin, hayal dünyası ile gerçek dünyayı birbirine karıştırma hali, sinemada başta *Charlie ve Çikolata* fabrikasındaki Willy Wonka ve *Pee-Wee's Big Adventures* filmindeki Pee-Wee olmak üzere, birçok çocuk-adam karakterinde de gözlenmektedir. Özellikle Willy Wonka'nın, ona toplumdan kaçmasını sağlayan çikolata fabrikası, söz konusu hayal dünyasının sınırsızlığını göstermektedir. Willy Wonka'nın toplumsal yaşamın gerekliliğinden biri olan, kişilerarası iletişime tamamen son verdiği gözlenir. Onun çocuksu fantezilerinin ve arzularının tatminine olanak sağlayan çikolata fabrikasında, dışarıdan herhangi bir insana ihtiyaç duymadan, kendi kendine yetebilen bir üretim düzeni mevcuttur.

Pee-Wee's Big Adventures filmindeki Pee-Wee'nin de yalnız yaşadığı evi, türlü icat ve oyuncaklarla doludur. Büyük bir oyun evi görünümüne sahip bu ortamda Pee-Wee her türlü çocuksu fantezisini gerçekleştirme olanağı bulur.

Androjen erkeğin başına buyrukluğu, toplum tarafından istenmeyen bir durumdur. Onların, örnek alması istenilen eril modele benzememek için direnç göstermesi, androjen erkeği istenmeyen ve sevilmeyen “öteki” konumuna sokmaktadır. “Aylak” olarak anılan bu kişilere atfedilen suçlamalar, gerçekte toplumun bastırıldığı kendi arzularının ürünüdür. Çoğunluğu cinsel kökenli bu arzuların, ötekinde de var olduğunu sanma, androjen erkeği toplumun bir aynası konumuna da sokmaktadır. Çünkü kişi kendi saf imajına doğrudan bakmaktan rahatsızlık duyar. Tahammül edemediği bu kendine bakışı, öteki üzerinden kendine doğrultur. Böylece kendi kimliğini, öteki üzerinden referans alarak oluşturur. Bununla beraber, ötekinin olmadığı bir uzayda benliğini de yitirir.

Dünyaya Düşen Adam filminde Thomas Newton’un, insan görünümüne sahip olsa da, başka bir varlık olmasından dolayı ötekileştirildiği gözlenir. Newton’un uzaylı bedenini incelemek isteyen bilim adamları, onda gizli kalmış bir özellik olduğu inancındadır. Öteki üzerinden yürütülen fantezilerden başka bir örnek de, *Düşler Ülkesi* filmindeki Barrie karakteri için geçerlidir. Barrie’nin yetim çocuklarla vakit geçirmesi, toplum tarafından hoş karşılanmaz. Toplumun bastırıldığı cinsellik dürtüsü, Barrie üzerinden kötücül bir fanteziye dönüşür. Bu fantezi, onun çocuklara cinsel istismarda bulunduğu suçlamasıdır. Ancak, Barrie’nin bir çocuk-adam olduğu ve kendi yarattığı hayal dünyasında yetim çocuklarla oyun oynadığı göz ardı edilir.

Kötücül fantezilerin atfedildiği yakın ötekilerin aksine, coğrafi anlamda uzaktaki ötekilerin kutsal fanteziler taşıdığı inancı dünden bugüne etkili olmuştur. Buna göre öteki, bedensel varlığını yitirdikçe tanrısallaşmaktadır.

Pudra filminde başlarda kötücül düşüncelerin hedefi olan Powder karakterinin, bedenini elektrikle birleştirerek yok olması, bu duruma bir örnek oluşturur. Olay sonrasında Powder, toplum gözünde kutsallaşır.

Tez çalışmasında Amerikan sinemasında androjen erkek temsili de ele alınmıştır. Bu karakterlerde, ataerkil düzenin eril temsilinden farklılıklar kıyafet tercihinde de ortaya çıkmaktadır. Androjen erkeğin kadınsılıkla itham edilebilecek bir şıklığı bulunmaktadır. *Karayip Korsanları* filmindeki başkarakter Jack Sparrow bu duruma iyi bir örnek oluşturur. Diğer androjen özelliklerine ilave olarak, Jack Sparrow'un korsan kıyafeti, filmde yer alan diğer korsanlardan farklı olarak belirgin biçimde canlı renklere sahiptir. Göz kenarlarına çektiği sürmeler ise, onun androjen görünümünü daha da güçlendirir.

Kıyafetin kadınlara atfedilmiş şıklığa yaklaşmasının ise, toplumda huzursuzluk yarattığı yapılan kuramsal çalışmada ortaya konulmuştur. Özellikle karşı cinse ait kıyafetlerin, toplumsal cinsiyetin referans değerlerini tahrip etmesi ve homofobiyi tetiklemesi nedeniyle tepki ile karşılandığı söylenebilir. Bununla beraber erkeğin penisinin kıyafet ile gizlenmesi gerekliliği, *Cesur Yürek* ve *300* filmleri üzerinden incelenmiştir. Söz konusu filmlerde penisin varlığı seyirciye açık bir şekilde sunulmadığı gözlenir. Fallusun açığa çıkması sonucu erkeğin hadım edilme duygusu önlenmiş ve seyirci rahatsız edilmemiştir.

Amerikan kayıp kuşağı (Gen-X) üzerine yapılan kuramsal araştırma, baba modelinin yokluğu nedeni ile bu neslin eril rolleri üstlenmekten kaçtığını göstermiştir. "Baby boom" kuşağı olarak adlandırılan sorumsuz Amerikan

ebeveynlerinin başıboş yetişen çocukları farklı bir arayışa yönelmiştir. Ailelerinin bu ilgisizliği Gen-X neslini televizyona yönlendirmiş ve eğlence yayınları bu kuşağın gerçeklik algılarını biçimlendirmiştir. İş ve aile hayatının sorumluluklarından kaçmaları Gen-X neslinin ortak özelliklerinden biridir. Yerleşik hayattan kaçış isteği duyan bu kuşağın üyeleri, özellikle görünen gerçeğin ardında gizlenmiş asıl gerçeğin peşinde gittikleri için bir tür göçebe hayatı sürerler. Bu nedenle, hareketliliklerini sağlayan araçları önemli bir konuma sahiptir. *Seks Yalanları* filminde Graham karakterinin tüm varlığı arabasıdır. Anahtar, her şeye yetkinlik sağlayan bir fallus imajına dönüşmüştür. Tek bir anahtara sahip olmakta ısrar eden bu Gen-X üyesi, iş ve ev gibi başka sorumlulukların yeni anahtar yükleri getireceğine inanır. “Baby Boom” kuşağının aksine, Gen-X üyeleri ev, araba ve mutlu aileyi merkezinde tutan “Amerikan rüyası”na karşı tepkilidir. Bu duruma bir örnek de *Arizona Rüyası* filminde karşımıza çıkar. Axel karakteri, ailesinin bu rüyayı ciddiye almasını ironik biçimde eleştirir.

Popüler filmlerde androjen karakterlerin çoğalması ve eril temsilin androjen özellikler göstermeye başlamasının yanında, ayrıca kadın karakterlerinin de değiştiği gözlenir. Özellikle ikinci dalga feminizmin yükselişe geçtiği atılmışlar sonrası, ataerkil düzen üzerine eleştirile ve kadın hakları yaygınlık kazanmıştır. Yetmişlerin sonunda, akademik platformun yanı sıra, feminist hareketin gördüğü destek desteğin sonucunda popüler sinema da bu durumdan etkilenmiştir. Sonuçta, kendi kendine yetebilen ve erkeğe bir ihtiyacı olmayan kadın kahramanların hikâyelerini işleyen filmler üretilmiştir. Kadının özelliklerinin erilleşmesinde aile yapısındaki değişimin

etkisi olduğu görüşü de söz konusudur. Babanın yokluğu ile fallikleşen annenin, erkek için yeni bir kadın modeli de oluşturduğu söylenebilir. Erkek egemen toplumun popüler sinemasında erkeğin bakışı ve fantezileri temsil edildiğine göre, eril özellikler gösteren kadının da fallikleşen anne imajından ileri geldiği sonucuna varılabilir. Başka bir deyişle, Jung'un "anima" arketipti erilleşmeye başlamıştır.

Anima'nın değişimi Jeanne d'Arc karakterinin farklı zaman dilimlerinde sinemadaki temsiline bakılarak incelenmiştir. 1962 yapımı filmde Jeanne d'Arc'ın feminen bir görünüm ve davranış içinde olduğu gözlenir. Buna karşın 1999 yılı çevriminde elinde kılıç taşıyan, saçlarını erkek gibi kesmiş bir savaşçı kadındır. Yeni Jeanne d'Arc, erkeklerle beraber sıcak savaşa katılan bir karakterdir.

Androjen özellikler göz önünde bulundurularak seçilen üç filmin analizi yapılmıştır. *Yurttaş Kane* filminde, çocukluk çağındaki erkeğin, anne ile bütünleşik ayna dönemi ve anneden ayrılmasına neden olan hadım edilme travması açık bir biçimde görülmüştür. Ayrıca Kane'nin, erkek egemen topluma muhalif tutumu ve ataerkil düzen ile mücadelesi de ele alınmıştır.

İncelenen film, *Makas Eller* ise androjen erkeğin ötekiliği üzerine yoğun veriler içermesi nedeni ile seçilmiştir. Filmin başkarakteri Edward'ın baba eksikliğinin nedeniyle tam bir erkek olamayışı, elleri yerine ürkütücü makaslar taşıması şeklinde sunulur. Yarı mekanik ve çocuk-adam özellikler gösteren bu karakter, toplumun ötekine karşı beslediği olumlu ve olumsuz her iki tür fanteziyi de yaşar. Tek tip özellikler gösteren tipik bir Amerikan kasabasında, halk önce Edward'dın farklılığına hayranlık duyar. Ancak bu

durum, yersiz bir suçlama ve kötücül fantezilerle yer değiştirir. Sonuçta, kasaba halkının ötekiyi asla kendilerine benzetemeyecekleri gerçeğine duydukları öfke, Edward'ı yok etme girişimine neden olur. Ayrıca, seçilen filmlerde çoğu karakterin aktör Johny Depp tarafından canlandırılmış olması dikkat çekicidir. Depp'in fiziksel özelliklerinin çocuksu nitelik taşıması ve oyuncunun maço bir görünümünden uzak olması, onun androjen bir karakterin canlandırılmasında tercih edilmesine neden olduğu söylenebilir.

İncelenen son film, modern Amerikan genç-orta yaş kuşağına ayna tuttuğu düşünülen *Dövüş Kulübü*'dür. Gen-X üzerine mevcut kuramlar eşliğinde bakıldığında, evi terk eden babanın yokluğu sonucunda geçerli bir erkek modeli ortaya çıkmaz. Gen-X üyelerinin, ebeveynleri gibi, aile kurmayı reddetmesi, babalarına karşı duydukları hayal kırıklığı ve öfkenin bir yansımasıdır. Bununla birlikte, bu neslin yoğun bir televizyon iklimine maruz kalması sonucu, farklı bir gerçeklik algısı içinde oldukları *Dövüş Kulübü* filminde de vurgulanır. Film ya da müzik yıldızı olamayacaklarını kabullenmek, bilinçaltılarında yıkıcı bir öfkeye neden olur. Filmdeki ana karakterin id'inin yansıması olan Tyler karakterinin, Gen-X'in bastırdığı tüm istek ve hazları rahatça yaşadığı gözlenir. Ayrıca filmin analizinde, Tyler ve Anlatıcı arasında, Ego ile id arasındaki ilişkinin bir izdüşümü olduğu üzerinde de durulmuştur. Zizek'in, mevcut ekonomik düzenin kaygan zemini ile referans alamayan erkeğin, sürekli değişkenlik içinde erilliğini tamamlayamadığı ve id'in söylemlerine yöneldiği argumanı, filmin içeriğinde de karşılığını bulur.

Söz konusu androjen karakterlerin, ana akım Amerikan sinemasında gelecek zaman içinde daha da ağırlıklı yer alacağı ve eril temsilin giderek daha fazla androjen nitelikler gösterebileceği ileri sürülebilir. Toplumsal hayat ekonomi merkezli olmaya devam ettiği sürece, Gen-X kuşağının sinemada güçlü yansımalarının görülmesi kaçınılmaz olacaktır.

KAYNAKÇA

Addison, Heather ve Goodwin-kelly (2009), *Motherhood Misconceived: Representing the Maternal in U.S. Films*, New York: State University of New York Pres.

Ağargün, Mehmet Y. (2005). "COPE (Başa Çıkma Tutumlarını Değerlendirme Ölçeği) Psikometrik özelliklere ilişkin bir ön çalışma". *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. (6): s.221-226

Altuntaş, Melikşah (2009). "Tabular yıkılıyor", *Sinema*, 15. Yıl Özel, s.158-159. İstanbul: Turkuvaz.

Aydemir, Şenay (2006). "Hollywood'da sessiz ve derinden değişen erkek mitolojisi", *Altıyazı*, sayı: 52, s.42-44.

Bainbridge, David (2003) *The X in Sex*, Massachusetts: Harvard University Press.

Baran, Tamer (2009) "Dövüş Kulübü", *Sinema 15. Yıl Özel*,s.144. İstanbul: Turkuvaz.

Boardman, John (2003) *Siyah Figürlü Atina Vazoları*, Çev:Gürkan Ergin, İstanbul: Homer

Bozok, Mehmet (2009). "Feminizmin Erkekler Cephesindeki Yankısı: Erkeklik ve Erkeklik Üzerine Eleştirel İncelemeler", *Cogito*, sayı: 58, s.269-284

Carpenter, Thomas H. (2002) *Antik Yunan'da Sanat ve Mitoloji*, Çev: Bensen B.M. Ünlüoğlu, İstanbul: Homer

Charlton, Randolph S. (1996) *Treating Sexual Disorders*, New Jersey: Jossey-Bass Press.

Cohan, Steven ve Hark, Ina Rae (1993) *Screening The Male*, London: Routledge

Daniel, Jamie Owen ve Moylan, Tom (1997) *NOT YET -Reconsidering Ernst Bloch*, London; Verso

Diken, Bülent ve Laustsen (2003) “Postmodern Şiddet – Network toplumunda Dövüş Kulübü, *Doğu-Batı*, Sayı 53, s. 37-61.

Einstein, Gillian (2007) *Sex and the Brain*, London: MIT Press.

Erdem, Nilüfer (2005) “Boş Oda”. *Psikanalitik Bakışlar Sempozyum Kitapları-1*, s.141-151, İstanbul: PPPD Yayını.

Erdoğan, Nezi (1996) “Sinema ve Psikanaliz”, *Toplum ve Bilim*, Sayı 70: (241-249) İstanbul: Birikim.

Erhat, Azra (1993). *Mitoloji Sözlüğü*, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Fausto-Sterling, Anne (1985) *Myths Of Gender*, New York: HarperCollins.

Fraga, Kristian (2005) *Tim Burton Interviews*, Mississippi: University Press of Mississippi

Freud, Sigmund (2006) *Cinsellik Üzerine*, Çev: Dr. Emre Kapkın, İstanbul: Payel.

Girard, Rene (2007) *Romantik Hakikat ve Romansal Yalan*, Çev: Arzu Etensel İldem, İstanbul: Metis Yayınları.

Genç, Kaya (2004). "Ulysses'in son yolculuğu", *Altyazı*, sayı: 28, s.64-65.

Göka, Erol (2007) "Fanatizmin Psikolojisi ve Türklerin Psikolojisinde Fanatizm", *Cogito*, sayı 53, s. 37-61.

Gürbilek, Nurdan (2004). *Kör Ayna, Kayıp Şark: Edebiyat ve Endişe*, İstanbul: Metis Yayınları

Gürmen, Pınar Tınaz (2008). "Hollywood'da bir gotik", *Sinema*, Şubat 2008, s.82-93.

Gürpınar, Avşar (2004). "Emir Kusturica", *Altyazı*, Sayı: 33, s.42-43.

Hockley, Luke (2003) *Film Çözümlemesinde Jungcu Yaklaşım*, Çev: Simten Güneş, İstanbul: ES

Hoeveler, Diane Long (1990) *Romantic Androgyny*, ABD; Pennsylvania State University Press

Horrocks, Roger. (1994). *Masculinity in Crisis*, New York; Macmillan Press

Irigaray, Luce (2006). *Ben Sen Biz Farklılık Kültürüne Doğru* Çev: Nilgün Tütal ve Sabri Büyükdüvenci, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları

Jackson, H.J. (2000). *Samuel Taylor Coleridge - The Major Works*. New York: Oxford University Press

Jung, Carl Gustav (2001) *Anılar, Düşler, Düşünceler*, Çev: İris Kantemir, İstanbul: Can

Kinder, Herman ve Milgeman Werner (2007).*Dünya Tarih Atlası, Cilt 1*, Ankara: ODTÜ Yayıncılık.

Laughlin, Gerard (2004) *Alien Sex: The Body and Desire In Cinema And Theology*, Oxford; Blackwell.

Leader, Darian (2004) *Mona Lisa Kaçırıldı / Sanatın Bizden Gizledikleri*, Çev: Handan Akdemir, İstanbul; Ayrıntı

Lorber, Judith - Farrell , Susan A. (1991). *The Social Construction of Gender*, Beverly Hills CA, Sage

Lucas, Sandra Goss (2008). *A Guide to Teaching Introductory Psychology*, Massachusetts: Blackwell

Mulvey, Laura (1997). "Görsel Haz ve Anlatı Sineması", Çev: Nilgün Abisel, 25. Kare, Sayı: 21, s.38-46.

Mulvey, Laura (2000). *Yurttaş Kane* Çev: Arzu Taşçıoğlu, Deniz Varol, İstanbul: OM

Pearson, Anne (1992). *Ancient Greece*, London: Dorling Kindersley

Perone, James E. (2007) *The Words And Music Of David Bowie*, London: Preager.

Rado, Lisa (2000). *The Modern Androgyne Imagination: A Failed Sublime*, Charlottesville: University of Virginia Pres.

Rosen, Ismon (2003). *Sexual Deviation*. London: Oxford University Press

Sarup, Madan (2004). *Post-yapısalcılık ve Postmodernizm*. Çev: Abdülbaki Güçlü. Ankara: Bilim ve Sanat.

Satinover, Jeffrey (1996). *Homosexuality and the Politics of Truth*, Michigan: Baker Books

Schaefer, Stephen (1999). "Asabi Seraseriler Kuşığı", *Sinema*, Aralık 1999, s.51-58.

Springer, Cladua (1998) *Elektronik Eros* Çev: Hakan Güneş, İstanbul: Sarmal

Smart, Annie (2000). "Luce Irigaray and the "Muttardammerung", *Psychoanalytic Studies*, Vol.2, No.4 :(385-394)

Sternberg, Robert J. (1997) "Construct validation of a triangular love scale" *European Journal of Social Psychology*, Vol. 27, (313-335) : John Wiley & Sons, Ltd.

Tura, Saffet Murat (2005). *Freud'dan Lacan'a Psikanaliz*, İstanbul: Kanat Kitap.

Tsunetomo, Yamamoto (2005). *Hagakure*, Çev: Aslı ;Tohumcu, İstanbul: İthaki.

Wachtel, S. Stephen (1994) *Molecular Genetics of Sex Determination*, London; Academic Pres.

Yücel, Fırat (2001), "TIM BURTON, masal kahramanı bir yönetmen", *Altıyazı*, Sayı:1, s.37-38.

Yücel, Fırat (2005). "Charlie'nin Çikolata Fabrikası", *Altıyazı*, sayı: 43, s.86-87.

Yücel, Fırat (2006). "Dağıtımçı aranıyor!", *Altıyazı*, sayı: 50, s.61.

Yücel, Fırat (2009). “Bkz. Palahniuk”, *Altyazı*, sayı: 87, s.30-33.

Zizek, Slavoj (1996) “Mütehçen Efendi”. Çev: Mustafa Yılmaz, *Toplum ve Bilim*, Sayı 70: (63-77).

EK-1 Gazetelerde Çıkan Androjen içerikli haberler

Milliyet Gazetesinde Çıkan Androjen kelimesini içeren haberler

5-2008

Melis AlphanDikiz aynası
malphan@milliyet.com.tr
Bayramda İstanbul'da kalmak mı?
18 Aralık Perşembe 2008

Politikaya atılan kadınların erkeksileştiği, yoksa kolay kabul görmediği bir ülkede kırmızı ruj kadınsılığın simgesi olabilir halbuki. Erkek egemen ideoloji tarafından cinsel nesne olarak kullanılıyor diye kadınlar kırmızı rujdan uzak duracak değil. Tersine, inadına sürmeli. Bir kadın olarak kırmızı rujlu kadın politikacı görmek isterim. Politikacı olmak için androjen görünmek gerekmiyor!

*

Bayramda İstanbul'da kalmak mı?

Cafe18.12.2008

*

2011'e kadar ne giyeceğiz?

Cumartesi25.10.2008

*

İki genetik farklılık saç dökülmesi riskini 7 kat artırıyor

Yaşam13.10.2008

*

İki genetik farklılık saç dökülmesi riskini 7 kat artırıyor

İki genetik farklılığın saç dökülmesi riskini 7 kat artırdığı bildirildi.

Erkek Sağlığı 13.10.2008

*

Erkeklerden ödünç giysiler

Kadın modasında erkeksilik trendi bu sezon da kendini hissettiriyor. Bu trendi uygulamanın en iyi yolu, erkeksi giysileri feminen ürünlerle birlikte kullanmak

Cafe12.9.2008

*

Hamilelikte parfüm çocuğu kısır yapabilir!

Hamileyken parfüm ya da kokulu krem kullanan kadınların oğullarının kısırlık sorunu yaşama riskinin arttığı belirlendi

Yaşam2.9.2008

*

Moda editörlerinden sonbahar önerileri

Kadın dergilerinin moda editörleri markaların 2008 sonbahar-kış sezonundan favori ürünlerini

seçti. Anlaşılan o ki ekose, bu dönemin en belirgin trendi

Cumartesi23.8.2008

*

Sivilce savaşlarından galip çıkın!

Yüzündeki şu minik kabarcıklar yüzünden strese giriyor,aynalara küsüyorsan, onlara savaş açmaya ne dersin?

Genel Sağlık7.8.2008

*

Ter kokusuyla başa çıkmanın yolları

Yaz sıcaklarının etkisini iyice hissettirdiği bugünlerde her gün duş alıp iç çamaşırını değiştirmek, ayakkabıları dönüşümlü olarak kullanmak ter kokusunu gidermeye yardımcı olabilir

Cafe24.6.2008

*

Ter kokusuyla başa çıkmanın yolları

Sıcakların bastırdığı şu günlerde ter kokusu da pek çok kişinin problemi olmaya başladı. Problem aslında sadece kişinin kendisinin değil, çevresinin de olmaya başlıyor gerekli önlemler alınmazsa.

Genel Sağlık24.6.2008

#

Sex and the City kızları gibi giyinmenin yolları

Carrie, Samantha, Charlotte ve Miranda gibi giyinebilirsiniz. İşte ipuçları...

Cafe23.5.2008

#

Hillary politik kimliğini oluştururken giysilerin gücünü hafife alıyor

Cumartesi19.4.2008

#

Derin 'sevgi'nin derin 'acı' verme gücü

Cafe18.4.2008

#

'İkoncan' Binnur Kaya için: Kadınların 'çirkin' olma hakkı!

Güncel7.12.2007

#

Kadınlar... 'Feromon'a dikkat

Siyaset14.10.2007

#

Tekstilden nefret etti modacı oldu

Yeni koleksiyonunda kaderi sorgulayan Ümit Ünal 8 yaşında tekstil atölyesinde çalışmaya başlamış. Tasarımcı "Seçimlerinizi yapmanız da ipler elinizde deÇil" diyor

Cafe25.9.2007

#

Bizim bebek androjen!
Bu cinsiyet meselesi tahmin ettiğimden de çetrefil bir konuymuş. Ama en büyük endişem, bebeğin cinsiyetini kendi kendime fark etmem

Cumartesi11.11.2006

#

Uğultulu notaların perisi
Kate Bush'un iki CD'den oluşan yeni çalışması "Aerial" öyle çerez olarak dinlenilecek bir albüm değil. Kate dinleyiciden maksimum özen bekliyor

Pazar4.12.2005

#

Boksör kızdan seksi kadına
"Milyonluk Bebek" filmiyle ikinci kez En İyi Kadın Oyuncu Oscarını kazanan Hillary Swank erkek rollerden kurtuluyor. Çekimleri yakında başlayacak olan yeni filminde 1940larda yaşayan bir vamp kadını canlandıracak

#

Karın germe ameliyatından önce kilo vermekte fayda var
Karın germe ameliyatları ile ideal bir karın bölgesine sahip olmak mümkün. Yine de istenilen sonuca ulaşabilmek için her hastanın ameliyat öncesinde boyuna uygun kiloya düşmesinde fayda var

Pazar20.2.2005

*

Bu kışın saç modelleri
Gözleri kapatan kaküller, asimetrik kesimler; kırmızı, turuncu, sarı ve mavi tonları... İşte sonbahar-kış saç modası

Cumartesi4.9.2004

*

Saçlar bakır dudaklar parlak

Cumartesi14.8.2004

*

Solarise elektronik yolculuk
Bu gece Solar Beachte düzenlenecek Solaris haftanın en iyi partisi. Gecede elektronik müziğin en kaliteli isimlerinden Peaches, Jay-Jay Johanson, Bent gibi ünlü isimlere Prodigynin eski üyesi Leeroy Thornhill ve Portisheadin tur DJi Andy Smith eşlik edecek

Cumartesi3.7.2004

*

"Film yapmak bana çok iyi geliyor"

Hüseyin Çağlayan kendisinin tasarladığı ve bir Londra-İstanbul yolculuğunu anlatan filmini sergisinde gösteriyor. Tasarımcı bundan sonra bir kısa film daha çekecek

Cumartesi1.5.2004

*

Vincinin tablosunda Hz. Meryem resmedildi
Hristiyanlığın doğuşu ve gelişiminin anlatıldığı Da Vinci Şifresi adlı romanda, Vincinin Son Akşam Yemeği tablosunda Hz. İsanın sağındaki kadının Hz. Meryem olduğu belirtiliyor

Yaşam7.2.2004

*

"Oyunculuk sarı saç, mavi göz değildir"
"Bertolucci'yi götürdüğümü söyleyenlere, Bu dedikoduyu yayın ki namım yürüsün diyorum"

Pazar1.6.2003

*

Jane Birkin; 70lerin starı yeni albümüyle festivalde

Ünlü sanatçı Jane Birkin, Uluslararası İstanbul Caz Festivali kapsamında, 7 Temmuz gecesi İstanbul'da bir konser verecek

Cumartesi31.5.2003

*

Testus unus testus nullus
Romalılar ve Eski Yunanlılar mahkemede yemin ederken testislerini tutarlarmış, pek çok tarihçi öyle diyor. Erkeğin organsal otoritesi hukukun temeli olsa gerek. Yalan yere yemin ederseniz gitti canım testisler. Bu hafta sıra testislerin testusunda...

Pazar4.8.2002

*

Pantolon için teşekkürler
Yves Saint Laurent moda işinden emekli olduğunu açıkladı. "Moda dünyasıyla ortak bir yanım kalmadı" dedi. Oysa kadına ilk kez pantolonu giydiren bu adam, mesleğe ilk başladığında da kimseye benzemiyordu. O hep farklıydı...

Pazar13.1.2002

*

Winona da depresyonda
2.5 milyon dolarlık malikanede oturan Winona Ryder bir mağazadan 5 bin dolarlık mal çalarken yakalandı. Psikologlar olayın "yalnız ve mutsuz bir kadının yardım çağrısı" olduğunu, Ryderin avukatı ise onun yalnızca yeni rolü için araştırma yaptığını söylüyor

Cumartesi1.1.2002

Hürriyet Gazetesinde Çıkan Androjen kelimesini içeren haberler

Bir moda insanı olarak Andy Warhol 25 Kasım 2008
Şiir kitapları yerine gazetelerin okunmaya
başlandığı dönemin, yani 20. yüzyılın ikinci
yarısının biricik sanatçısıydı Andy Warhol. Sanatla
popüler kültür arasındaki sınırı büyük bir
cüretkârlıkla kat eden Andrew Warhola, nam-ı
diğer Andy Warhol moda dünyasını çok etkiledi.
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=10434453>

Kızlarda anoreksiya varsa onlarda da bigoreksiya
var 12 Ekim 2008
İyi görünme baskısı sadece kadınların meselesi
değil. Erkekler de bu baskı altında. Hastalıklarıyla
beraber! Günümüz kadınlarının anoreksiyası varsa,
erkeklerin de manoreksiyası var. Üstüne bigoreksik,
hatta ortoreksik bile oluyolar. Hepsinin şikayeti
farklı: Kimisi zayıflamasını durduramıyor, kimisi
şişmesini. Bir taraf normal yemek yiyemez, hatta
yediğini bile çıkarır hale gelirken, diğer taraf daha
da kaslanıp şişmek için ek maddeler yutuyor.
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=10094706>

Vitrinler bizimle konuşuyor 30 Eylül 2008
Vitrinler sık sık bizimle konuşur. Bazen "İçeri gir,
şu mor elbisenin fiyatını sor" diye bağırır. Bazen
de, "İyice bak, bu çantayla başka bir insan
olacaksın" diye fısıldar. Vitrinleri bu kadar göz alıcı
ve baştan çıkarıcı hale getiren sihirbazların da
söyleyecekleri var...
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=10013355>

Bu yılın OFİS modası 12 Eylül 2008
2008/2009 Sonbahar-Kış koleksiyonu, zamanının
büyük bir çoğunluğunu ofiste ve toplantılarda
geçiren kadınlar için yeniliklerle dolu. Artık tüm
tasarımcılar smart casual denilen, hem rahat hem
şık tarzda kıyafetler üretiyor. Bütün markaların bu
tür giysileri var.
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=9871259>

ANDROPOZ 11 Eylül 2008
İleri yaş erkeklerdeki testosteron yani erkeklik
hormonundaki düşüş, andropoz olarak
değerlendirilmektedir. Bu durumda erkeklik
hormonu tamamen ortadan kalkmaz.
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=9876969>

Yaşlılık artık kader değil:Erkeklerde ikinci bahar3
Ağustos 2008
Son yıllarda Ankara sosyal yaşamı önemli
değişimlere uğradı. Yaşını başını almış, hatta bir
ayağı çukurda diyebileceğimiz beyler, çocuğu
yaşındaki kızlarla gönül eğlendirip, gençlere nispet
yaparcasına piyasaya çıkar oldular.
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=9572439>

İstanbul'da defile 29 Temmuz 2008
Başlığımız ünlü Katalan ressam Miro'nun bir
resminin adı aynı zamanda.
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=9535871>

İndirimden indirdiklerinizi 8 Temmuz 2008
SEVME ZAMANI Aşığa Bağdat sorulmaz, akacak
kan damarda durmaz. Yer gök "indirim indirim"
diye inlerken eliniz armut toplamayacak haliyle.
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=9380072>

Kolesterol ve ilaçsız tedaviler 27 Haziran
2008
İlaçsız tedaviler, yaşam düzeninin değiştirilmesi
olarak da adlandırılabilir. Yüksek kolesterol
tedavisinde en önemli konu ilaçsız tedaviler ve
kesinlikle önemsenmesi gerekiyor.
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=9293188>

30'lu yaşlarda güzelliğinizi korumaya başlayın 26
Haziran 2008
Kadınlar 30'lu yaşlardan itibaren yüz güzelliklerini
korumak amacıyla estetik işlemler yaptırırken, 40
ve 50'li yaşlarda daha bakımlı ve güzel olmayı
hedefliyor.
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=9274731>

Çocukları etkileyen tarladaki ürünler 19 Haziran
2008
Tarladaki ürünümüzü hormonlu diye ithal
edemiyor, ucuz diye biz yiyoruz.
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=9217632>

'Tokatçı' oyuncu ve çalışkan 'Alman' yönetmen 2
Haziran 2008
Hülya Avşar kardeşinin internet sitesinde Fatih
Akın hakkında bir yazı döktürmüş:
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=9074267>

Bu filmde moda başrolde 22 Mart 2008
Efsane geri döndü. New York'lu, kariyer sahibi
dört kadının aşk ve seks hayatlarını anlatan Sex and
the City dizisi, bundan tam 10 yıl önce başladı.
Aralıksız devam ettiği altı sezon boyunca ABD'de
kadınları ekran başına çiviledi, pek çok Emmy
Ödülü kazandı, ama asıl önemlisi oyuncularını birer
stil ikonu haline getirdi. En çok da Carrie
Bradshaw'u canlandıran Sarah Jessica Parker'ı.
Dizinin yayınına 2004'te son verildi, ancak
dünyanın dört bir yanındaki televizyon kanallarında
gösterilmeye devam ettiğinden şöhreti giderek arttı.
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=8508734>

Kadınlar 'sarkan gıdı' istemiyor 20 Mart 2008

Fazla kilolar tüm vücudun görünümünü bozuyor, şişmanlıkla birlikte sağlık sorunları ortaya çıktığı gibi kişinin kendisine duyduğu beğeni de azalıyor.
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=8499342>

Hiç azalmayan bir tutku: Trençkot 19 Şubat 2008

Seksi ve kesinlikle zamansız... Hafif ama güçlü bir duruşa sahip... Her ortama uyum sağlayan trençkot, sadece bir "sevgili" değil, sizleri her mevsim yalnız bırakmayan sadık bir dost.
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=8258656>

Şimdi estetik koçluğu moda 2 Şubat 2008

Dünyada son trend, estetik koçluğu...
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=8152499>

Seks bağımlısıydım şimdi sanatsal orgazm yaşıyorum 16 Ocak 2008
Atilla Atasoy ile yeni albümüne adına veren ünlü "Andro" şarkısından yola çıkarak cinsellik, aşk ve yaşam üzerine konuştuk.
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=8025857>

Moda için sanat mı sanat için moda mı 15 Ocak 2008

Bu topukları bir heykeltıraş mı yarattı? Ya bu elbiseler, bir ressamın eserini mi sergiliyor? Peki ya bu kostüm, bize ne anlatıyor? Moda sadeleşiyor demiştik. Yoksa yanıldık mı?
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=8026572>

Cinselliğinizi ölçün! 7 Aralık 2007

Cinselliğiniz için testosteronunuzu ölçtürerek işe başlayabilirsiniz. Ancak unutmayın; cinsel gücünüzü yalnızca erkeklik hormonu belirlemez.
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=7827293>

Yaz yorgunu SAÇLARA yoğun bakım 21 Eylül 2007

Yaz yorgunu saçları toparlamanın tam zamanı. Güneş, deniz ve havuzun soldurduğu, nemini azalttığı saçlarınıza kışa girmeden yoğun bakım uygulayın. Bunun için profesyonel ellerden destek alabileceğiniz gibi, parlatici, yeniden geliştirici, nem kazandıran ürünleri tek başınıza da uygulayabilirsiniz. Raflarda her saça uygun, çok sayıda markanın sorunlara yönelik sunduğu seçenek çok.
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=7321809>

Şifalı taşlar 5 Eylül 2007

Dr. J. M. Shah B.Pharm., Ph.D., D.Sc. Dr. J. M. Shah, hastalıkları Kirlian Tekniği ve Mineral Terapi ile tedavi ettiğini iddia ediyor. Doktor'a göre, bu

yöntemle kalp hastalıkları dışındaki hastalıkları ilaç kullanmadan ve cerrahi müdahaleye gerek olmadan önleyebileceği düşüncesinde.
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=7225425>

Tüylene, kilo fazlalığı ve hipoglisemi atakları 2 Ağustos 2007

Anne-kız birlikte geldiler. Mutsuz ve ümitsizdiler. Genç kızın adet düzensizlikleri bir türlü düzelmiyordu.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=7007765>

Romatizmaya doğal çözümler
27 Haziran 2007

Romatizmal eklem hastalıklarının pek çok sebebi var: Yaşlanmaya bağlı kıkırdak kaybı sonucu oluşan "Osteoartrit-Yaşlılık Romatizması" bunun en sık görülenlerinin başında yer alıyor.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=6785453>

Osteoporoz riskinizi belirleyebilirsiniz
11 Mayıs 2007

Osteoporoz riskinizi erkenden belirlerseniz, koruyucu ve tedavi edici yöntemleri uygulamakta daha erken davranabilirsiniz.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=6494703>

Doğum sonrası cinsellikten korkmayın
27 Nisan 2007

Doğum sonrasında özellikle emziren kadınlarda cinsel istek azalması yaşanabilir. Emzirme sırasında yüksek miktarlarda salgılanan prolaktin adlı süt hormonu, aynı zamanda libidoyu (cinsel istek) azaltıcı bir etkiye sahiptir.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=6393900>

Bir moda insanı olarak Andy Warhol
25 Kasım 2008

Şiir kitapları yerine gazetelerin okunmaya başlandığı dönemin, yani 20. yüzyılın ikinci yarısının biricik sanatçısıydı Andy Warhol. Sanatla popüler kültür arasındaki sınırı büyük bir cüretkârlıkla kat eden Andrew Warhola, nam-ı diğer Andy Warhol moda dünyasını çok etkiledi.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=10434453>

Kızlarda anoreksiya varsa onlarda da bigoreksiya var

12 Ekim 2008

İyi görünme baskısı sadece kadınların meselesi değil. Erkekler de bu baskı altında. Hastalıklarıyla beraber! Günümüz kadınlarının anoreksiyası varsa,

erkeklerin de manoreksiyası var. Üstüne bigoreksik, hatta ortoreksik bile oluyorlar. Hepsinin şikayeti farklı: Kimisi zayıflamasını durduramıyor, kimisi şişmesini. Bir taraf normal yemek yiyemez, hatta yediğini bile çıkarır hale gelirken, diğer taraf daha da kaslanıp şişmek için ek maddeler yutuyor.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=10094706>

Vitrinler bizimle konuşuyor
30 Eylül 2008

Vitrinler sık sık bizimle konuşur. Bazen "İçeri gir, şu mor elbisenin fiyatını sor" diye bağırır. Bazen de, "İyice bak, bu çantayla başka bir insan olacaksın" diye fısıldar. Vitrinleri bu kadar göz alıcı ve baştan çıkarıcı hale getiren sihirbazların da söyleyecekleri var...

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=10013355>

Bu yılın OFİS modası
12 Eylül 2008

2008/2009 Sonbahar-Kış koleksiyonu, zamanının büyük bir çoğunluğunu ofiste ve toplantılarda geçiren kadınlar için yeniliklerle dolu. Artık tüm tasarımcılar smart casual denilen, hem rahat hem şık tarzda kıyafetler üretiyor. Bütün markaların bu tür giysileri var.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=9871259>

ANDROPOZ
11 Eylül 2008

İleri yaş erkeklerdeki testesteron yani erkeklik hormonundaki düşüş, andropoz olarak değerlendirilmektedir. Bu durumda erkeklik hormonu tamamen ortadan kalkmaz.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=9876969>

Yaşlılık artık kader değil:Erkeklerde ikinci bahar
3 Ağustos 2008

Son yıllarda Ankara sosyal yaşamı önemli değişimlere uğradı. Yaşını başını almış, hatta bir ayağı çukurda diyebileceğimiz beyler, çocuğu yaşındaki kızlarla gönül eğlendirip, gençlere nispet yaparcasına piyasaya çıkar oldular.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=9572439>

İstanbul'da defile
29 Temmuz 2008

Başlığımız ünlü Katalan ressam Miro'nun bir resminin adı aynı zamanda.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=9535871>

İndirimden indirdiklerinizi
8 Temmuz 2008

SEVME ZAMANI Aşığa Bağdat sorulmaz, akacak kan damarda durmaz. Yer gök "indirim indirim" diye inlerken eliniz armut toplamayacak haliyle.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=9380072>

Kolesterol ve ilaçsız tedaviler
27 Haziran 2008

İlaçsız tedaviler, yaşam düzeninin değiştirilmesi olarak da adlandırılabilir. Yüksek kolesterol tedavisinde en önemli konu ilaçsız tedaviler ve kesinlikle önemslenmesi gerekiyor.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=9293188>

30'lu yaşlarda güzelliğinizi korumaya başlayın
26 Haziran 2008

Kadınlar 30'lu yaşlardan itibaren yüz güzelliklerini korumak amacıyla estetik işlemler yaptırırken, 40 ve 50'li yaşlarda daha bakımlı ve güzel olmayı hedefliyor.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=9274731>

Çocukları etkileyen tarladaki ürünler
19 Haziran 2008

Tarladaki ürünümüzü hormonlu diye ithal edemiyor, ucuz diye biz yiyoruz.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=9217632>

'Tokatçı' oyuncu ve çalışkan 'Alman' yönetmen
2 Haziran 2008

Hülya Avşar kardeşinin internet sitesinde Fatih Akın hakkında bir yazı döktürmüştü:

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=9074267>

Bu filmde moda başrolde
22 Mart 2008

Efsane geri döndü. New York'lu, kariyer sahibi dört kadının aşk ve seks hayatlarını anlatan Sex and the City dizisi, bundan tam 10 yıl önce başladı. Aralıksız devam ettiği altı sezon boyunca ABD'de kadınları ekran başına çiviledi, pek çok Emmy Ödülü kazandı, ama asıl önemlisi oyuncularını birer stil ikonu haline getirdi. En çok da Carrie Bradshaw'u canlandıran Sarah Jessica Parker'ı. Dizinin yayınına 2004'te son verildi, ancak dünyanın dört bir yanındaki televizyon kanallarında gösterilmeye devam ettiğinden şöhreti giderek arttı.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=8508734>

Kadınlar 'sarkan gıdı' istemiyor
20 Mart 2008

Fazla kilolar tüm vücudun görünümünü bozuyor, şişmanlıkla birlikte sağlık sorunları ortaya çıktığı gibi kişinin kendisine duyduğu beğeni de azalıyor.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=8499342>

Hiç azalmayan bir tutku: Trençkot
19 Şubat 2008

Seksi ve kesinlikle zamansız... Hafif ama güçlü bir duruşa sahip... Her ortama uyum sağlayan trençkot, sadece bir "sevgili" değil, sizleri her mevsim yalnız bırakmayan sadık bir dost.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=8258656>

Şimdi estetik koçluğu moda
2 Şubat 2008

Dünyada son trend, estetik koçluğu...

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=8152499>

Seks bağımlıydım şimdi sanatsal orgazm yaşıyorum
16 Ocak 2008

Atilla Atasoy ile yeni albümüne adına veren ünlü "Andro" şarkısından yola çıkarak cinsellik, aşk ve yaşam üzerine konuştuk.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=8025857>

Moda için sanat mı sanat için moda mı
15 Ocak 2008

Bu topukları bir heykeltıraş mı yarattı? Ya bu elbiseler, bir ressamın eserini mi sergiliyor? Peki ya bu kostüm, bize ne anlatıyor? Moda sadeleşiyor demiştik. Yoksa yanıldık mı?

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=8026572>

Cinselliğinizi ölçün!
7 Aralık 2007

Cinselliğiniz için testosteronunuzu ölçtürerek işe başlayabilirsiniz. Ancak unutmayın; cinsel gücünüzü yalnızca erkeklik hormonu belirlemez.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=7827293>

Yaz yorgunu SAÇLARA yoğun bakım
21 Eylül 2007

Yaz yorgunu saçları toparlamanın tam zamanı. Güneş, deniz ve havuzun soldurduğu, nemini azalttığı saçlarınıza kışa girmeden yoğun bakım uygulayın. Bunun için profesyonel ellerden destek alabileceğiniz gibi, parlatici, yeniden geliştirici, nem kazandıran ürünleri tek başınıza da uygulayabilirsiniz. Raflarda her saça uygun, çok sayıda markanın sorunlara yönelik sunduğu seçenek çok.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=7321809>

Şifalı taşlar
5 Eylül 2007

Dr. J. M. Shah B.Pharm., Ph.D., D.Sc. Dr. J. M. Shah, hastalıkları Kirlian Tekniği ve Mineral Terapi ile tedavi ettiğini iddia ediyor. Doktor'a göre, bu yöntemle kalp hastalıkları dışındaki hastalıkları ilaç kullanmadan ve cerrahi müdahaleye gerek olmadan önleyebileceği düşüncesinde.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=7225425>

Tüyenme, kilo fazlalığı ve hipoglisemi atakları
2 Ağustos 2007

Anne-kız birlikte geldiler. Mutsuz ve ümitsizdiler. Genç kızın adet düzensizlikleri bir türlü düzelmiyordu.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=7007765>

Romatizmaya doğal çözümler
27 Haziran 2007

Romatizmal eklem hastalıklarının pek çok sebebi var: Yaşlanmaya bağlı kıkırdak kaybı sonucu oluşan "Osteoartrit-Yaşlılık Romatizması" bunun en sık görülenlerinin başında yer alıyor.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=6785453>

Osteoporoz riskinizi belirleyebilirsiniz
11 Mayıs 2007

Osteoporoz riskinizi erkenden belirlerseniz, koruyucu ve tedavi edici yöntemleri uygulamakta daha erken davranabilirsiniz.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=6494703>

Doğum sonrası cinsellikten korkmayın
27 Nisan 2007

Doğum sonrasında özellikle emziren kadınlarda cinsel istek azalması yaşanabilir. Emzirme sırasında yüksek miktarlarda salgılanan prolaktin adlı süt hormonu, aynı zamanda libidoyu (cinsel istek) azaltıcı bir etkiye sahiptir.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=6393900>

Dr. Yanıt
12 Ekim 2004

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=264404>

Bu hafta sona ermeden

10 Eylül 2004

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=256198>

Kolesterol genetik bir sorun olabilir
9 Eylül 2004

Kolesterol ve trigliseridi yüksek bulunan hastaların yüzünü hemen bir şaşkınlık ifadesi kaplar. Bunun nedeni çoğumuzun sorunun sadece dengesiz ve beceriksiz beslenmemizden kaynaklandığını düşünmemizdir.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=256003>

Kış saçları 50'lerden kalma
8 Eylül 2004

Kışın rüzgarlı günlerinde saçlarda da nostaljik bir hava esecek. Androjen, bohem, feminen, gotik ve retro tarzların hakim olduğu kış saçlarında cinsiyetler de iç içe geçiyor.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=255680>

Motor kaskı da aksesuar oldu
27 Temmuz 2004

Geçtiğimiz hafta sona eren Roma Moda Haftası'nın en ilgi çeken şovlarından birine ünlü İtalyan tasarımcı Laura Biagotti imza attı. Biagotti, taşlarla süslediği motosiklet kasklarıyla modada yaratıcılığın sonu olmadığını bir kez daha kanıtladı.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=244189>

Benim bir dünyam var, bu bazen film olarak ortaya çıkıyor bazen koleksiyon olarak
30 Nisan 2004

Modanın sınırlarını zorlayan tasarımcı Hüseyin Çağlayan'ın Place to Passage adlı video yerleştirilmesi İstanbul Levent'teki Proje 4L'de gösteriliyor. Bu filmin yanı sıra Hüseyin Çağlayan'ın moda şovları da ekrandan sergileniyor.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=221756>

Dişiliğin yenilenen kodları
20 Nisan 2004

İlkbahar-yaz sezonu için daha cesur davranan tasarımcılar 'dişi'liği ön plana çıkaran şık ve zarif tasarımlarla kadınların kendilerini yeniden keşfetmelerine fırsat tanıyor.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=219077>

Menopozda doğru beslenmenin sırları
12 Nisan 2004

Menopoz döneminde kilolar hep kontrolünüzde olmalı. Karbonhidrat oranı düşük bir diyet işinize yarayabilir. Ama önce kilolarınızı sevmelisiniz. Bir de egzersize başlarsanız, tamam!

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=216909>

Modacı Çağlayan'dan "Place to Passage"
16 Mart 2004

Moda tasarımcısı Hüseyin Çağlayan'ın "Place to Passage" isimli video yerleştirilmesi ve moda gösterileriyle birlikte diğer çalışmalarının da yer aldığı sergi 22 Nisan'dan itibaren Proje4L- İstanbul Güncel Sanat Müzesi'nde sanatseverlerle buluşuyor. Sergi, 5 Haziran tarihine kadar sürecek.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=210062>

Hedi Slimane erkeklerle uzun etekler giydirdi
31 Ocak 2004

Paris'teki 2004-2005 sonbahar-kış erkek moda haftasında bütün gözler, bu alanın en parlak isimlerinden Hedi Slimane'daydı. Christian Dior'un erkek bölümü olan Dior Homme'un baş tasarımcısı Hedi Slimane (40), babası Tunuslu, annesi İtalyan, büyükannesi Brezilyalı olan kozmopolit bir modacı.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=199510>

Bulgar erkeklerin çoğu tehlikede
30 Ocak 2004

Çeşitli alanlarda uzman doktorlardan oluşan "Bulgaristan Erkek Sağlığı Birliği", ülkedeki erkeklerin sağlık sorunlarının kadınlara göre daha çok ve ciddi olduğunu bildirdi.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=199468>

Erkeklerde saç dökülmesinin cinsel güçle ilişkisi var mı?

29 Eylül 2003

Saçınızın avuç avuç dökülmesinden mi yakınıyorsunuz? Ya da saç fırçanızın üzerindeki saçları görüp kısa sürede saçsız kalacağınızı düşünüyorsanız emin olun ki bu endişeleri taşıyan tek kişi siz değilsiniz. Özellikle erkekler olmak üzere bir çok kişi saç dökülmesinden yakınıyor. Hemen belirtmeliyim ki günde 100 saç teline kadar olan dökülmeler dermatologlar tarafından normal kabul ediliyor. Ancak saçınızın dökülme miktarı bunun üzerinde ise yaşam ve beslenme biçiminizi gözden geçirmeniz yerinde olacaktır.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=174066>

Kansızlık yaşlıları daha çok etkiliyor
17 Eylül 2003

Nüfusun yaklaşık yüzde 15'inde görülen kansızlık ya da tıbbi adıyla aneminin, en çok yaşlılıkta

vücuda zarar verdiği ortaya çıktı. Yaşlılarda hareket kabiliyetini giderek kısıtlayan anemi, bir süre sonra kişinin yatalak olmasına ve hatta ölümüne bile yol açabiliyor.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=171649>

Menopozun sessiz hırsızı Osteoporoz
25 Mayıs 2003

Osteoporoz, ilerleyen yaşla birlikte sık rastlanan sağlık problemlerinden biridir. Yaşlandıkça, kemik yoğunluğunun ve sağlamlığının yavaş yavaş azalmasıyla ortaya çıkar. Kemik kütlesindeki kayıpla birlikte kemik kırıkları riskinin arttığı bir hastalıktır. Osteoporotik kemik, gevrek, gözenekli ve kırılmandır.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=148903>

Brokoli kanser düşmanı
16 Mayıs 2003

ABD'de California Üniversitesi uzmanları, brokoli, karnabahar, brüksellahanası ve kıvırcık salatada bulunan indole-3-carbinol maddesinin, prostat kanseri hücrelerinin çoğalmasını bloke edebildiğini bildirdi.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=147187>

Dünya modasına yön veren en güçlü 30 kişi
15 Şubat 2003

Pazar günleri yayımlanan İngiliz The Observer Gazetesi, bir uzmanlar grubuna moda dünyasının en büyük isimlerini sordu.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=127952>

Dünya modasına yön veren en güçlü 30 kişi
15 Şubat 2003

Pazar günleri yayımlanan İngiliz The Observer Gazetesi, bir uzmanlar grubuna moda dünyasının en büyük isimlerini sordu. Ortaya çıkan 30 kişilik listede Fransız Yves Saint Laurent'dan Kıbrıslı Hüseyin Çağlayan'a kadar birçok tasarımcı yer aldı.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=127951>

Tek başımıza, hep tek başımıza...
24 Aralık 2002

AKP iktidara geldiğinde zafer sarhoşluğuna kapılmaz ve "herşeyi ben bilirim" havası içinde bir hükümet modeli oluşturmaz umarım demiştim. Oluşturmadı da hakikaten ama bu da olmadı ki şimdi.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=117649>

Astro moda
8 Eylül 2002

Jean ya da smokin, topuklu ya da spor, mini etek ya da korse... Gezegener ve sembollerinin giyim tarzınızla ilgili anlatacakları var. Her burcun modası birbirinden farklı. Aylık moda ve kadın dergisi Elle, Eylül sayısında astrolojinin gardırobunuz üzerindeki etkilerini incelemiştir.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=96310>

Menopoz kobayları
4 Ağustos 2002

Hormon tedavisiyle ilgili son çıkan araştırma haberlerinin satır aralarında bir gerçek var.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=89099>

E vitamini prostat kanseri ilişkisi
28 Mayıs 2002

Amerikalı bilim adamları, laboratuvarında yaptıkları deneylerde, E vitaminin prostat kanserinin ilerlemesini nasıl yavaşlattığını buldular.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=74928>

Elimi hafifçe içlerine sokup kadınların kalplerine dokundum
4 Mayıs 2002

Şair ve yazar Murathan Mungan'ın Cuma günü piyasaya çıkacak olan yeni kitabı Yüksek Topuklar hadise yaratacak. Elim hafifçe içlerine sokup, kadınların kalplerine dokundum. Ahmet Altan ve Orhan Pamuk kadınları dışarıdan anlatıyor, ben içeriden. Kitapta Kadir İnanır bakışları, Sezen Aksu'nun vokalistleri, İstiklal Caddesi'nden bir takım şeyler de var. İlk defa bir Murathan Mungan kitabı bu kadar güncel mekanlarda geçiyor.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=69723>

Güçlü kemiklere sahip olmanın akıllı yolları
24 Mart 2002

Öncelikle, yeterli miktarda kalsiyum ve D vitamini... Arkasından kemikleri güçlendiren yürüyüş, yavaş yavaş koşma veya hızlı yürüyüş, dans etme, bisiklete binme, yüzme, aşırıya kaçmadan ağırlık kaldırma ve kas geliştirme gibi beden hareketlerinin düzenli olarak yapılması, kırılmalara karşı kemikleri sağlamlaştırır.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=61616>

Gündüz ceket-kravat Geceleri pul-payet
16 Mart 2002

Türkiye'nin ilk drag queen'i Baby Lawyer, asıl ismi yerine 'bebek avukat' anlamına gelen bu takma adı kullanıyor. Partilerde drag queen ve dansçı olarak boy gösteriyor. İşinin sefasını sürmeye yeni yeni başlamış. Şu sıralar başını kaşıyacak vakti yok.

Sadece İstanbul'da değil Bodrum'da, Ankara'da, İzmir'deki partilere de koşturuyor. Gündüzleri ise kravat-cekete asıl mesleğini icra ediyor.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=60073>

Artık her kadın özel
16 Mart 2002

62 yaşında bir kadın, hormon replasman tedavisi almak için doktora başvuruyor. Kadın vajinal kuruluştan şikayet ediyor. Bu derdinden kurtulmak isterken, miyokard infarktüstten de korunmayı da gözardı etmiyor.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=60185>

Ecevit'e bir reçete de ben yazdım
3 Mart 2002

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=57438>

Ecevit'e bir reçete de ben yazdım
3 Mart 2002

Gazetelerde Başbakan Ecevit'e "androjen" yani erkeklik hormonu verildiğini ve Ecevit'in bu sayede giderek dinçleştiğini okuyunca, eski zamanlarda yaşlı padişahlar ve sadrazamlar için hazırlanan güçlendirici ilâçları hatırladım.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=57436>

Erkeklik hormonu veriliyor
1 Mart 2002

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=57100>

Erkeğin seks hayatı yaşlandıkça bitmiyor
26 Şubat 2002

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı öğretim üyesi Prof. Dr. Timur Gürkan, kadının aksine erkeğin seks hayatının yaşlandıkça bitmediğine dikkat çekti.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=56428>

Yaşlı erkeğe süt yerine şarap
25 Şubat 2002

Kadın hastalıkları uzmanı Prof. Dr. Timur Gürkan, "kadınları korumak için" el attığı erkek sorunlarıyla ilgili merak edilen her şeyi Hürriyet'e anlattı.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=56307>

Yaşlı erkeğe süt yerine şarap
25 Şubat 2002

Kadın hastalıkları uzmanı Prof. Dr. Timur Gürkan, "kadınları korumak için" el attığı erkek sorunlarıyla ilgili merak edilen her şeyi Hürriyet'e anlattı.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=56309>

Aslanlar gibiyim sesim erkek
12 Ocak 2002

Ne varsa eskilerde var diyenler eski defterleri karıştırıp duruyor. Teoman, Ajda Pekkan, Özdemir Erdoğan ve Barış Manço'nun şarkılarını yorumlarken, Kırış yeni albümü Zaman'da İskender Doğan'ın "Kan ve Gül"üyle şeytanın bacağına kırdı. Albümdeki şarkıların geri kalanı da sesi de kendisi kadar iddialı olan Kırış'a ait.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=47924>

En kötü kadın olamadı en iyi kötü kadın kaldı
6 Ocak 2002

Paris'te 12 yıldır münzevi hayatı yaşadığı dairesinde 6 Mayıs 1992'de öldüğünde, geride her cinsten uzun bir sevgili listesi, başarılı bir sinematografi, neredeyse Mona Lisa'nın kadar yerleşmiş gizemli bir yüz ve gelecek yüzyıllara taşınacak bir efsane bırakmıştı.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=46826>

İki kişiden biri saç dökülmesi sorunu yaşıyor
30 Eylül 2001

Kadınların yüzde 40'ı, erkeklerin ise yaklaşık yüzde 50'sinin yaşamlarının bir bölümünde saç dökülmesi sorunu yaşıyor. Uzmanlar tedavi yöntemlerine dikkat edilmesi gerektiğini belirterek tıbbi olmayan yöntemlerin para kaybından başka bir işe yaramayacağı konusunda uyarıda bulunuyor.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=18851>

İş uğruna Mutlu'yken Rogen Ok oldu
16 Eylül 2001

Mutlu Gündoğdu, kendine New York'ta Rogen Ok adıyla bir yer arıyor. Aradığı yer bir tasarımcı olarak muhteşem başarılarla, moda editörü haliyle Hollywood dünyasının parlayacak yıldızlarına tarzlarıyla imza atmak.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=16029>

Melez bir erkek var karşımızda
16 Eylül 2001

Maskülenlik üzerine kafa yoruyorsunuz ama sizin adınız da çok maskülen. Sizi tanımadan önce erkek sanıyordum. Bu hayatınızda garip bir paradoks yaratmıyor mu?

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=16027>
Saçı dökülen, önce kuaförüne gidiyor
23 Temmuz 2001

İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana'da sosyo-ekonomik düzeyi yüksek kişilerin yaşadığı semtlerde faaliyet gösteren, 226 eczane ve 128 erkek kuaförü arasında yapılan araştırma, saçları dökülen erkeklerin ilk başvuru adreslerinin kuaförleri olduğunu ortaya koydu.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=5892>
Saçı dökülen, önce kuaförüne gidiyor
23 Temmuz 2001

İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana'da sosyo-ekonomik düzeyi yüksek kişilerin yaşadığı semtlerde faaliyet gösteren, 226 eczane ve 128 erkek kuaförü arasında yapılan araştırma, saçları dökülen erkeklerin ilk başvuru adreslerinin kuaförleri olduğunu ortaya koydu.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=5902>
Ayşe Özek Karasu: İnternetin yeni Mahir'i
6 Mayıs 2001

Ayşe Özek KARASU Bir dönem kıtalararası fenomen haline gelen Mahir Çağrı tarzında cins ve tuhaf bir adam. Floridalı, adı da Randy Constan. İnternet sitesinde Peter Pan kılığında boy gösteriyor. Yer yer tütülü bale giysileri

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=241673>
Ayşe Özek Karasu: İnternetin yeni Mahir'i
6 Mayıs 2001

Ayşe Özek KARASU Bir dönem kıtalararası fenomen haline gelen Mahir Çağrı tarzında cins ve tuhaf bir adam. Floridalı, adı da Randy Constan. İnternet sitesinde Peter Pan kılığında boy gösteriyor. Yer yer tutulu bale giysileri

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=241645>
Tükürmek de alışılamak da serbest
25 Mart 2001

Ayşe ARMAN Önceleri kenarda duran adamdı. Moda editörüydü. Bir gün bir fotoğrafçı çekimi reddedince, mecburen iş ona kaldı. Çektiği fotoğraflar kıyamet kopardı! İki yıldır da onun bombardımanı al

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=233959>
Modanın en şizofren yazı
10 Mart 2001

Simten DANIŞMAN Son yıllarda hep aynı şeyi söylüyorduk: Moda yörüngesini kaybetmişti, geçmiştekiler harmanlanıyor, tüm akımlar birbirine karıştırılıyordu. Ancak hakiki milenyumun ilk yazı sebebi

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=-231109>
Kaybedince erkeğin testosteronu düşüyor
20 Nisan 2000

Siyahlar, aktörler, sporcular, katiller, keller ve delikanlılar yüksek testosteronlu KENAR mahalle delikanlıları niye Nişantaşı gençlerinden daha bıçkın oluyor? Niye ibiği düşse de h

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=-148630>
Erkeklik jeli geliyor
19 Nisan 2000

VİAGRA'dan sonra ABD'de yeni bir jel piyasaya çıkıyor. Bu jelle erkekleri erkek yapan testosteron hormonu takviyesi yapılacak. Erkekler böylece hem yatakta, hem de günlük hayatta kendilerini daha farklı hissedecek. Ancak uzmanlar bu j

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=-148383>
Günün Albümleri
21 Şubat 2000

PRECES MEAE Ugo Farrell / Sony Müzik Günümüze, başka bir zamandan düşmüş gibi görünen Ugo Farrell, androjen görüntüsünün de desteklediği ilginç sesiyle dinleyen herkesin ilgisini çekiyor. Daha uygar

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=-135094>
Erkeği yöneten hormonlar
31 Ekim 1999

Hormonlar erkeklerin hayat akışını belirliyor. Sağlıklı bir dış görünüşte, kiloların kontrolünde ve ruhsal dengenin sağlanmasında hep hormonların parmağı var. Cinsel iktidar ya da iktidarsızlık da hormonların elinde... E

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=-110783>
Hapı yut, saç kurtar
16 Ekim 1999

Saç dökülmesine karşı yeni bir tedavi yöntemi. Milyonlarca erkek için umut ışığı olacak tek dozluk hap çalışmasının sonuçları geçtiğimiz ay 8. Avrupa Akademisi Dermatoloji ve Veneroloji Kongresi'nde açıklandı.

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=-107916>
Saçlardaki rock ritmi
19 Haziran 1999

Bir zamanlar bir erkeğin rock and roll ile uğraştığını anlamak için saçına bakmak yeterliydi. Rock saç denilen bir kavram vardı. Rock and roll özel bir saçla sahip olunması gereken nadir mesleklerden biri. Mühen

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=-86656>

Erkeğin reytingi kadına bağlı!
7 Kasım 1997

Benim suçum yok. Hem bu diziyi “yazmış” bile sayılmam. Utanırım ben öyle bir şey yapmam! Sadece derledim. Anlaştık mı? İngilizlerin tuhaf isimli bir yayınevi var. İsme bakar mısınız: Sınırsız Fikirler Yayınevi! (Ideas Unlimited)

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=-272513>

Cenneti yaşamak
5 Eylül 1997

Her sabah bisikletle turladığım sahilde şöyle bir yazı var: “Seversen yeşili, yaşarsın cenneti” Zamansız ağustos yağmurları sayesinde yeniden yeşeren çimenlerdeki kocaman pankart her geçişimde ilgimi çekiyor. <

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=-263048>

‘Öteki kadın’ operasyonu
21 Ağustos 1997

Cinsel sorunların tedavisi için kurulan merkez yeni açılmasına rağmen dolup taşıyor Yeni bir kadın, hatta genç bir kadın. Bazen resmi nikahlı, bazen değil. Erkeğin hayatına giren bu kadın onun yaşamını bir anda değiş

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=-260695>

Tedbirsiz taharet alanlar dizleri üstünde taş aramış
19 Ağustos 1997

Kurthan FİŞEK Yorucu, uzun, sıkıcı bir hafta sonu geçirdim... Yüce meclis tatile girmişti. Yazacak tek bir satır yazım, yapacak tek bir yorumum yoktu. Ankara boştu. İstanbul'a gittim. Orası hem boştu, hem

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=-260401>

Tarkan'dan müthiş itiraf
Hem kadını, hem erkek
18 Ağustos 1997

Ünlü pop sanatçısı Tarkan, Posta Gazetesi'nde yayınlanan röportajında özel hayatına yönelik ilginç itiraflarda bulundu. Cinsel tercihini, ‘Hem kadını, hem erkek’ diye tanımlayan Tarkan, ‘Homoseksüel misiniz?’ sorusuna ise “Andro

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=-260198>

Radikal Gazetesinde Çıkan Androjen kelimesini içeren haberler

‘Kaptan’dan katkısız heykeller - 3.2.2009
Doğadan esinlendiği yalın çalışmalarıyla kendi tarzını yaratmayı başarmış ünlü İngiliz tasarımcı Ross Lovegrove, Galerist’te sergi açtı. ‘Captain Organic’ olarak da anılan Lovegrove, sergide müşteri taleplerinden ya da herhangi bir kısıtlamadan bağımsız ürettiği ‘teknolojik heykelleriyle’ karşımıza çıkıyor ASLI AYŞEN AYDIN

Emek’te yaratıcı imza - 5.10.2008
Bir Filmekimi daha geldi, onlarca güzel filmin yer aldığı programdan yıldız yönetmenlerin son filmlerini sizler için seçtik ERMAN ATA UNCÜ

Grace Jones’a yetişmek... - 4.10.2008
80’leri yaşamış olanların görsel hafızasında yer etmiş güçlü imajlardan biridir Grace Jones... Jones,

şimdi de nostaljik bir dönem ikonu olmaktan öte, androjen ve provokatif tarzının yansıdığı 2009 kış koleksiyonlarıyla da kendini hatırlatmayı başarıyor

Yaşlanma cinsel hayatın sonu değil - 22.7.2008
*Andropozda penis sertleşmesi ve cinsel istek azalır. Erkek, sinirli ve halsiz olur. Sakallar bile daha yavaş çıkmaya başlar *İleri yaşlarda testosteron seviyesi düşer. Azalan bu hormonun yerine konulmasıyla erkek kendini daha iyi hissetmeye başlar HATİCE YAŞAR

Bu Agyness Deyn de kim? - 10.5.2008
Son dönemin en tutulan mankeni. Atletik, oğlanvari bedeni, çok sevimli ama özel yüz hatlarıyla her kıyafeti taşıyabilen bir ‘look’u var. Kendi kendini yaratmış bir genç kadın.

İstanbul'da bir azize - 23.9.2007

"Babylon sezon açılışını Pati Smith ile yapıyor!"
Birisini bunu üç-dört sene söylemiş olsa bir tarafımızla gülerdik herhalde, "olur mu be öyle şey" diye. MERT EMCAN

Cilt güzelliği rehberi (1) - 2.9.2007

Güneş, deri yaşlanmasındaki en büyük faktörlerden biri. Kırışıklık oluşumuna ve deri kurumasına karşı güneşle mesafeli olunmalı.

*Cilt 25 yaşından itibaren yaşlanmaya başlıyor...

*Sigara ve aşırı kilo alıp vermek deride sarkmalara neden oluyor...

*Kırışıklık önlenemez ama geciktirilebilir...

*Cilt bakımına erken yaşta başlanmalı...

Yazı Dizisi HATİCE YAŞAR

Modellere büyük gözü - 4.6.2007

Claudia Schiffer'in ölçütleri gayet sağlıklıydı!

Sıfır beden yasağı

2006'da iki mankenin aşırı kilo kaybından ölmesinin ardından kurulan Britanya Moda Konseyi, işi sıkı tutuyor. Ajanslarla toplantılar düzenleyen konsey, manken adaylarının sağlığı için bir dizi önlem alıyor. ALEX AKİMOĞLU

Günde iki bardak nane çayı tüyleri azaltabilir - 21.2.2007

Günde iki bardak nane çayı, kadınlarda fazla tüyleri azaltıyor. Isparta'daki Süleyman Demirel Üniversitesi'nden bir ekibin yaptığı çalışmada...

Sesi ve suretiyle Bowie - 24.12.2006

Rock aleminin bukaletinin yıldızı David Bowie, şanına yakışır iki rolle sinema seyircisi karşısında. Luc Besson'un gerçek- animasyon...

Taytla aşk-nefret ilişkisi - 4.11.2006

Baroktan 50'lere, 80'lerin 'güçlü kadın' imajından 2. Dünya Savaşı'nın androjen görünümlü çalışan kadın portresine kadar bu sezonun modası birçok farklı zamana gönderme yapıyor. MELİKE KARAKARTAL

Perdenin 'Çılgın kraliçeleri' - 21.10.2006

Korku sinemasının hayranlarını hiç hayal kırıklığına uğratmayan alışkanlıkları var: Ölmek bilmeyen sapık katiller ve canavarlar. Ürpertici mekânlar. KUTLUKHAN KUTLU

Beden üşmesi - 18.9.2006

Donuyorum, donuyorum. Üstümdeki sweatshirt'ün kapüşonunu kafama geçirdim, o derece. Bu sweatshirt'ü de sweatshirt diye yorumlayanlar vardı bir ara, hem yazar hem de öyle seslendirirlerdi.

2006-2007 kışı 'okunaklı' olacak - 18.9.2006

Boğaz'ın en sevdiğim mekânlarından biri olan Bebek Oteli'nin terasında iki saat önce muhteşem bir Ay yükselişi seyrettik. Tam Kandilli sırtlarına rastlayan iki dağın kesiştiği yerden, inanılmaz kırmızılıktaki dolunayı nefes almayı bile unutarak izledim. ALEX AKİMOĞLU

İktidarsızlık ve cinsel isteksizlik (6) - 11.8.2006

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı öğretim üyesi Prof. Dr. Bülent Alıcı, kadınlardaki isteksizlik gibi cinsel sorunların nedenlerini anlattı. ÖZGÜR GÖKMEN ÇELENK

Adım adım tüp bebek (7) - 5.8.2006

Kadınlardan kaynaklanan sorunlar kadar, erkeğe bağlı problemler de tüp bebeğe duyulan ihtiyacı artırıyor. Çiftlerin çocuk sahibi olamamasında genellikle kadının rolü olduğu düşünülse de kısırlık yüzde 50'den fazla oranda erkekte kaynaklanıyor. ÖZGÜR GÖKMEN ÇELENK

Nuh'un Gemisi'nin 'freak' bacıları - 9.7.2006

Bu dünyadan filan değil bu kadınlar. Başka bir gezegenden, kesin. Söyledikleri şeyler acayip, kendilerini ağır "freak" ve androjen, yaptıkları müzik ise garip, korkutucu, güzel, büyüleyici, samimi. NAZAN ÖZCAN

Nuh'un Gemisi'nin 'freak' bacıları - 3.7.2006

Bu dünyadan filan değil bu kadınlar. Başka bir gezegenden, kesin. Söyledikleri şeyler acayip, kendilerini ağır "freak" ve androjen, yaptıkları müzik ise garip, korkutucu, güzel, büyüleyici, samimi. NAZAN ÖZCAN

Kadının erkeklikle imtihanı - 11.6.2006

Sinemada travestilik akla nedense ilk olarak kadın kılığına giren erkekleri getirir. Halbuki sinema tarihinde erkek rolleri üstlenen kadınlar da azımsanmayacak sayıda. ERMAN ATA UNCÜ

Cinsel kimlik ve gelişim kusurları - 23.4.2006

Antik dönemlerden bu yana bilinen "hermafroditizm", artık tanısı konulabilen ve sınıflandırılabilen "cinsel gelişim kusuru" olarak ele alınır. HÜSEYİN ÖZBEY

Doğru ilaç sizce hangisi? - 4.4.2006

Placebo ile ilgili görüşler ikiye ayrılır: Onları ölesiye sevenler ve onlardan ölesiye nefret edenler. allmusic.com'dan alıntılanmak gerekirse 'glam rock'ın Nirvana'sı' olarak tabir edilen... MERT EMCAN

İki yaşam, iki kadın, tek bir son - 10.2.2006

80'li yılların yaşantısı, mısraları ve ölümüyle ünlü şairi Nilgün Marmara'nın dördüncü kitabı çıktı. Nilgün Marmara 1987'deki intiharından iki yıl önce verdiği bitirme tezinde, bir başka ünlü şairi...

80'lerden tatlı rüyalar - 11.12.2005

Malum yılbaşı yaklaşıyor. Ve herkes gibi müzik endüstrisi de hediyeliklerini ortaya saçmaya başladı. Bunların başında da yıllardır, özenle kullanılan bir yöntem olan "best of.." konsepti gelir. MERT EMCAN

Kuş kızın düşü - 30.10.2005

New York şehrinin dünyaya armağan ettiği en özel ve en güzel insanlardan biri Antony. Bir travesti olması değil onu özel kılan. MERT EMCAN

Genetik çağın çocukları - 4.9.2005

"The Island / Ada", çekiminden ön gösterimine kadar her aşamasıyla gazetecilere bol malzeme sağlayan filmlerden. Büyük bütçeli bir aksiyon filmi için alışılmadık başrol oyuncular da bu malzemeler arasında en rağbet görenleri. ERMAN ATA UNCU

Jane'le J. Lo'ya bir mektup - 9.6.2005

Godard, 1972'de Jane Fonda üzerine bir film yaptı. Büyük ölçüde Fonda'nın L'Express'de çıkmış bir fotoğrafı ve onu yorumlayan sestten ibaret olan 'Jane'e Bir Mektup'...

Kellik erkekler annelerinden miras - 24.5.2005

Erkeklerde kalıtsal kellik sanıldığının aksine babadan değil, annenin genlerinden kaynaklanıyor.

Evvvet, Jamie, tamamdır artık bu iş! - 29.1.2005

Golden Globe ödül töreninin en heyecan verici şahsiyeti Jamie Foxx'tu. Otuz sekiz yaşındaki aktör, ilk kez Collateral'le adı geçince başparmağını havaya kaldırdı. SEVİN OKYAY

Krizim geldi! - 18.12.2004

Amerikalı yazar Gail Sheehy, orta yaş krizindeki erkeklerin cinsel sorunlarını kitaplaştırdı. Türkiye'de orta yaş krizindeki erkekleri ve bu konudaki son bilimsel gelişmeleri Prof. Dr. Engin Eker'le konuştuk. ŞULE ÇİZMECİ

Görünüş bazen aldatıcı olabilir - 4.12.2004

"Bir kadını oynayan bir kadın? Marifet bunun neresinde?" Geçen hafta gösterime giren Sahne Güzeli'ndeki 'kadın rollerinin aktörü' Ned (Billy Crudup), kadınların tiyatrodaki rol alması fikri karşısında böyle mızızlanıyor.

50 yıldır yuvarlanıyoruz - 20.6.2004

Rock and roll 50. yılını kutluyor. Azınlığa göre başkaldırının, çoğunluğa göre kuru gürültünün müziği. Azınlığa göre özgürlüğün, çoğunluğa göre ahlâksızlığın sesi.

Uzun yürüyüşlerin kadını - 23.5.2004

Kadının en sert, güçlü, tutkulu, ödünsüz hali Patti Smith. Kadının en kadın hali. Androjen görünümlü bir serseri olarak koyulduğu bu rock 'n' roll otoyolunda bugün geldiği müşfik, insanı kucaklayan, anaç bir azize olma noktasında dahi bu hep böyle oldu. Herkesten ve her şeyden şüphe

edebildik hayatımız boyunca. Patti'den asla! MERT EMCAN

Geri dönen Türkler - 6.5.2004

Fatih Akın'ın 'Duvara Karşı'sının daha ağır, daha yaşlı ikinci yarısında, Sibel'in saçları kısa kesilmiş androjen bir figür, neredeyse bir oğlan çocuğu olarak İstanbul'a, köklere dönüşünü hatırlıyor musunuz?

Cehennem Silahı: 5 Mel'in kılıcı - 8.4.2004

Bu espriyi ilk yapan ya da yapacak olan ben olmayacağım herhalde, ayrıca espri de yerinde mi bilmem; ama Mel Gibson'ın İsa filminin kırbaçlama sahnesini görünce insanın aklına hemen bu başlık geliyor.

Kadın-erkek kardeşliği! - 8.3.2004

Moda dünyasını sevmek için devamlı 'değişim'i sevmek gerekiyor. ALEX AKİMOĞLU

Metroseksüelim, delikanlıyım - 1.2.2004

1994 yılında Britanyalı gazeteci Mark Simpson'ın türetmiş olduğu kelime, biraz aceleye gelmiş hissi veren derme çatma dilsel inşaatına rağmen 2003 yılında müthiş bir patlamayla gündeme oturdu. YILDIRIM TÜRKER

Korsana hayır ama filmine evet - 29.10.2003

Öğrencilik zamanı sinemaya gitmenin tek bir yolu vardı: dersi kırmak... UĞUR VARDAN

Kaçın, maço şoför geliyor! - 13.10.2003

ODTÜ Psikoloji Bölümü'nün, genç Türk sürücülerin cinsiyetinin, sürücü ihlalleri, hataları ve kaza yapma sıklığı arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yaptığı 'Maçolar trafikte ne yapar?'...

Bir rock aristokratı - 14.9.2003

30 yıl önce, David Bowie dünyanın en büyük rock yıldızlarından biriydi.

Lezbiyenliğin bilimsel sırrı - 2.7.2003

Lezbiyenliğin kökeni yumurtalıklardaki 'kist'lere indi.

Mavi Melek Paris'e döndü - 30.6.2003

Yay gibi çizilmiş kaşları, üç santimlik kirpikleri ve kızıl saçlarıyla sinema tarihinin gelmiş geçmiş en büyük starlarından olan Marlene Dietrich, ölümünün 10'uncu yıldönümünde Paris'teki Galliera Müzesi'nin gerçekleştirdiği bir sergiyle anılıyor. ALEX AKİMOĞLU

Arınan müzisyenler - 6.4.2003

Placebo gibilerinin yükselişi pek yakın. 'Şöyle ki' demeden önce biraz zemin etüdü yapmak lazım. NOYAN AYAN

Nerede o eski Playboy kızları - 31.1.2003

1953 yılından bu yana, Playboy kızlarının vücut ölçülerini inceleyen Avusturyalı psikolog Martin Voracek, geniş kalçalı, büyük göğüslü kadınların 'out', androjen tipli kadınların 'in' olduğunu tespit etti.

Soyunma sırası erkekte - 23.12.2002

Yves-Saint Laurent'ın son erkek parfümü YSL M-7'nin tanıtım kampanyası için çekilen resim Fransa'yı karıştırdı. Çırlıçıplak soyunarak objektife poz veren yakışıklı 'Homo erectus' Samuel de Cubber medyanın ilgi odağı. ALEX AKİMOĞLU

Amazonların trajedisi - 29.11.2002

Hikmet Temel Akarsu'nun 'Aseksüel Koloni ya da Antiope'si, kadının erkek karşısındaki konumuna antikitedeki Amazon söylencesinden yola çıkarak bir açıklık getirmeye çalışıyor. ESİN COŞKUN

Vaat edilmiş 'toprak'lar - 2.6.2002

Hem rock 'n roll vaizi, hem şaman büyücüsü. Hem Keith Richards saçlı androjen bir serseri, hem de bu alemin... MERT EMCAN

Olasılıkların kadını - 11.5.2002

Zamanın herhangi bir diliminde, herhangi bir konumda ve herhangi bir cinsiyette yaşadığına inandırabilecek belki de tek aktris Tilda Swinton.

Ne trendy, ne değil? - 11.5.2002

Büyülü bir Amerikan kelimesinin esareti altına giriyoruz bir kez daha. ORAY EĞİN

Paketlenmiş kadınlığımız - 7.4.2002

Kuaförler. Suratımıza "kadınlık maskesi"ni taktığımız o nadide mekânlar. Anjelik topuzlar, firketeler... GÖNÜL KIVILCIM

Bu kış siyah geçecek - 11.3.2002

2002-2003 sonbahar- kış kreasyonları'nın tanıtıldığı Londra Moda Haftası'ndan notlar: Siyah renkten vazgeçilmiyor. Tilki kürkü bolca kullanılıyor. Mini eteği diriltme çabaları sürüyor. ALEX AKİMOĞLU

Alnının Terry! - 10.3.2002

Artık alnın teri mi, babasından kalan soyadı mirası mı bilemeyiz ama, 60'ların ünlü fotoğrafçısı... AYŞE GÖNGEY

Erkekler ve etekleri - 3.3.2002

David Bowie, David Beckham ve Prens Charles'ın ortak özellikleri nedir?

Sırta bak - 10.2.2002

Verilmek istenen mesaj kısaca bu, agresif ve net! sırta bak; terzilerin parolası bu kelimedenden ibaret... AYŞE GÖNGEY

Aşk ve çatırtılar - 27.1.2002

Dünya seçeneklerle dolu gibi görünüyor. Hiçbir yaşantı biçimi tek seçenek değil artık. FERİDE ZÜLFÜ

Erkekler ağlamaz - 14.10.2001

Erkeklerin birbirleriyle fiziki savaş içine girdiği futbol sahalarında parlayan son 'Almanci' oyuncularından biri İlhan Mansız. ORAY EĞİN

Damda yenilikçi var! - 3.8.2001

Tayyip Erdoğan'ın yeniden politika yapabileceğinin anlaşıldığı günlerde, televizyon seyrediyordum.

Katharine her zaman haklı! - 29.7.2001

22 yaşındaki oyuncu Katharine Towne'u "She's All That / İşte Böyle Bir Kız", "Go" ve "What Lies Beneath / Gizli Gerçek" filmlerinden hatırlarsınız.

Yağsız tarafından lütfen! - 20.5.2001

Pirzola seçmeye çıkmadı, en azından kasaptan et siparişi verilmiyor AYŞE GÖNGEY

RADİKAL

'Kaptan'dan katkısız heykeller

03/02/2009 -Kültür Sanat

ASLI AYŞEN AYDIN

Doğadan esinlendiği yalın çalışmalarıyla kendi tarzını yaratmayı başarmış ünlü İngiliz tasarımcı Ross Lovegrove, Galerist'te sergi açtı. 'Captain Organic' olarak da anılan Lovegrove, sergide müşteri taleplerinden ya da herhangi bir kısıtlamadan bağımsız ürettiği 'teknolojik heykelleriyle' karşımıza çıkıyor.

Lovegrove, insan vücudu ile mekanik bir aracın nasıl bütünselleşebileceğini simgelemeye çalıştığı 'Ridon' isimli motosikletini ise ilk kez İstanbul'da sergiliyor. Androjen formu ile 'motosikletin ille de motosiklet gibi mi olması gerektiğini' sorguluyor.

Cumartesi FERHAN İSTANBULLU

Grace Jones'a yetişmek...4.10.2008

...Bugün 60 yaşında olan Jones, 70'lerin sonunda Studio 54'ün ışıltısına ışıltı katan isimlerden biri olmuş, bir Neo-Afrika prensesi olarak hâlâ tanınıyor. Sadece türünün tek örneği fiziğiyle değil, dans ve new-wave türü müziği biraraya getirdiği 'Pull Up To The Bumper' ve 'Slave To The Rhythm' gibi marş olmuş parçalarla da...

70'lerin ikinci yarısında patlayan New York gece hayatının efsane kulüpleri Le Jardin ve tabii Studio 54'te Jerry Hall ile dağıtan Jones, androjen görünümü ve mütehakkim tavırlarıyla gay ikonuna dönüşerek Andy Warhol'un da dikkatini çekti ve o dönem neyin/kimin ilginç olduğunun karar mercii olan Warhol'un tayfasına katıldı.

Jones'un sert/androjen görünümünün yaratıcısı olan illüstratör/sanat yönetmeni Goude, bu işbirliği kısa sürse de ikisinin de anlık, masum fikirlerden öte birşeyden bahsettiklerini bildiğini söylüyor...

Bu Agyness Deyn de kim? -Cumartesi 10.5.2008

Son dönemin en tutulan mankeni. Atletik, oğlanvari bedeni, çok sevimli ama özel yüz hatlarıyla her

kıyafeti taşıyabilen bir 'look'u var. Kendi kendini yaratmış bir genç kadın.

Topuklu ayakkabı yerine düz botları tercih eden bir kadın tipinin genelde reddedildiği moda dünyasında kendi kurallarıyla varolabiliyor. O, tarzıyla fark yaratmayı isteyen; yuvarlak hatlı, topuklu ayakkabılı, seksi kadın arketipini reddeden kadınlar için oğlana benzeyen seksi kadın haliyle örnek teşkil ediyor. Agyness, giderek onay gören androjen görünümünün modern yüzü olarak tanımlanıyor.

RADİKAL 2-2009----4-2001 arası

59 haber

51 androgyna

8i hormon sağlık

3 ü david bowie, 1i grace jones

-----Ortopedik menü
- 22.4.2001

Geniş bantlarla şekillenen giysiler sezonun olağan sürprizlerinden, biraz 20'ler havasında, biraz da süregelen avize kıyafetlere tasarımcıların tepkisi; total anlamda "yeni şık"ın postmodern bir dışavurumu AYŞE GÖNGEY

Zaman Gazetesinde Çıkan Androjen kelimesini içeren haberler

Prostat hastalığı 50 yaşın üzerinde artıyor
Prostat büyümesinin, 50 yaşın üzerindeki her iki erkekten birini etkileyebilmesi nedeniyle en sık karşılaşılan ürolojik rahatsızlık olduğu bildirildi.
Gündem - 06 Haziran 2010, Pazar

Podyumda artık İstanbul da var
İstanbul, geçen hafta sona eren "İstanbul Fashion Days 2009" sayesinde Paris, New York, Londra gibi modaya yön veren şehirlerle birlikte anılmaya başladı.
CumaErtesi - 05 Eylül 2009, Cumartesi

Saç ektireyim derken 'çim adam'a dönmeyin!
Giderek artan saç kayıpları, insanları telaşla çeşitli tedavi yollarına yönlendiriyor. Kimi eczaneden dökülmeye karşı ilaç ve şampuanlar alırken kimi de aktara gidip bakım yağları hazırlatıyor. Birçok kişi de doktora başvurmak yerine ruhsatsız çalışan klinikler ya da kuaför/güzellik salonlarında saç ektiriyor.
Aile Sağlık - 25 Mayıs 2009, Pazartesi

Kel başa Mezoterapi
Modern hayatın insanı çepeçevre sarmasıyla her geçen gün daha bir önem kazanan dış görünümün en büyük tamamlayıcılarından biri saçlar. Tabii eğer dökülmezlerse. Bu nedenle saç dökülmesi sorunuyla karşılaşan insanlar için modern hayat
Pazar - 21 Eylül 2008, Pazar

Kel başa Mezoterapi
Modern hayatın insanı çepeçevre sarmasıyla her geçen gün daha bir önem kazanan dış görünümün en büyük tamamlayıcılarından biri saçlar. Tabii eğer dökülmezlerse. Bu nedenle saç dökülmesi sorunuyla karşılaşan insanlar için modern hayat
Pazar - 21 Eylül 2008, Pazar

CHP'nin teflon lideri
Economist'in Baykal için kullandığı "CHP'nin teflon lideri" benzetmesi, herhalde Türkiye'de kimsenin aklına gelmezdi.
Yorumlar - 04 Mayıs 2008, Pazar

Sigara, prostat kanserini 2 kat artırıyor
Üroloji uzmanları, prostat kanserinin her 6 erkekten birini etkilediğini söylüyor. Araştırmalar prostat kanserinin erkeklerde yeni kanser vakaları arasında ilk sırayı aldığını gösteriyor.
Gündem - 02 Nisan 2008, Çarşamba

Günde 100 tel saç dökülüyorsa sorun var
Son yıllarda kliniklere en sık başvuru nedenleri arasında saç sorunları geldiğini belirten Acıbadem Bursa Hastanesi Deri Hastalıkları Uzmanı Dr. Tuğba Türker, günde 100 saç teli dökülen kişilerin tedavi olması gerektiğini söyledi.
Gündem - 19 Mart 2008, Çarşamba

Selülit bir hastalık değildir, herkeste olabilir
Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dermatoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Neslihan Şendur, selülitin, dolaşımının azalmasıyla vücudun belirli bölgelerinde yağ dokusunun birikmesi sonucu oluştuğunu belirtti.
Aile Sağlık - 07 Ağustos 2007, Salı

Trol şapkasından çıkan ses
Türkiye'den uzakta yaşadığım dönemlerde, bir "ev" imajı canlanırdı gözümde. Ev, yani içinde huzurla dolaşabileceğim mekân. Bu daha çok İstanbul için belirirdi muhayyilemde. Akşamları daha donuk, sokakları daha sessiz ve yolları hep boş olan şehirler.
Gençlik - 25 Şubat 2007, Pazar

Trol şapkasından çıkan ses
Türkiye'den uzakta yaşadığım dönemlerde, bir "ev"
imajı canlanırdı gözümde. Ev, yani içinde huzurla
dolaşabileceğim mekân. Bu daha çok İstanbul için
belirirdi muhayyilemde. Akşamları daha donuk,
sokakları daha sessiz ve yolları hep boş olan
şehirler.

Gençlik - 25 Şubat 2007, Pazar

Beşikten mezara akne
Aknenin bebeklerde de olabildiğini biliyor
muydunuz? Evet, akne sadece yetişkinlerin sorunu
değil, bebeklerin de sorunu.

Pazar - 06 Mayıs 2006, Cumartesi

Gebelikte son 20 hafta

1. Hafta

Bebeğiniz... Gebelik aşağı yukarı 40 hafta sürer.
Gebelik takip edilirken gebelik haftasının
hesaplanması son adet tarihinin ilk gününe göre
yapılır.

- 16 Haziran 2004, Çarşamba

Kıyafet seçerken nelere dikkat etmeliyiz
Kadın Aile (Bütün Haberler) kadinaile@zaman
com tr Kıyafet seçerken nelere dikkat etmeliyiz
Kişinin toplumsal statüsü toplumda üstlendiği
rollere göre belirlenir Kişinin sözleri ve vücut
dilinin

Aile Sağlık - 18 Aralık 2002, Çarşamba

Erkekler de orta yaş krizine girer

Kadın Aile kadinaile@zaman com tr Erkekler de
orta yaş krizine girer Gülhane Askeri Tıp
Akademisi (GATA) Kadın Hastalıkları ve Doğum
Anabilim Dalı Başkanı Prof Dr Recai Pabuçcu
yaşlanan erkeklerde

Aile Sağlık - 18 Aralık 2002, Çarşamba

Kadın Aile (Bütün Haberler) kadinaile@zaman
com tr Hiperaktif çocuklara anlayış gösterin
Uzmanlar dikkatini toplayamayan ve sürekli
hareket etme ihtiyacı hisseden hiperaktif çocuğa
sahip anne ve

Aile Sağlık - 23 Ağustos 2002, Cuma

Özelleştirme masalı

10 Şubat 2000 Perşembe Özelleştirme masalı
Devlet Bakanı Yalova çek'li cak'lı özelleştirme
vaadlerini tekrarladı Bakan Yalova bu sefer ciddi
1999'un ikinci yarısında yapılacağını açıkladığı öze
Gündem - 10 Şubat 2000, Perşembe

Saç bakımına dikkat

10 Şubat 2000 Perşembe Saç bakımına dikkat Saç
dökülmesinde kalıtsal özelliklerin yanı sıra
birçok faktörün etkili olduğu belirtilerek tedavinin
dökülme nedenine bağlı olarak yapılması gerektiği
Gündem - 10 Şubat 2000, Perşembe

Kültür Sanat - 03 Ağustos 1998, Pazartesi

1994-2004 İNTERNET ARŞİVİ

1 Ağustos 1998 Cumartesi Sinema Haber avcılığı
ve kurbanlar Yunan asilli politik gerilim filmleri
yönetmeni ve Oscar ödüllü Costa Gavras uzun bir
aradan sonra cevirdiği yeni filmi Mad City'de b
Kültür Sanat - 02 Ağustos 1998, Pazar

Kültür Sanat - 01 Ağustos 1998, Cumartesi

Sıcak resimler farklı tarzlar

1 Ağustos 1998 Cumartesi Sıcak resimler farklı
tarzlar Galeri Gozde resimden minyature farklı
tarzlarda eserler veren birçok sanatçıyı Yaz
Karması'98 adlı sergisiyle bir araya getirdi Kültür
Sanat - 01 Ağustos 1998, Cumartesi

ŞİFA

Tavşanlı'dan M.A. adlı 29 yaşındaki hanım
okura:Filminizi ve uzun mektubunuzu
değerlendirdikten sonra bayılmalarınızın epilepsi
türü olmadığını söyleyebilirim.

Aile Sağlık - 18 Ağustos 1995, Cuma

EK-2 ÇALIŞMADA İNCELENEN FİMLER

Film	Karakter	Yönetmen	Yıl	Libidal Enerji	Baba Modeli	Anne Modeli	Çocuksuluk	Kıyafet	Toplumla sorun	Ötekilik	Gen-X	Değişen kadın
Birdy	Birdy	Alan Parker	1984	*	*				*			
Austin Powers 2	Austin Powers	Jay Roach	1999	*				*				
Edward Scissorhands (*)	Edward	Tim Burton	1990		*		*	*	*	*		
Ethernalsunshine FSM	Joel Barish	Michel Gondry	2004			*						
Fight Club (*)	Narrator	David Fincher	1999	*	*	*		*	*		*	
Finding Neverland	Matt Barrie	Marc Foster	2004				*		*	*		
Labirinth	Jareth	Jim Henson	1986									
Being there	Chance	Hal Ashby	1979	*						*	*	
Arizona Dream	Axel Blackmar	Emir Kusturica	1993		*				*		*	
Powder	Jeremy Reed	Victor Salva	1995							*		
Science of Sleep	Stephane	Michel Gondry	2006			*	*	*	*			
Sex,Lies and Videotape	Graham Dalton	Steven Soderbergh	1989	*							*	
Pirates of Carabian	Jack Sparrow	Gore Verbinski	2003				*	*				
Stargate	Daniel Jackson	Roland Emmerich	1994	*				*	*			
Brazil	Sam Lowry	Terry Gilliam	1985			*						
Big	Josh Baskin	Penny Marshall	1988				*		*			
The man who fell to earth	Thomas Newton	Nicholas Roeg	1976	*					*	*	*	
Charlie And chocolat Factory	Willy Wonka	Tim Burton	2005		*		*	*	*			
Transamerica	Stanley / Bree	Duncan Tucker	2005		*	*						
Citizen Kane (*)	Charles Foster Kane	Orson Welles	1941		*	*			*			
300	King Leonidas	Zack Snyder	2006					*				
Brave Heart	William Wallance	Mel Gibson	1995					*				
Pee-Wee's Big Adventure	Pee-Wee Herman	Tim Burton	1985				*		*			
Procès de Jeanne d'Arc	Florence Delay	Robert Bresson	1962									*
Joan of arc	Mila Jovovich	Luc Besson	1999									*

EK-3

A triangular theory of love

In this article, Sternberg proposes that love can be conceptualised as consisting of three primary components: passion, intimacy and commitment. These can be conceptualised as a 'love triangle' with the three components forming the vertices.

Passion	'the drives that lead to romance, physical attraction, sexual consummation, and related phenomena' (p. 119)
Intimacy	'feelings of closeness, connectedness, and bondedness in loving relationships' (p. 119)
Commitment	'the decision that one loves someone else and ... the commitment to maintain that love' (p. 119)

These components may be combined to characterise eight kinds of love.

Kind of love	Passion	Intimacy	Commitment
Nonlove	-	-	-
Liking	-	X	-
Infatuation	X	-	-
Empty love	-	-	X
Romantic love	X	X	-
Companionate love	-	X	X
Fatuous love	X	-	X
Consummate love	X	X	X

Sternberg notes that the relative emphasis of each component changes over time as an adult romantic relationship develops.

Passion	Passionate arousal tends to occur at the beginning of relationships, peaks relatively quickly and then reduces to a stable level as a result of habituation. Following relationship termination, an individual's capacity for passion appears to go negative for a period of time, as the individual overcomes feelings of loss.
Intimacy	Intimacy tends to peak slower than passion and then

gradually reduces to a relatively low level of manifest intimacy as interpersonal bonding increases. Changes in circumstances, however, tend to activate latent intimacy, which can cause the manifest level of intimacy to return or exceed its earlier peak.

Commitment In successful relationships, the level of commitment rises relatively slowly at first, speeds up, and then gradually levels off. Where relationships fail, the level of commitment usually decreases gradually and descends back towards the baseline.

Sternberg goes on to compare his theory with existing research and to consider how partners' love triangles could be compared, that an individual may have both ideal and real triangles, self and other triangles and interactions between all these.

This model of love is primarily of interest here as it was used by Levy and Davis ([1988](#)) when investigating adult romantic attachments.

Sternberg, R. J. (1986) A triangular theory of love. *Psychological Review*, **93**, 119-135.

ÖZET

Hollywood sinemasında androjen erkek temsilini konu alan bu tez temel olarak üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde cinsiyet kavramının biyolojik ve toplumsal alanlarda tanımlamaları yapılmıştır. Bu bölüm içinde; psikanaliz kuramları eşliğinde aile ve çocuğun birbiri ile etkileşimleri incelenmiştir. Androjen erkeğin özellikleri ve oluşum nedenleri de bu bölümde incelenmiştir. Tezin ikinci bölümünde, bu çalışma için seçilmiş filmler içinde, androjen karakterler, birinci bölümde ele alınan kuramlar eşliğinde incelenmiştir. Libidinal enerji, Baba modeli, Anne modeli, kıyafet tercihi gibi çeşitli başlıklar altında bu karakterlerin sinemadaki yansımalarına bakılmıştır. Tezin üçüncü ve son bölümünde ise, ilgili başlıkları detaylı içeren üç film seçilerek film analizleri yapılmıştır. Böylelikle bu çalışmanın asıl amacı olan sinemada androjen erkeğin sunumunun nasıl yapıldığı sorusuna cevap vermeye çalışılmıştır.

ABSTRACT

This thesis, which deals with the androgynous male representation in Hollywood cinema consists of three chapters. The first part deals with the biological and social aspects of sexuality in the light of psychoanalytical theories of the interactions between family and children. Also, the aspects and formation of the androgynous male are evaluated in this chapter. In the second part of the thesis, characters from representative films are analyzed through the theories defined in the first chapter. These characters are analyzed in subchapters titled as Libidinal energy, the Father model, the Mother model and clothing choices. In the last chapter, detailed film analyses are done in three films that include such subchapters. The aim of this study is to find out the ways in which androgynous representations are made in the representative films regarding the themes on androgyny.